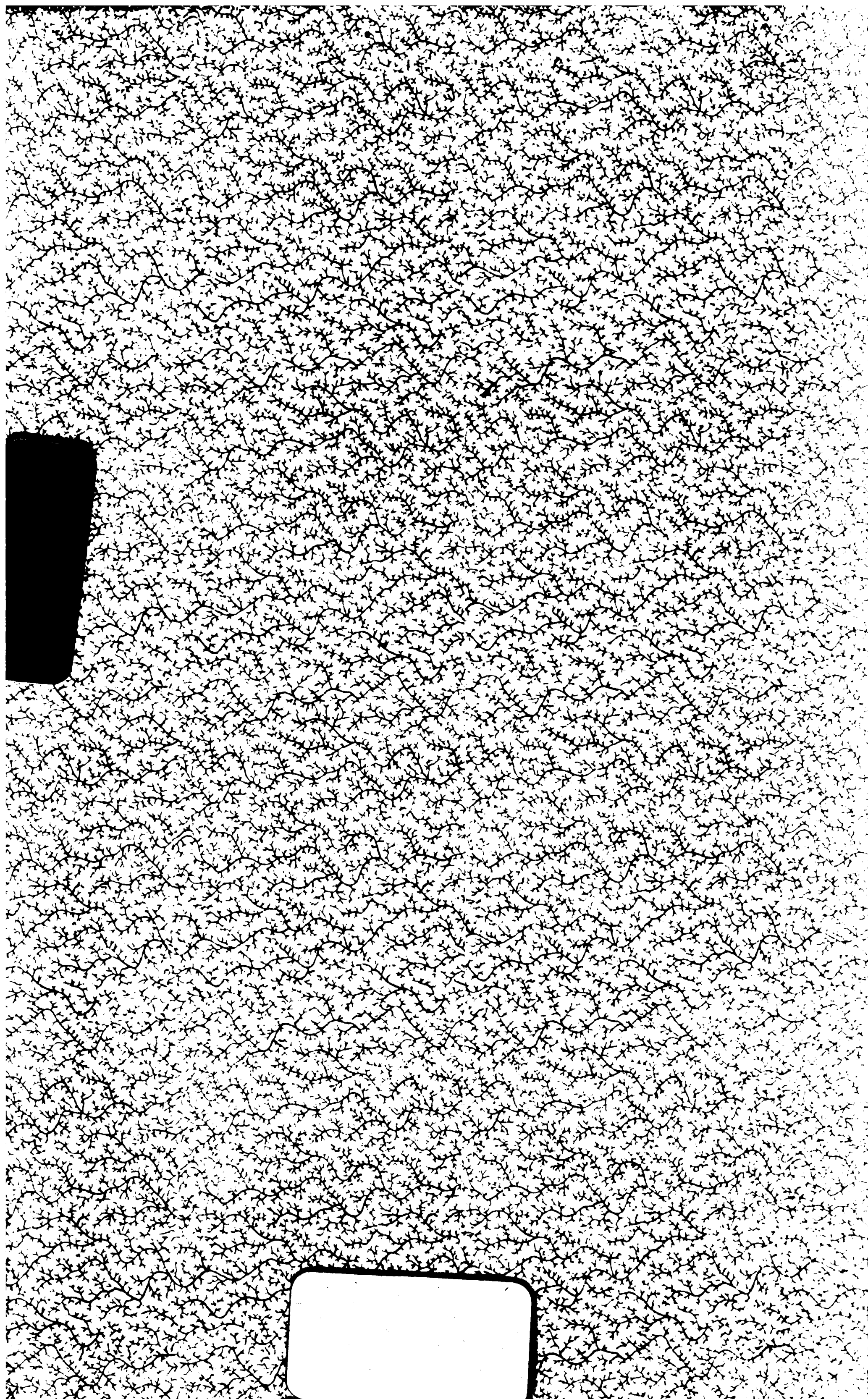

. ude.

taken from the

VLAAMSCHE VOLKSVERTELSELS

EN

KINDERSPROOKJES

VLAAMSCHE

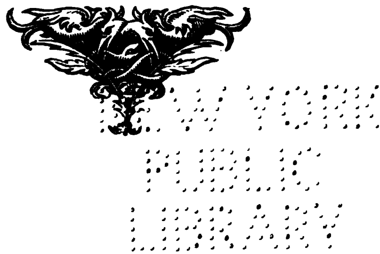
VOLKSVERTELSELS

EN

KINDERSPROOKJES

NAVERHAALD DOOR

P. J. CORNELISSEN en J. B. VERVLIET

LIER

JOZEF VAN IN & Cie, DRUKKERS-UITGEVERS,
Groote Merkt, 39.
1900.

WONDERSPROOKJES

WONDERSPROOKJES

I.

I. Van de drie Gebroeders en hunne vijf Knechten.

De koning moest binnen vijf dagen ten oorlog varen, maar 't koninklijk schip was versleten en kapot.

Daar waren drie gebroeders in dat land, en die konden danig goed schepen maken. De koning zond er eenen bode naartoe om een schip te doen bouwen, en hij liet aan de timmerlieden zeggen : « Als ge binnen de drie dagen een schip gereed hebt voor den koning, dan krijgt ge zooveel geld als een van u dragen kan. » De drie gebroeders vielen seffens t' akkoord met den bode. « Zoo gezeid, zoo gedaan », zeiden ze, en ze gingen « er een pint op zetten » (1).

---

(1) Zij gingen een glas drinken op den goeden uitval van hunne onderhandeling.

's Anderendaags begonnen ze al vroeg te werken en, tegen den noen, terwijl twee van de broeders om hout waren, kwam er een oud wijf bij den andere, die nog aan zijn werk stond.

— « Timmerman, geef mij als 't u belieft een stuk van uwen boterham », bad de oude smeekend.

— « Neen, dat krijgt gij niet, leelijke tooverheks! » antwoordde de timmerman.

— Ah! ik krijg niets?!.... Ewel, eer een half uur verloopen is, kapt ge in uw been! »

— « Loop naar de maan! »

Het oud wijfken vervolgde zijnen weg, en de timmerman begon weer druk te werken, doch, eerdat er een half uur om was, kapte hij zijn been half over.

's Anderendaags kwam hetzelfde wijfken tegen den middag weder, en 't vroeg aan den tweeden broeder, die alleen op de werf was :

— « Meester, geef mij, als 't u belieft, een stuk van uwen boterham. »

— « Neen, oude tooverheks, maak maar dat ge wegkomt! Gij zijt het, die mijn broer in zijn been doen kappen hebt! »

— « Ewel, als ge mij niets geeft, zult ge juist varen gelijk hij. »

— « Loop naar den drommel, als gij goesting hebt! Gij moet niet peinzen dat ik bang ben van u; want, als ge eene hand naar mij durft uitsteken, dan kap ik ze « rat » af! »

En 't wijfken stak zijne hand uit en de andere wou kappen, maar hij kapte zijn been half over.

Daags daarna, toen de derde broer alleen op de werf aan 't timmeren was, ziet hij hetzelfde « scharminkel » van een wijfken aankomen.

— « Geef mij, als 't u belieft, wat van uwen boterham, « smeekte het, « ik heb zoo 'n honger. »

— « Daar, vrouwken, » zei de timmerman, « speel hem maar binnen, en neem ook wat van de eetwaren die er bij liggen. »

En het wijfken nam en at smakelijk. En als het zijne bekomst geëten en « danke » gezeid had, sprak het :

— « Voordat het avond is, zult ge met het schip klaar zijn. »

En het werk ging vanzelf, en de stukken, houten en berderen kwamen bijeen alsof ze gedragen werden, en de timmerman dacht niet anders, of de kaboutermannekens werkten onzichtbaar met hem mede. En eer het donker was, lag het schip in de reede gansch veerdig, toegetakeld en geballast.

's Anderendaags 's morgens voeren de drie gebroeders naar het paleis van den koning [1]. Toen ze pas aan 't varen waren, kregen ze eenen man in 't oog, zoo groot als een reus, die op den oever eenen dikken boom aan 't wringen was voor eenen band.

— « Kunt gij dat? » vroegen de broeders verwonderd.

— « Zooals gij ziet, » antwoordde de man.

— « Als ge met ons meegaat, krijgt ge « zestien-en-halven [2] » en den kost. »

— « Aangenomen, » riep de reus.

Hij stapte aan boord en men voer verder. Een weinig later bemerkten ze iemand, die met zijn oor tegen den grond lag.

---

[1] Hoe de twee die in hun been gekapt hadden, zoo spoedig genezen waren, zegt het vertelsel niet.

[2] 1,50 Fr.

— « Wat doet gij daar? » riepen de drie gebroeders hem toe.

— « Ik luister of mijn koren nog niet uitkomt. »

— « Kunt ge dat hooren? »

— « Ja zeker, doch ik hoor dat het nog maar begint te kiemen. »

— « Gaat ge met ons mee?... Ge krijgt « zestien-en-halven » en den kost. »

— « Ja, » antwoordde de man, en hij voer mee.

Wat verder zagen ze eenen jager, die zijne beenen aan 't bijeenbinden was.

— « Waarom doet gij dat? » vroegen hem de drie gebroers.

— « Wel, » was het antwoord, « dede ik dat niet, ik liepe al de hazen en reebokken voorbij. » En hij voer ook mee voor « zestien-en-halven » en den kost.

Nadat ze weer een weinig verder gevaren hadden, zagen ze eenen man, met eene pijp in den mond, op den waterkant zitten rooken.

— « Wat doet gij daar? » riepen zij hem toe.

— « Ik ben aan 't « smooren. »

— « Ja maar, wij zien geenen rook uit uwen mond komen! »

— « Ik « smoor » al zeven jaar, en nooit heeft iemand rook van mij gezien. »

— « Waar blijft gij dan met den « smoor? »

— « Dien bewaar ik, totdat ik hem noodig heb. »

— « Wilt ge met ons meevaren?... Ge krijgt « zestien-en-halven » en den kost. »

— « Ja, » zei de smoorder.

Als ze nu weer 'nen tijd gevaren hadden, kregen ze 'nen man in 't oog, met boog en pijl gewapend, die naar eenen toren mikte.

— « Wat zijt ge daar aan 't doen? » vroegen zij hem.

— « Ik schiet de muggen van den toren, » was het antwoord. En inderdaad, hij had al zijne tasschen reeds vol muggen zitten, en nog eenen grooten zak daarbij.

— « Wat doet gij daarmede? » werd hem gevraagd.

— « Ik laat die later allemaal vliegen, » antwoordde de schutter.

Zij boden dien zonderlingen gast ook « zestien-en-halven » en den kost, en hij voer mede.

Zij vervolgden hunne reis en landden eindelijk in de hoofdstad aan. Aanstonds gingen ze naar den koning om hem te melden, dat ze zijn schip medegebracht hadden en meteen hunnen loon te eischen. Maar de koning had hun schip niet meer vandoen, want 't was wederom vrede, en weigerde hun te betalen.

— « Ja maar, dat gaat er alzoo niet, » spraken de broeders, « we hebben wij ons geld eerlijk verdiend. »

— « Ewel, » zei de koning daarop, « degene van u die het best loopen kan, zal met mijnen knecht eenen wedloop aangaan. Als hij wint, krijgt ge 't geld. »

— « Jager, » zeiden de gebroers tegen den looper, dien zij onderwege in hun schip hadden opgenomen, « doe gij den knecht van den koning eens verliezen. »

Deze aanveerdde den wedstrijd en beiden begonnen te loopen. Ze waren al ik weet niet hoelang weg, en ze bleven weg. De drie gebroeders kregen er kranke zinnen op en zeiden tegen elkander : « Onze man zal verspelen, want hij blijft te lang achter. »

— « Ik zal eens luisteren, » zei de luisteraar, « of ik hem nog niet hoor komen. » En hij legde zich met het oor tegen den grond.

— « Ewel, hoort gij iets van hem? » vroegen de broeders.

— « Hij ligt op den weg op 'nen ezel te slapen, » was het antwoord. « Hoe hem nu wakker gekregen? »

— « Dat is het minste van de zaak, » zei deze die de muggen van den toren schieten kon, « ik zal ik hem wel wakker maken. »

Hij nam zijnen boog, schoot en pang!... de looper tuimelde van den ezel af. Hij sprong op en begon uit al zijne krachten te loopen om den verloren weg in te halen, want gedurende zijnen slaap was de knecht van den koning hem een heel eind voorgeraakt. Hij weerde zich zoo dapper, dat hij lang vóór zijnen mededinger aankwam.

De prijs was gewonnen. Onze mannen gingen dan het geld in zakken doen, en ze mochten er zooveel van medenemen als de sterkste van hun gezelschap dragen kon.

De reus, die eenen boom voor 'nen band wringen kon, legde eenen zak op zijn hoofd en twee op zijne schouders, en dan nam hij er nog eenen mede in elke hand. Zoo geladen ging hij met zijne gezellen het schip op, dat zij ook mochten houden.

— « Maar dat gaat een beetje over zijn hout! » riep de koning, die dat tooneel met leede oogen had aangezien. In allerhaast verzamelde hij zijne soldaten en schreeuwde, buiten zich zelven van gramschap :

— « Achtervolgt ze, mannen, en pakt hun al het geld af! »

En de soldaten liepen naar den oeverkant, maar als ze daar stonden, schietensgereed, deed de muggenschieter zijnen grooten zak open, en de muggen vlogen met millioenen naar de soldaten en staken ze half doof en blind.

En de rooker liet den rook ontsnappen, dien hij al zeven jaar bewaard had, en er kwam eene groote, heel groote wolk rook uit zijnen mond, en de soldaten versmachtten er allemaal van.

En de drie gebroeders en hunne kameraden voeren met hunne schatten weg en, als ze niet uitgescheiden zijn met varen, dan varen ze nog.

II.

2. Pieter de Fluitspeler.

Zekeren dag, toen een herder zijne schapen op de weide grazen liet, vond hij een kindeken, in eene bussel gewikkeld. Hij droeg het mede naar zijn huis en, daar hij geene kinderen had, besloten hij en zijne vrouw het wichtje groot te brengen. Het kind, dat zij den naam van Pieter hadden gegeven, groeide op tot eenen schoonen en sterken knaap. De kleine Pieter werd herder en vergezelde zijnen goeden pleegvader met de kudde naar de weide. De herder leerde hem het fluitspelen, en de knaap deed in die kunst zulken snellen voortgang, dat hij weldra zijnen leermeester overtrof. Op de kermisdagen moest Pieter de dansen van de dorpsjeugd met de zoete tonen zijner fluit begeleiden.

Hij had reeds de jongelingsjaren bereikt, toen, door een jaar van tegenspoed, zijne pleegouders in de bitterste armoede vielen.

Daar hij hen niet helpen kon, zeide hij hun op zekeren dag : « Ik eet uw brood en dien u tot niets. Laat mij vertrekken, ik zal trachten ergens werk te bekomen en eenig geld te verdienen. »

Hoewel tegen hunnen dank, stemden de pleegouders in zijn verzoek toe, en Pieter ging op weg. Hij reisde ver, heel ver, maar in al de streken die hij doortrok, heerschte gebrek en hongersnood. Zoo kwam hij, uitgeput van krachten en dood van den honger, bij eenen kolenbrander aan, dien hij verzocht hem in zijnen dienst aan te nemen.

De kolenbrander had wel is waar geenen helper noodig en wist niet recht waartoe den jongeling te gebruiken, doch uit medelijden nam hij hem op, en zond hem des anderendaags het bosch in, om hout te kappen.

Ongelukkiglijk waagde Pieter zich te ver in het woud, en kon zijnen weg niet meer terugvinden. Hij verwijderde zich al meer en meer van de hut des kolenbranders en, toen de avond begon te vallen, was hij zoo diep in het bosch verdoold, dat hij wanhoopte er vóór den nacht uit te geraken.

Er zat niets anders op dan onder den blooten hemel te vernachten; want, om nog verder te gaan, was hij al te zeer vermoeid, en daarbij, het werd immer donkerder en donkerder. Hij zocht dan een goed plaatsken onder eenen boom, strekte zich neder op het zachte mos, en viel weldra in slaap.

Hij kon daar zóo wat een uur gelegen hebben, toen hij plotseling wakker geschrikt werd door een luid kermen en schreien. Pieter sprong op en bemerkte voor zich een kaboutermanneken, dat hem, onder het storten van heete tranen vertelde, dat de « pijper » of fluitspeler der dwergen gestorven was.

Pieter vatte moed en zeide aan het manneken, dat hij ook fluitspeler was. De dwerg verzocht hem mee te gaan naar het verblijf der Kabouters. Pieter nam spoedig een besluit en volgde den dwerg, die hem door lange onderaardsche gangen in de woonplaats der Kaboutermannekens bracht.

Daar vond hij met duizenden en duizenden dwergen, die een droevig misbaar maakten. De Kabouter, die Pieter binnengeleid had, gaf dezen een teeken; Pieter nam zijne fluit, die hij altijd bij zich droeg, en begon te spelen. Op het hooren van die zoete muziek, ging er een kreet van verwondering bij de dwergen op; weg was hunne droefheid, weg waren hunne tranen; zij sprongen op en begonnen van vreugde te dansen.

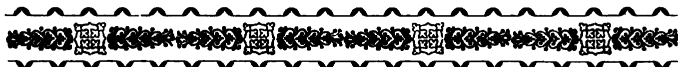
Als hunne blijdschap wat bedaard was, stelden zij Pieter voor, bij hen te blijven wonen. Hij aanveerdde en werd de fluitspeler van het dwergenvolk. Pieter werd er behandeld als een koning, en de Kabouters stoven rond om zijne minste wenschen te volbrengen.

Hij leefde eenige jaren gelukkig onder de dwergen, maar eindelijk begon het heimwee hem te kwellen en hij verlangde vurig zijne pleegouders weder te zien. Daarom vroeg hij dikwijls te mogen vertrekken. Dat stond de Kabouters niet aan, zij hadden liever hunnen fluitspeler gehouden; doch.eindelijk, overwonnen door zijn smeeken, stemden zij toe, op voorwaarde dat Pieter aan eenen van hun volk het fluitspelen zou leeren. Dat was zeer moeilijk, want het manneken had niet den minsten aanleg.

Ik heb nog vergeten te zeggen, dat de Kabouters Pieters pleegouders uit den nood hielpen en hun alle nachten een gouden dukaat brachten, dien de brave lieden 's morgens op de tafel vonden liggen.

Ondertusschen werd Pieter al meer en meer gewaar dat zijn leerling niet het minste voordeel trok uit zijne lessen en, daar hij niet van zin was zijn leven bij de Kabouters te verslijten, ging hij den hoofdman vinden en zeide hem, dat hij kost wat kost wilde vertrekken.

De dwergen lieten hem dan gaan en gaven hem eene menigte kostelijke geschenken mede, vooral edelgesteenten. Na eene gelukkige reis kwam Pieter bij zijne pleegouders aan, die van blijdschap weenden bij het wederzien van hunnen aangenomen zoon, dien zij al lang dood hadden gewaand. Zij leefden nog lange jaren gelukkig en vergenoegd te zamen, en Pieter moest wel honderd keeren zijne lotgevallen vertellen.

III.

3. Broederliefde door de Dwergen beloond.

Er was eens een klein meisje, dat in het bosch verdwaald was, terwijl het kraakbeziën ging zoeken. Nadat het al lang weg en weer geloopen had, werd het moe en kon niet meer voort. Het ging dan onder eenen boom zitten en viel in slaap.

Pas had het zijne oogskens toe, of daar kwam een oud Kaboutermanneken, dat de wacht bij het kind hield. Toen het meisje wakker werd, zag het den dwerg voor

zich staan, met zijnen langen grijzen baard, die wel tot op zijne knieën daalde. Het kind verschoot, doch het Kaboutermanneken lachte vriendelijk en zeide :

— « Lief kind, wat hebt ge schoone lange krullen op uw blond kopken! Als ge mij die lokken laat afknippen, dan geef ik u een gouden ringsken aan uw vingerken. »

— « Neen, » antwoordde het kleine meisje, « voor een gouden ringsken geef ik de lokken niet, die O. L. Heer mij heeft laten groeien. »

— « Ik wil er u nog iets schooners voor geven, » sprak toen het manneken; « als ge mij uwe krullen laat afknippen, dan geef ik u eene kleine poppenkeuken. En al de telloorkens, schoteltjes en kruikskens zijn van blinkend zilver. »

— « Neen, daar geef ik ook de lokken niet voor, die O. L. Heer mij heeft laten groeien. »

— « Dan heb ik nog wat anders voor u, dat veel meer weerd is dan het ringsken en de poppenkeuken. Laat mij uwe krullen afsnijden, en ge krijgt een klein, lief vogeltje, en dat legt alle dagen een gouden eiken. »

— « Neen, » zeide het meisje, « ook voor het vogeltje krijgt ge de lokken niet, die O. L. Heer mij heeft laten groeien. »

— « Ge zijt toch al een wonderlijk kind, » sprak toen de dwerg, « maar luister nu eens wel : Ik weet dat ge thuis een broerken hebt, dat lang ziek is en veel pijn moet uitstaan. Ik heb hier een zaksken met kruiden; als ge die laat trekken op water en er uw broerken van te drinken geeft, is hij binnen drie dagen genezen. »

— « O! geef mij die kruiden! » riep het kind.

— « Eerst uwe lokken! » zei de dwerg, en hij lachte.

— « O! zeker, knip ze maar af! »

Toen sprak het Kaboutermanneken : « Het doet mij groot genoegen, lief kind, dat gij uw broerken zoo geerne ziet. Hier zijn de kruiden, en uwe lokken moogt gij houden. »

Daarop nam de dwerg het goede meisje bij de hand, leidde het door het bosch en wees het den weg naar moeders huis. De kruiden werden volgens den raad van den dwerg bereid en, na weinige dagen, kon het broerken met zijn zusterken spelen gaan.

IV.

4. Van 't Kruisken van Cecilia.

Vader en moeder gingen naar de stad, en Mieken en Janneken moesten alleen thuis blijven.

— « Wat moet ik voor u meebrengen? » vroeg moeder aan Mieken.

— « Het kruisken van Cecilia, moeder! » zei Mieken.

— « En wat voor u? » vroeg vader aan Janneken.

— « Voor mij eene nieuwe broek! » riep Janneken.

Als vader en moeder 's avonds thuis kwamen, kreeg Mieken een schoon gouden kruisken, en Janneken een splinternieuwe broek.

Maar nu was Janneken jaloersch, want 't kruisken van Cecilia stak hem de oogen uit. 's Anderendaags was 't Zondag en Janneken vroeg :

— « Mieken, willen we eens gaan wandelen? »

— « 't Kan me niet schelen, » zeide Mieken.

En ze gingen ver het veld in.

Onderwege kwamen ze aan een groot water en Janneken zei :

— « Zie, Mieken, nu gaat ge mij 't kruisken van Cecilia geven, of 'k werp er u in! »

— « Ikke niet, » zei Mieken, « want gij hebt een schoone broek! »

Toen greep de booze jongen zijn zusterken vast, en, hoe zij riep en schreide of niet, hij smeet ze in 't water.

Als Janneken thuis kwam, vroeg moeder :

— « Waar is Mieken, Janneken? »

— « Dat weet ik niet, moeder, » zei Janneken; « ze is verloren geloopen in 't bosch, met krakebeziën te zoeken. »

's Avonds was Mieken nog niet terug, en vader en moeder gingen ze overal zoeken, maar ze konden ze nergens vinden.

Eenigen tijd nadien, kwam een mulder voorbij het water, en op den kant zag hij een bloemeken staan. Hij wilde het plukken, maar het begon te zingen :

« Och! mulderken lief, och! mulderken lief!
Jan heeft mij vermoord
Al voor het kruisken van Cecilia,
En daarom ben ik dood! »

De mulder trok het bloemeken af en bracht het naar Miekens moeder. En het begon te zingen op eenen klagenden toon :

« Och! moederken lief, och! moederken lief!
Jan heeft mij vermoord
Al voor het kruisken van Cecilia,
En daarom ben ik dood! »

Moeder gaf het bloemeken aan vader en hij had het nog niet vast, of 't zong :

« Och! vaderken lief, och! vaderken lief!
Jan heeft mij vermoord
Al voor het kruisken van Cecilia,
En daarom ben ik dood! »

— « Waar is Janneken? » vroeg vader, « doe hem gauw hier komen! »

En als Janneken daar was, gaf vader hem 't bloemeken in de hand, en 't zong op eenen strengen toon :

« Weg! moordenaar, weg! moordenaar!
Gij hebt mij vermoord
Al voor het kruisken van Cecilia,
En daarom ben ik dood! »

En ze hebben Janneken vastgegrepen, en hem in de gevangenis gezet.

V.

5. Kluppel uit den zak.

Een vader had drij zonen. De oudste zei : « Vader, ik ga op reis en beproeven of ik geen fortuin kan maken, en rijk en gelukkig weerkeeren. »

Daarop vertrok hij. Na eenige dagen kwam hij voor een groot en donker bosch, waar hij moest doorgaan. Bijna in 't midden van 't bosch stond een klein huize-

ken, waar hij binnen ging om wat uit te rusten. Een oud wijveken kwam te voorschijn.

— « Wat wilt gij, en wat komt gij in mijn huizeken doen? » zei het wijveken.

— « Ik kom wat uitrusten en daarbij, ik heb honger en dorst, » zei de reiziger.

— « Wacht, » zei het vrouwken, « hier heb ik eene tafel, die ik u ten geschenke geef. Zoo dikwijls gij er op slaat, zullen er alle soorten van lekkernijen en dranken op komen staan. »

Hij slaat er op, en oogenblikkelijk komen er kostelijke spijzen en dranken te voorschijn. Heel verheugd pakt hij de tafel op en trekt er mee naar huis. Maar daar hij nu al ver gegaan had, was hij doodmoede. Hij ziet op den kant van het bosch een herbergsken en gaat er binnen om wat uit te rusten en slapen te vragen. Onvoorzichtig genoeg, sprak hij aan den baas over zijne wondere tafel.

— « Sla er eens op, » zei deze, « dan zullen wij lekker eten en drinken, en voor het logist moet gij niets betalen. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. Men at en dronk en onze gast sliep goed. Maar des nachts verwisselde de baas, die een slimme schelm was, de wondere tafel met eene andere die er sterk op trok, en de jongen, niets vermoedende, ging er 's anderendaags mede op huis af. Daar aangekomen, noodde hij vrienden en magen, om de toovertafel en hare wondere werking te komen zien; maar, o teleurstelling! ze bleef op de herhaalde slagen weerspannig en er kwam niets op te voorschijn.

De tweede zoon wilde nu zijn geluk gaan beproeven en dacht beter te varen. Hij gaat insgelijks op reis, en volgt denzelfden weg door het bosch, dien zijn broeder

gevolgd heeft. Hij gaat ook bij het wijveken binnen om wat uit te rusten.

— « Wacht, » zegt deze, « ik heb voor u eenen ezel; zoo dikwijls gij hem doet snutten, komt er gouden geld uit zijnen neus gevlogen. »

De tweede broeder trekt vol blijdschap af en komt op den rand van het bosch, in dezelfde herberg waar zijn broeder gelogeerd is geweest. Hij vraagt nachtverblijf en zegt tegen den baas, dat hij zijnen ezel maar enkel heeft doen te snutten om geld genoeg te hebben.

— « Wacht, » zegt de herbergier in zijn eigen, « weeral de mijne! »

Hij had omtrent denzelfden ezel op stal staan. Wat deed hij? Des nachts, wanneer de tweede broeder sliep, verwisselde hij zijnen ezel met dengene die gouden geld snutte. De broeder gaat des morgens zonder eenig achterdenken, vroolijk met den verwisselden ezel naar huis, noodt ook de familie en vrienden, maar als het er op aankomt, kan hij, gelijk ge wel denken kunt, ook niets en de familie trekt misnoegd naar huis.

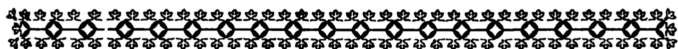
Nu gaat de derde en jongste op reis, doch hij zal wel slimmer zijn dan zijne broeders, zegt hij. Hij komt ook bij het wijveken in het bosch, maar deze zegt niets meer te bezitten dan eenen zak met eenen kluppel daarin.

Zoo dikwijls gij zult zeggen, zegt ze, « kluppel uit den zak, » zal deze alles in het ronde kapot slaan. Hij neemt met blijdschap den zak aan en trekt welgemoed uit het bosch. Daarop komt hij ook in dezelfde herberg, waar zijne broeders vernacht hebben. Na van zijnen wonderen kluppel aan den baas gesproken te hebben, zet hij hem 's nachts aan zijn bed, maar waakt in plaats van te slapen. Rond middernacht komt de baas om den zak te stelen, maar de andere roept « kluppel uit den zak, »

en aanstonds slaat de kluppel alles kapot en den baas dood. De jongen haalt den ezel uit den stal, laadt er de toovertafel en den zak op en trekt er mee naar zijnen vader en zijne broeders. Daarop noodt hij ook de geheele familie en vrienden.

Deze zeiden onder elkander : « Hij zal toch ook zoo min iets kunnen of medegebracht hebben als zijne andere broeders. »

— « Vast en zeker, » zeide hij, « ziehier wat ik kan en bij mij heb. » Hij sloeg op de tafel en alle soorten van lekkere spijzen en dranken kwamen op eenen oogwenk te voorschijn. Hij deed den ezel snutten en eene menigte gouden geld viel uit zijnen neus op den grond. En in dezen zak, zeide hij, zit een kluppel, waarmede ik op het eerste woord de dieven doe doodslaan. Daarop werd er gefeest en lekker geëten en gedronken. Nu waren allen rijk, kochten een prachtig kasteel en leefden in geluk en overvloed.

VI.

6. Van Wolfjonk en de gevangen Koningsdochters.

In den ouden tijd was er in zeker dorp een huishouden, dat bestond uit eenen man, eene vrouw en een jongetje. Dat kind was een vondeling en hiet Wolfjonk. Nu in dit dorp bestond het gebruik onder de kinderen op Nieuwjaarsdag aan de huizen te gaan zingen en hunne

familieleden een zalig Nieuwjaar te gaan wenschen. Dan kregen ze koeken, centen, appelen en noten, maar Wolfjonk, och arme! schoot er altijd over, want hij kende nergens geene bloedverwanten. Ge kunt denken hoe bedroefd de sukkelaar dan was.

Op zekeren Nieuwjaarsdag dat hij de andere kinderen wederom blijmoedig nevens zijn huis zag trekken, ging hij klagen bij zijne pleegmoeder en zeide :

— « Allemaal gaan ze Nieuwjaar wenschen, en ik mag van mijn leven niet meedoen... Heb ik dan geene familie, moeder? »

— « Wel zeker, mijn jongen, aan 't einde van 't dorp woont Hein de smïd, en dat is uw oom. »

Wolfjonk was blij genoeg; hij deed seffens zijne beste kleeren aan en liep naar den smid, om hem een gelukkig nieuwjaar te wenschen.

— « Ik heb maar van één ding spijt, » zei Oom Hein, « en dat is, dat ik u niets anders geven en kan, jongen, dan dit wandelstoksken hier. »

Ja maar, dat wandelstoksken was geheel van ijzer en woog zoo iets van tweehonderd kilo. Wolfjonk nam den stok aan en schermde er op zijn gemak eenige keeren mee in 't rond.

Oom Hein was tevreden, men kan niet meer, omdat de jongen zoo handig en zoo sterk was, en nam hem in zijn huis, om hem zijn ambacht te leeren.

Daar bleef Wolfjonk tot zijn achttiende jaar. Op dit tijdstip kwam zijn oom te sterven en, daar deze geene kinderen had, erfde Wolfjonk alles. Wolfjonk was nu rijk, want ge moet weten, Hein de smid had door hard werken en wroeten een schoon fortuintje bijeengeschrafeld.

Het werken ging Wolfjonk niet meer, en hij kreeg

het in 't hoofd naar vreemde streken te reizen. Hij verkocht dan al wat hij liggen en roeren had en, voorzien van eene goed gevulde beurs en het wandelstoksken van zijnen oom, trok hij de wijde wereld in.

Als hij nu lang, heel lang gegaan had, zonder te weten waar hij zou aanlanden, kwam hij in een groot, groot bosch, waar de dunste boomen ten minste vijf meters dik waren. Daar vond hij eenen man gelijk een reus, die boomen aan 't keuren en aan 't uitkiezen was.

— « Wat zijt ge daar aan 't zoeken? » vroeg Wolfjonk.

— « Wel, » antwoordde de reusachtige kerel, « ik zie rond, welke boomen ik uittrekken zal. »

— « Wat! gij boomen uittrekken! » zei Wolfjonk, « dat zou ik wel eens willen zien. »

— « Ewel, ge zult het zien! Ge weet zeker niet dat ik Sterke Jan heet!... Daar!... »

En Sterke Jan trok inderdaad twee straffe boomen uit den grond en smeet ze wel vijf stappen op zij.

— « Dat kan er nogal door, » zei Wolfjonk, « wilt ge met mij voortreizen?... Ge zult op tijd kost en kleeren krijgen. »

— « Ik neem aan, » zei Sterke Jan.

En ze trokken met hun tweeën hooger op. Als ze nu 'nen heelen tijd gegaan hadden, vonden ze nevens de baan, op eenen graskant, eenen man zitten, met zijne oogen sterlings op eenen molen gevestigd. Zij vroegen dien gast wat hij daar uitrichtte.

— « Ik zie, » antwoordde hij, « of de mulder van den molen ginder bijna gereed is met het opzeilen van de molenroeden; want, daar er geen wind is, moet ik van hier blazen om den molen in gang te krijgen en aan den draai te houden. »

Wolfjonk beloofde dien kerel ook kost en kleeren, als hij met hem wou meereizen. De Blazer was tevreden en ze gingen met hun drieën verder.

Drie dagen achtereen stapten zij zwak door, totdat ze eindelijk in eene uitgestrekte wildernis geraakten. Na lang rondzoeken naar een geschikt plaatsken om er den nacht over te brengen, vonden zij eene kluis, waarboven een kloksken hing. In die verlaten kluis besloten ze hunnen intrek te nemen, want een betere schuilplaats konden ze niet wenschen. Nadat ze hunne knapzakken opengedaan en wat geëten hadden, viel de avond in, en ze gingen elk in 'nen hoek liggen om wat te slapen.

's Anderendaags 's morgens kwamen ze overeen, dat twee van hen zouden gaan hout rapen en voor mondkost zorgen. De derde moest intusschen de kluis bewaken en, als 't middagmaal gereed was, met het kloksken luiden.

Zoo gezeid, zoo gedaan. Zij « trokken tuiken » (1) om te weten wie eerst zou thuis blijven, en het lot viel op den Blazer.

Pas waren Wolfjonk en Sterke Jan de deur uit, of de Blazer stak een goed vuur aan en begon smakelijk eene pijp te rooken. Terwijl hij nu aan 't vuur zat te droomen en te dubben, kwam er stillekens, heel stillekens, een klein, oud manneken de kluis binnen. Dat manneken droeg 'nen langen grijzen baard, die over den grond sleepte, en steunde op 'nen dikken stok.

Zonder een woord te spreken, ging het bij 't vuur staan om zich wat te warmen, want het scheen schrikkelijk koude te hebben. Eensklaps liet het manneken zijnen stok vallen en vroeg aan den Blazer, of hij hem eens zou willen oprapen.

---

(1) Te Antwerpen zou men zeggen : « ze deden strooken-trek ».

De Blazer, die nog nooit zoo'n schepsel van een manneken gezien had, kreeg er medelijden mee, omdat het er toch zoo oud en zoo sukkelachtig uitzag, en zeide : « Jawel, vriendje, ik zal u wel eens helpen. »

Nauwelijks had hij zich echter gebukt om den stok op te rapen, of het Kaboutermanneken — want het was een van die Kaboutermannekens die om hunne kwaad-aardigheid gevreesd zijn — zat op zijnen rug en gaf hem zoo'n deerlijke rammeling, dat de Blazer huilde en schreeuw-de van de pijn. Als het manneken nu lang genoeg ge-slagen had, begon het heel hard met het kloksken te luiden en trok er stillekens van door, terwijl de Blazer daar gansch bebloed, gerekt en gestrekt op den grond lag te zuchten en te kermen.

Dat was me goed. Sterke Jan en Wolfjonk konden zoo een dik uur weg geweest zijn, toen zij het kloksken hoorden klinken. Zij dachten wel, dat kan nu nog geen middag zijn, maar, omdat het zoo afgesproken was en ook, omdat zij al braaf honger kregen, spoedden zij zich terug naar de kluis.

Als ze daar kwamen — Deezes Maranta! wat was dat! — Daar lag de Blazer voor dood op den grond, en in den heerd was vuur noch vonk meer! Ge kunt denken hoe onze twee mannen verschoten! Ze hielpen hunnen makker recht en vroegen hem, wat hem deerde. Maar onze held, beschaamd omdat een zoo nietig ventje als het Kaboutermanneken hem, grooten reus, zoo deerlijk afgetakeld had, wachtte zich wel van hun de waarheid te zeggen. Hij maakte hun wat leugens wijs en dacht in zijn zelven : Wacht maar, jongens, ge zult uw paart ook wel krijgen!

's Anderendaags was de beurt aan Sterken Jan om

thuis te blijven. Jan zat gerust zijne pijp te rooken, toen opeens hetzelfde Kaboutermanneken binnenkwam en aan 't vuur ging staan. Het ventje liet weer zijnen stok vallen en Sterke Jan, die geen erg had, bukte gauw om hem op te rapen. Maar hij voer er slecht mede, want het manneken viel op zijn lijf en sloeg er op gelijk de duivel op Geeraard. Daarna maakte het zich uit de voeten, en Sterke Jan was slim genoeg om aan zijne makkers niet te vertellen, hoe hij gevaren was.

Dat was me goed. 's Anderendaags was Wolfjonk met het bewaken der kluis gelast, terwijl de twee anderen op jacht gingen. Wolfjonk kon nog maar nauwelijks een uur alleen geweest zijn, of het Kaboutermanneken stond al bij 't vuur en liet zijnen stok vallen.

— « Ach! raap als 't u belieft mijn stoksken eens op, » zei het tegen Wolfjonk, « ik ben zoo oud en zoo stijf! »

— « Ha! heb ik u nu, oude leelijkaard! » zei Wolfjonk, « wacht een beetje, ik zal u 'nen anderen dans leeren! »

Dit zeggende, greep hij den dwerg met zijnen langen grijzen baard en bond hem aan eenen keper van de kluis op. Daarna gaf hij hem zoo'n felle rammeling met zijnen ijzeren stok, het geschenk van zijnen oom, dat het bloed zoo maar tappelings langs het lijf van den Kabouter afliep. En 't manneken aan 't kermen, aan 't huilen en aan 't bidden, dat het een deer was om te hooren. Eindelijk maakte Wolfjonk den dwerg los, nadat hij eerst nog de helft van 't manneken zijnen langen baard afgebrand had.

Intusschentijd konden Sterken Jan en de Blazer er maar geenen kop aan krijgen, hoe het kwam dat ze in den voornoen geen kloksken hoorden luiden. Daar zij 's morgens, bij 't verlaten der kluis, malkander hun geval

hadden verteld, waren ze overeengekomen niet te ver te gaan; want zij dachten niet anders, of Wolfjonk zou van 'tzelfde laken eene broek krijgen. Ze waren nochtans in hunne meening bedrogen, want het klokske klonk juist om twaalf uren.

Dicht bij de kluis zagen ze een bloedspoor, en nu geloofden zij zeker dat het Kaboutermanneken Wolfjonk ten minste halfdood moest geslagen hebben.

Ze waren dus niet weinig verwonderd hunnen makker gerust bij het vuur te zien zitten, met de pijp in den mond, juist alsof er niets gebeurd ware. Toen zij binnentraden, schoot Wolfjonk in eenen luiden schaterlach :

— « Hahaha! » lachte hij, « zijt gijlië nu mannen? Ge laat u onbermhertig afranselen door een klein oud manneken, en ge verzint leugens om uwe lafhertigheid te verbergen! De bloedstreep die gij gezien hebt, toont u duidelijk genoeg, hoe ik met den Kabouter gehandeld heb, en hoe gij er beiden hadt mee moeten handelen. Maar dat is niets, we kennen malkander nu wat beter! »

Onze drie gezellen bleven nog eenige dagen in de kluis; dan maakten ze pak en zak en reisden verder. Ze geraakten in een groot bosch en gingen altijd maar verder en verder, totdat ze aan eene open plek in 't bosch kwamen, waar zij zich nederzetteden om wat te rusten en eene brok te eten.

Terwijl zij aten, zag een van de mannen een grooten vierkanten steen, waar een ijzeren ring in vastgemaakt was. De Blazer beproefde den steen op te lichten, maar hij moest het opgeven : de steen woog hem te zwaar. Sterke Jan wou ook eens probeeren, maar 't ging evenmin. Toen nam Wolfjonk den ring vast en hief den steen zonder moeite op.

Alle drie keken nieuwsgierig naar beneden, doch zagen niets dan eenen put, zoo diep, dat er geen einde aan scheen.

— « Wat mag er in dien put zitten? » zeiden zij tot elkander; « dat wij er eens in nederdaalden? »

Zoo gezeid, zoo gedaan. Sterke Jan was seffens gereed. Zijne makkers bonden hem een lang zeel onder de armen en lieten hem neer; maar hij was nog niet halfwege, of hij riep al om opgehaald te worden.

— « Nu zal ik eens zien of ik niet dieper kan! » riep de Blazer. Zij lieten hem af, doch hij kost maar een beetje verder geweest zijn dan Sterke Jan, of hij trok aan het zeel, ten teeken dat zij hem moesten optrekken.

— « Laat mij nu eens naar onder, » zei Wolfjonk, « ik ben zeker dat ik tot op den bodem zal geraken. »

Zijne gezellen bonden hem het zeel onder de armen, gaven hem zijnen ijzeren stok in de hand en lieten hem in den put zakken.

Op eene groote diepte gekomen, voelde Wolfjonk dat hij op vasten bodem stond, in eene ruime spelonk. Zijn eerste werk was rond te zien of hij nergens iets bemerkte, dat op eene deur of poort geleek. Hij vond inderdaad eene deur; spoedig ontdeed hij zich van de koord en stiet de deur open. Hij kwam in eene plaats die helder verlicht was en langs waar hij een leven en een gerucht hoorde, als van honderden menschen die aan 't feest vieren zijn.

Nieuwsgierig om te vernemen wat daar gaande was, stapte Wolfjonk die kamer door en opende de deur langs waar het gewoel hem tegenkwam. Wat vond hij mij daar?... Met honderden en honderden Kaboutermannekens, die er dooreenwemelden gelijk een nest mieren of een zwerm bieën. Ge kunt denken, hoe die dwergen stonden

te kijken, toen Wolfjonk zoo heel en gansch onverwacht hun feest kwam storen; want ge moet weten, de Kabouters vierden juist het verjaarfeest van hunnen hoofdman.

Wolfjonk was niet bang van die mannekens, al waren ze ook met zoovelen, neen, hij ging « parmentelijk » en op zijn zeven gemakken eenige keeren weg en weer door de zaal, totdat hij voor eene ijzeren deur stilhield, die gesloten was. Wolfjonk begost er aan te loteren en wilde ze openen, maar aanstonds sprongen eenige dwergen toe, die tot Wolfjonk zeiden :

— « Ga daar niet binnen, of ge zult weten waar het merkt is; er zit daar een draak met zeven koppen, en die verslindt u met huid en haar. »

Wolfjonk lachte daar eens mede en, in plaats van terug te trekken, nam hij zijnen ijzeren stok en begon er mee op de deur te batteren, zoodat ze na eenige slagen uit hare harren sprong en op den vloer neerplofte.

Nu bevond Wolfjonk zich in eene kostelijke zaal, zooals hij er van zijn leven nog geene gezien had. 't Was er allemaal klaar goud en zilver, gelijk in 't paleis van eenen koning.

Aan het einde van de zaal stond een troon van goud en diamant, en op dien troon zaten drie juffrouwen, als beelden zoo schoon, en gekleed gelijk koninginnen. Terwijl Wolfjonk verbaasd de drie prinsessen stond te bewonderen, hoorde hij eensklaps een vreeselijk gebrul en zag den draak met zeven koppen, waarvan de dwergen gesproken hadden, uit zijn hol komen, gereed om hem te verscheuren.

De draak kwam al brieschende naar hem toegevlogen, doch Wolfjonk gaf het monster met zijnen ijzeren stok zulke schrikkelijke slagen, dat het huilde van de pijn. Met elken slag dien Wolfjonk den draak toebracht, groeide

de woede van het ondier aan. Het was een ijselijk gevecht, waarin Wolfjonk, den eersten keer van zijn leven, zijnen moed op eene harde proef zag stellen, doch eindelijk behaalde hij de overwinning op zijnen vijand. Het monster was zijne zeven koppen kwijt, en blies stuiptrekkend den laatsten adem uit.

Ge kunt niet gelooven hoe blij de jonkvrouwen waren als de draak verslagen lag, en hoe zij Wolfjonk bedankten, omdat hij hen was komen verlossen. Zij vertelden hunnen redder dat zij drie gezusters, drie koningsdochters waren, die door de Kaboutermannekens waren gestolen en in die onderaardsche gevangenis bewaakt werden door den draak met zeven koppen.

Wolfjonk kreeg van iedere koningsdochter een schoon geschenk : van de eerste, een gouden armband; van de tweede, een gouden appel en van de derde, een gouden peer. Daarbij verlangden ze dat hij hen naar den koning, hunnen vader, zou vergezellen, opdat zij hem als hunnen redder zouden kunnen doen kennen.

Wanneer de Kabouters zagen dat Wolfjonk den draak verslagen had en met de drie prinsessen heenging, waren ze duivels kwaad en trokken een zuur gezicht, maar er was toch geen enkele die iets durfde zeggen.

Op den bodem van den put gekomen, deed Wolfjonk de prinsessen één voor één de koord onder de armen, en liet ze door Sterken Jan en den Blazer boventrekken. Nu moest Wolfjonk nog opgehaald worden, maar vermits hij zijne gezellen niet betrouwde, bond hij zijnen ijzeren stok aan de koord. Als de stok halfwege getrokken was, lieten Sterke Jan en de Blazer ineens het zeel los, want zij meenden dat Wolfjonk er aan hing.

Nu dachten de twee valsche vrienden dat Wolfjonk zeker dood was, doch hem deerde niets. Toch was hij leelijk afgevangen, want hij zat in den put, en geen middel om er uit te geraken.

Wat gedaan?.... Wolfjonk verzon niet lang, maar keerde terug naar de zaal, waar de Kaboutermannekens vergaderd waren. Na weinig zoekens vond hij het Kaboutermanneken, dat hij in de kluis eens zoo'n geweldige rammeling gegeven had. Dat manneken, zoodra het Wolfjonk bemerkt had, was stillekens in een hoeksken gekropen en zat daar te sidderen van schrik.

— « Kom gij eens hier, » zei Wolfjonk tegen den Kabouter, « en help mij hier eens uit, of ge zult er niet goed van afkomen, zoo waar als ik Wolfjonk heet! »

Bevende van angst, blies het manneken op een fluitje om de Kabouters te doen bijeenkomen. Seffens kwamen ze uit alle hoeken en kanten toegestoven, en de hoofdman zei dat ze Wolfjonk, den gevreesden aardbewoner, moesten bovenbrengen.

Wolfjonk ging op de schouders van eenen dwerg staan, en hij had maar het woord « hieronder » uit te spreken, om iederen keer eene menigte Kabouters onder de voeten van den dwerg te doen komen. Zoo stonden er, geloof ik, wel tachtig duizend, de eene op den andere, en Wolfjonk kwam zonder ongeval uit den put. Toen hij boven was, gaf hij den bovensten dwerg 'nen achterwaartschen stamp, en de duizenden Kaboutermannekens vielen gelijk een kaartenhuis uiteen en tuimelden hals over kop in de diepte.

Wolfjonk legde den steen terug op zijne plaats en zette zijne reis voort met zijnen ijzeren stok, zonder te weten waar hij zou aanlanden. Als hij nu lang genoeg

gegaan had, kwam hij in eene groote stad, waar het volop feest was. Geen wonder : de drie dochters van den koning waren, na jarenlange afwezigheid, teruggekeerd, en daarom wilde hun vader eens lustig feest vieren. Wolfjonk begreep aanstonds van welke drie koningsdochters er spraak was, en besloot in de stad te blijven.

Hij wandelde eenige straten door en trad eene herberg binnen, waar hij hoorde zeggen dat de koning een grooten prijs uitloofde aan den goudsmid, die hem het beste een gouden armband, een gouden appel en een gouden peer zou maken.

Wolfjonk dacht : dat is de zaak, en hij seffens op zoek naar eenen goudsmid, bij wien hij zich verhuurde.

Wolfjonk's meester wou ook meekampen naar den uitgeloofden prijs, en was er niet weinig om bekommerd, gelijk ge wel peinzen kunt. « Baas, » zei Wolfjonk tot den goudsmid, den tweeden dag na zijne aankomst in de stad, « wilt ge mij met het werk gelasten, ik beloof u dat ik de kunststukken maken zal, en dat niemand er iets op zal kunnen afkeuren. Geef mij enkel twee dagen en twee nachten, dat ik heel alleen in de smis werken kan.

De goudsmid was tevreden, en Wolfjonk bleef twee dagen en twee nachten alleen in de smis, niet om te werken, maar om aan zijnen arbeid te doen gelooven, en ook, om de gouden juweelen die hij van de prinsessen gekregen had, wat op te poetsen.

Den derden dag riep Wolfjonk zijnen baas in de werkplaats, om hem zijn werk te toonen. De goudsmid stond stom van verbazing, want schooner kunststukken had hij van zijn leven niet gezien. Hij prees Wolfjonk om zijne behendigheid en zei, dat niemand dan hij den uitgeloofden prijs behalen zou.

Des anderendaags ging Wolfjonk naar het paleis om den koning over zijn werk te laten oordeelen. Er was juist een groot feestmaal, waar behalve 's konings dochters, ook Sterke Jan en de Blazer en de grooten van het rijk mee aanzaten.

Nu, zoodra men den koning kwam boodschappen dat er iemand gekomen was om over den prijskamp te spreken, sprong hij van tafel op om de gebrachte kunststukken te keuren. Nauwelijks had hij den gouden armband, den gouden appel en de gouden peer gezien, die Wolfjonk hem voorlegde, of hem ontsnapte een kreet van verwondering en blijdschap. Hij nam de gouden voorwerpen, liep er mede naar de feestzaal om ze aan zijne dochters en zijne genoodigden te toonen en gebood eenen knecht, Wolfjonk binnen te leiden.

Pas hadden de prinsessen hem gezien, of zij riepen : « Dat is onze redder! Dat is de man die ons uit de gevangenis der Kabouters en de klauwen van den draak verlost heeft! »

De koning was verwonderd. « En wat voor mannen zijn dat dan? » vroeg hij, Sterken Jan en den Blazer aanwijzende, die zich zoo klein mogelijk wilden maken, om niet door Wolfjonk gezien te worden.

Nu kwam de kat op de koord. De prinsessen hadden Sterken Jan en den Blazer als hunne redders voorgesteld; de twee schelmen hadden er hen toe gedwongen en hun wijsgemaakt, dat Wolfjonk geheel toevallig verongelukt was. De valschaards waren door den koning heel vriendelijk ontvangen geweest, en zouden binnenkort ieder met eene prinses trouwen.

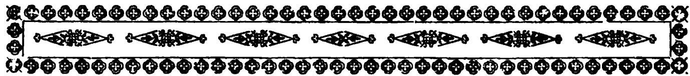
Maar nu keerde de kaart. Wolfjonk begon zijne geschiedenis te vertellen en uit te leggen, hoe trouweloos zijne twee makkers hem behandeld hadden.

Toen de koning dit hoorde, schoot hij in eene geweldige gramschap en gebood, dat men de twee bedriegers op staanden voet aan de galg zou hangen.

Wat Wolfjonk betreft, hij kwam in groote eer bij den koning en trouwde kort daarop met de oudste prinses.

Eenige jaren later kwam de koning te sterven en, daar hij geene zonen naliet, werd Wolfjonk koning uitgeroepen.

Wolfjonk regeerde met veel wijsheid en verstand en, als hij niet van den troon gegaan is, dan zit hij er nog op.

VII.

7. Van den Gouden Vogel, het Gouden Peerd en de Prinses.

Er was eens een koning, die drie zonen had. In zijnen hof stond een appelboom die gouden appelen droeg, en alle dagen ging de koning kijken om te zien, of er geene af waren. Op zekeren dag bemerkte hij, dat er een van de schoonste appelen verdwenen was.

Hij schoot in eene geweldige gramschap en belastte zijnen oudsten zoon, den volgenden nacht de wacht te houden bij den boom, om den dief te ontdekken. Maar rond elf uren viel de prins in slaap en, toen de koning den anderen morgen de appelen telde, was er weer een weg.

Dan wierd de tweede zoon op wacht gezet, maar die voer juist gelijk zijn broer, en 's anderendaags was er nogmaals een appel verdwenen.

Nu was de beurt aan den jongsten zoon. Deze zorgde er voor, dat de slaap hem niet kon verrassen. Op klokslag van twaalf uren zag hij eenen vogel komen aangevlogen, die eenen appel afplukte en er mede wilde heenvliegen. De koningszoon spande zijnen boog, schoot, en trof den vogel, die eene pluim liet vallen. Hij raapte ze op en voelde dat zij nogal redelijk zwaar woog. Toen men ze bij 't licht beschouwde, zag men dat het eene gouden pluim was.

De koning zou geerne den vogel met de gouden pluimen gehad hebben, en bevool daarom zijnen oudsten zoon, op zoek te gaan naar den wonderbaren gouden vogel.

De prins ging dan op reis en kwam in een bosch, waar hij eenen vos ontmoette, die hem zeide : « Ik weet dat gij op zoek zijt achter den gouden vogel. Wilt ge mijnen raad volgen? »

Maar de prins antwoordde hoogmoedig : « Ik heb uwen raad niet noodig, ga maar spelen. »

De vos verdween en de koningszoon zette zijnen weg voort, totdat hij aan eene herberg kwam, waar hij al zijn geld in dronkenschap verteerde.

De koning, zijnen oudsten zoon niet ziende terugkeeren, zond zijnen tweeden. Deze kwam insgelijks den vos tegen, weigerde zijne hulp en landde in dezelfde herberg aan als zijn broeder, waar hij ook alles verkwistte in baldadigheid en dronkenschap.

Toen nu ook de tweede zoon niet terugkeerde, ging de jongste op reis, om den gouden vogel op te sporen en naar zijne broeders te vernemen. Als hij eenige dagen gegaan had, kwam hij in hetzelfde bosch uit en ontmoette er den vos, die hem zeide : « Ik weet dat gij op zoek zijt naar den gouden vogel. Wilt gij mijnen raad volgen? »

De prins zei « ja, » en de vos sprak : « Dan zal

ik hem u wijzen. Ga maar op mijnen steert zitten. »
De vos voerde hem tot aan een groot kasteel en zeide :
« 't Is hier dat de gouden vogel woont, maar let wel op wat er u te doen staat. De vogel zit in eene slechte houten kooi en daarnevens hangt eene schoone gouden. Zie wel toe, dat ge hem niet in de gouden kooi zet, want dan zou hij van hooveerdigheid beginnen te zingen en heel het kasteel wakker schreeuwen.

De prins beloofde den vos zijnen raad te volgen, maar toen hij binnen was, begon de vogel zoo schoon te bidden en te smeeken om in de gouden kooi gezet te worden, dat de jongeling eindelijk toegaf. Doch nauwelijks zat de vogel in de gouden kevie, of hij begon eensklaps zoo luid te zingen, dat al de bewoners van het kasteel er wakker van wierden. De prins werd in 't gevang gestoken, en 's anderendaags vóór den heer van 't kasteel gebracht, die hem zeide : « Gij hebt de dood verdiend, omdat gij den vogel hebt willen stelen, maar ik zal u het leven laten en ja, u den vogel geven, indien ge mij het gouden peerd kunt bezorgen, dat vijftig uren verder op een kasteel staat. »

De prins beloofde zijn best te doen, en ging henen met het hoofd op de borst. Toen hij eenige honderden stappen gedaan had, ontmoette hij den vos, die hem op verwijtenden toon toesprak : « Ziet ge nu hoe ge gevaren zijt met mijnen raad niet te volgen?... Hoewel gij het niet verdient, wil ik u toch nog eens helpen, maar zie toe, dat ge mijne raadgevingen niet meer in den wind slaat. Als ge in den stal komt, waar het peerd staat, zorg dan dat gij er den gouden zaâl niet op legt, die er nevens hangt, want dan zal het peerd beginnen te hinniken van hooveerdigheid en iedereen in 't kasteel wakker maken. »

Daarop ging de prins op den steert van den vos zitten en ze reden naar het kasteel toe. Nauwelijks was hij in den stal gekomen, of het peerd begon schoon te spreken, zoodat de prins zich op den langen duur liet omklappen en den gouden zaâl op het peerd lei. Maar nu hinnikte het zoo geweldig, dat alleman er van wakker schoot. De prins werd vastgegrepen en bij den heer van 't kasteel gebracht, die hem zeide : « Gij zoudt moeten sterven, maar ik schenk u het leven en zelfs het gouden peerd, op voorwaarde dat ge mij de schoone prinses gaat halen, die vijftig uren verder op een kasteel verblijft. »

— « Goed, » zei de prins, en hij op weg! Na eenigen tijd gegaan te hebben, ontmoette hij den vos, die seffens begon te kijven en zeide : « Ik zou u aan uw lot moeten overlaten, maar kom, ik wil u nog eens helpen. Zet u op mijnen steert, ik zal u onderwege vertellen wat gij te doen en te laten hebt. » Toen sprak de vos : « Dezen nacht om twaalf uren gaat ge recht de kamer binnen waar ge licht ziet branden. Daar zult ge de koningsdochter vinden. Zeg haar dat ze seffens met u moet meegaan. Ze zal u vragen om eerst nog eens 'nen goedendag te mogen zeggen aan hare familie, maar laat het heur niet toe, of dezen keer zijt ge een vogel voor de kat! »

Ditmaal volgde de prins stiptelijk den raad, dien de vos hem gegeven had, en toen de prinses bad en smeekte om toch te mogen afscheid nemen van hare ouders, had hij geene ooren en leidde haar met geweld mede.

Zij kwamen eindelijk bij den heer met het gouden peerd, die uit der mate verheugd was, toen hij de prinses zag. Hij liet het gouden peerd halen en gaf het den prins ten geschenke. Deze vroeg of de prinses er eens een toerken mocht mee doen, eer hij voorgoed vertrok.

De heer, die geen erg had, stond dit toe, maar nauwelijks zat de jonkvrouw in den zadel, of de prins sprong er achter op, gaf het peerd de sporen en reed vierklauwens weg. Het peerd liep zoo snel, dat er geen middel was om het te achterhalen. Op korten tijd bereikten zij het kasteel van den gouden vogel. De eigenaar was blij toen hij den prins zag, en bracht den vogel in zijne gouden kooi, om hem tegen het gouden peerd te verwisselen, maar pas had de prins de kevie in zijne handen, of hij sprong achter de prinses in den zadel en stoof gelijk de wind vooruit, zoodat zij spoedig uit het gezicht verdwenen waren.

Als zij nu 'nen heelen tijd gereden hadden zonder ievers te staan, zagen zij eene herberg, waar de prins besloot naar te gaan. Toen zij er nog 'nen boogscheut van af waren, verscheen hun de vos en zei : « Eer gij de herberg binnengaat, moet ik u nog 'nen raad geven : koop nooit mannen af, die moeten opgehangen worden, en ga nooit aan eenen waterput zitten. »

Daarop verdween de vos en de prins stapte met de prinses den dorpel der herberg over. Het was daarbinnen gestampt vol volk en er heerschte een geschreeuw en lawijt, dat hooren en zien verging. In eenen hoek van de kamer stonden twee mannen geboeid. De prins vroeg wat er gaande was en men vertelde hem, dat de twee mannen veroordeeld waren om opgehangen te worden, om de diefstallen die zij bedreven en de schulden die zij gemaakt hadden.

De prins trad wat nader om de veroordeelden te zien en herkende vol verwondering zijne twee broeders. Men was te weeg om hen buiten te brengen, toen de prins riep : « Welken losprijs vraagt gij voor die onge-

lukkigen? » — « Twee duizend gulden! » werd hem geantwoord. Hij betaalde en zijne broeders werden losgelaten. Daarop verlieten zij te zamen de herberg en reisden voort.

Dat was me goed, maar de twee broeders werden afgunstig op den jongsten en zij kwamen overeen om hem heimelijk van kant te helpen. Eenen dag later kwamen zij aan eenen put, en vermits het zeer heet was, ging het gezelschap op den rand zitten om wat uit te rusten en zich te verfrisschen. De ondankbare kerels zagen nu de kans klaar om hun boosaardig opzet uit te voeren; onvoorziens stieten zij hunnen redder in den put en maakten zich zoo snel mogelijk uit de voeten, de prinses, het gouden peerd en den gouden vogel medevoerende.

Eenige dagen later kwamen zij te huis, waar zij met groote blijdschap ontvangen werden. De koning deed een groot feest inrichten om de gelukkige terugkomst van zijne zonen te vieren. Maar wat dan vader verwonderde, was dat de prinses niet deed dan schreien, dat het gouden peerd niet wilde eten en dat de gouden vogel daar stil en stom in zijne gouden kevie zat te treuren.

Hoe was het ondertusschen met den prins vergaan? Goed dat er maar weinig water in den put stond, anders ware hij verdronken geweest, maar hij kon er niet uit : de put was te diep. Gelukkig kwam de vos hem in tijds verlossen. Toen hij den prins uit den put getrokken had, zeide hij : « Zie! ik heb u nu al zooveel goed gedaan, ik heb u daareven nog van de dood gered, wilt ge mij nu ook 'nen dienst bewijzen? »

— « Wel honderd, als 't noodig is, » antwoordde de prins, « voor u wil ik alles doen! »

— « Is dat zoo, » sprak de vos, « neem dan uwen sabel en kap mij de pooten af. »

— « Ik u de pooten afkappen? » zei de prins, « ik zou mijnen redder zoo gaan behandelen? Neen, dat kan niet zijn! »

Maar de vos hield niet af en bad en smeekte zoolang, totdat de prins eindelijk toestemde. Hij nam zijnen sabel en kapte den vos de pooten af. Maar wat gebeurde er toen? Er was geen vos meer te zien, maar een schoone jongeling, die tot den verwonderden prins zeide :

— « Ik ben de broeder van de schoone prinses, die gij van het kasteel gehaald hebt. Een tooveraar had mij in eenen vos veranderd; gij hebt mij mijne menschelijke gedaante teruggegeven en daarvoor kan ik u niet genoeg bedanken. »

Daarna gingen zij samen naar het koninklijk paleis. De blijdschap van den ouden koning was met geene pennen te beschrijven, toen hij zijnen jongsten zoon gaaf en gezond wederzag. Wat hem verwonderde, was dat de prinses opgehouden had met weenen, dat de gouden vogel zong dat het klonk, en dat het gouden peerd hinnikte van blijdschap. De twee jongelingen vertelden hem gansch hunne geschiedenis en het trouweloos gedrag der twee oudste prinsen, en het meisje voegde er bij, dat de schurken haar met de dood bedreigd hadden, indien zij een enkel woord over het gebeurde dorst reppen. Toen wierd de koning zoo schrikkelijk kwaad, dat hij de deugnieten op staanden voet levend liet verbranden. De jonge prins trouwde met de schoone prinses en haar broeder bleef bij hen wonen.

VIII.

8. Bolleken Vet.

Bolleken Vet was een heel klein ventje en zoo vet als een das.

Hij woonde ievers in eene stad met zijne moeder, en die moest alle dagen uit wasschen en uit schuren gaan, en dan was Bolleken Vet alleen thuis.

Boven bij hen, op eene kamer, woonde een oude tooverheks, en die kwam alle dagen tegen den noen het eten gereed maken. De tooverheks was heel kwaad op Bolleken Vet en ze zocht hem dood te doen.

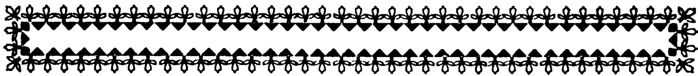
Als zijne moeder nu weg was, moest hij zich altijd verbergen voor de tooverheks en, omdat hij zoo klein was, kon hij overal in : hij kroop in de tafelschuif, onder 'nen lepel, in de kleerkas onder de kleeren, zelfs in de koffiebeurs.

Als de moeder dan thuis kwam, kroop Bolleken Vet uit zijne schuilplaats, want dan dierf de tooverheks niets doen, doch zij zag altijd na van waar hij kwam en zij wist nu al de schuilplaatsen en 's anderendaags ging zij daarin naar hem zoeken om hem dood te doen.

Nu, op zekeren keer wist hij niet meer waar kruipen! Hij zag 'nen steen op den trap losliggen, hij nam hem algauw op en kroop er onder.

Als de tooverheks nu van boven kwam, trapte ze juist op den steen. « Ai mij! » riep Bolleken Vet, en hij was geknipt. Zij pakte hem vast en wierp hem in de soep, zeggende : « Daar, deugniet, dat is uwe straf! »

Als de moeder thuis kwam, vroeg ze naar Bolleken Vet, maar de tooverheks zei dat ze 't niet wist. Maar nu zag de moeder veel haar in de soep liggen, en de soep was zoo vettig, en de moeder had al spoedig geraden wat er voorgevallen was. Ze begon met den bessemstok zoo hard op de tooverheks te slaan, dat ze dood neerviel.

IX.

9. Van drij Doktoors.

In zekere stad zaten eens, tegen den avond, drij beroemde doktoors in eene voorname herberg te stoffen over hunne kunst.

— « Ik, » zei de eerste, « zal mijne hand afkappen en ze morgen terug aanzetten. »

— « Wat beteekent dat! » zei de tweede, « ik zal de oogen uit mijn hoofd nemen en ze morgen weer inzetten. »

— « Dat is geen kunst, » sprak de derde, « ik zal mijn ingewand uitnemen en het morgen terug in mijn lichaam plaatsen. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. De baas werd geroepen en streng belast over de afgescheiden lichaamsdeelen te waken en te zorgen dat er niets aan miskwam. Deze beloofde het, waarop de doktoors van elkander afscheid namen, na overeengekomen te zijn van 's anderendaags tegen acht uren terug te komen.

Het daglicht begon pas te schemeren, of de meid van de herberg, die van niets wist, was al aan 't kuischen en vegen en de kamers aan 't opschikken. Tot hare groote gramschap ziet zij die bebloede overblijfsels op eene tafel liggen. Zij pakt den heelen boel vast en smijt hem voor den doghond, die op één, twee, drij alles binnenspeelde.

Dat was nog maar juist gebeurd, of de baas, pas opgestaan, komt in de kamer en ziet met onbeschrijflijken schrik, dat de oogen, de hand en de ingewanden van de tafel verdwenen zijn.

— « Wel, » zegt hij tegen de meid, « wat hebt gij gedaan met hetgeen hier op de tafel lag? »

— « Voor den hond geworpen, baas! »

— « En het waren de lichaamsdeelen van de drij doktoors van gisterenavond! Wat nu gedaan? »

— « Ja, en de hond heeft ze reeds opgeëten!.... Maar luister eens baas, ik weet raad. Wij zullen onzen grooten rossen kater dood doen en hem de oogen uitsteken. Daarbij ons verken is vet; dat spoedig geslacht en de ingewanden er uit gehaald, want ik heb altijd hooren zeggen, dat het ingewand van een verken juist op dat van eenen mensch gelijkt. »

Dat was spoedig gedaan en men legde de oogen van den kater en het verkensingewand op de tafel. Maar waar nu eene hand gehaald? Daar schoot den baas een gedacht te binnen. Er was den dag te voren een roover en moordenaar in de stad opgehangen en zijn lijk hing nog aan de galg. Naar de galg loopen, eene hand afkappen en die bij de oogen en het ingewand leggen, was maar het werk van eenige minuten. Alles was nu klaar en de doktoors zouden de verwisseling niet bespeuren.

Tegen acht uren kwamen de geneesheeren af en ieder toonde een meester in het vak te zijn, want de lichaamsdeelen waren spoedig elk op hunne plaats.

Daarna kwamen ze overeen binnen acht dagen weer samen te komen, om te zien of de proef ten volle gelukt was. Op den gestelden dag dan, zaten zij bijeen in dezelfde herberg.

— « Ik, » zei de eerste, « weet niet wat er aan scheelt, maar mijne hand is sedert dien onophoudelijk genegen om te stelen en naar het leven van mijnen evenmensch te staan, juist alsof ik eene roovers- en moordenaarshand had. »

— « Ik, » zei de tweede, « zie nu zoo goed bij nachte als bij dage, juist alsof ik katersoogen in mijn hoofd had. »

— « En ik, » zei de derde, « weet geen einde aan mijnen eetlust; ik heb vandaag al vijf keeren geëten, en ik krijg weeral honger. 't Is juist alsof ik een verkensingewand heb. »

— « Gij hebt alle drij goed geraden, » sprak de baas, dit hoorende, « dat zal u leeren zoo'n kunsten uit te voeren. » En hij vertelde hun het voorgevallene.

Wie groen lachte, waren de doktoors, want ze waren voor hun leven lang gefopt.

X.

10. Van Jan den Tooveraar.

Daar was eens een vader, die eenen sukkelaar van 'nen zoon had, en, omdat het slechten tijd was, kon hij hem den kost niet meer geven. « Jan, jongen, » zei de vader, « ga de wereld in en zoek uw brood : ik kan het voor u niet meer verdienen ».

En Jan maakte zijn paksken en trok de wereld in. En als hij nu al twee dagen gegaan had, kwam hij een rijken heer tegen, die hem vroeg :

— « Waarom ziet gij er zoo mistroostig uit, mijn jongen? »

— « Wel Mijnheer, » antwoordde Jan, « vader kan me den kost niet meer geven en heeft mij de wereld ingezonden, om mijn brood te zoeken. Ik zoek nu al twee dagen, maar 'k heb nog geene droge korst gevonden. »

— « Is het zoo, » sprak de heer, « ga dan met mij naar mijn kasteel; daar zult ge de hand maar uit te steken hebben, om al te kunnen eten en drinken wat uw hert lust. »

Jan ging mede naar het kasteel. Hij werd kamerknecht en had een leven gelijk een prins.

Op zekeren dag moest Mijnheer eene verre reis ondernemen. « Jan, » zeide hij tegen zijnen kamerknecht, « pas goed op, terwijl ik weg ben. Hier zijn de sleutels van al de deuren. Alle dagen zult gij uwe ronde maken in het kasteel, van den zolder tot den kelder, en nazien of

alles in denzelfden toestand blijft. Alleen in die kamer daar, moogt ge geenen voet zetten, want als ge dat doet, dan zijt ge een vogel voor de kat. »

Mijnheer was vertrokken en Jan ging alle dagen rond, heel het kasteel door, en iederen keer dat hij voor de deur van de verbodene kamer kwam, was hij gelijk betooverd om er binnen te gaan. Ten langen leste kon hij aan de bekoring niet meer weerstaan, hij deed de deur open en trad binnen. Wat vond hij daar?.... Boeken, niets dan boeken!

— « 't Is wel de moeite weerd, » zeide Jan, en hij meende reeds de kamer te verlaten, toen zijne oogen vielen op een groot boek, dat heel en gansch perkament was in plaats van papier. Dat boek was niet gedrukt, maar geschreven, ja geschreven met groote letters, juist gelijk iemand zou gedaan hebben die van zijn leven niet naar de school gegaan heeft, en maar alleen heeft leeren lezen en schrijven van de plakbrieven aan de kerkdeur.

Jan was nieuwsgierig om te weten wat er in dit boek stond, en daarom begon hij er in te bladeren. 't Was een tooverboek, een echte, waarin veel kunsten te leeren waren. Jan begon te lezen en vond al gauw eene tooverij naar zijne hand. « Hier hebben we wat we hebben moeten, » zei Jan, en leerde met de gauwte het tooverwoord vanbuiten. En hij liet kasteel kasteel zijn, en slibberde er van door, gelijk een dief op zijn tandvleesch.

Hij ging recht naar huis en vertelde aan zijnen vader wat hem wedervaren was. « Nu heb ik eene broodwinning gevonden, » zeide hij, « ik kan mij veranderen in alle beesten die ge denken of peinzen kunt! »

— « Zoo, is dat uwe broodwinning, jongen? » sprak de vader, « dan zijt ge gesteld... gelijk een reiger op 't ijs, » voegde hij er al spottende bij.

— « Lach niet, vader, » antwoorde de zoon, « laat me eens uitspreken! Ik verander mij, bij voorbeeld, in eenen os, en gij, ge leidt me naar de stad en verkoopt mij daar. Is dat geene broodwinning? »

— « Ja, dat is eene broodwinning. Zij is wel niet eerlijk, maar kom, kom, alle dieven geraken toch in 't kot niet. »

— « Maar onthoud goed, vader, dat ge mijnen halster afdoet, zoodra ik verkocht ben. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. Jan veranderde zich in eenen schoonen os van Hollandsch ras, en liet zich door zijn vader naar de merkt leiden. Maar ze waren nog niet aan de stadspoort, of Jan was al verkocht. Zijn vader streek vijf-en-zeventig stukken van vijf frank op, en was zoo blij dat hij den halster van den os vergat af te doen.

De os werd bij den kooper op stal gezet. Daar begon hij seffens te wrijven en te wringen om zijnen halster los te krijgen, maar 't gelukte hem niet. De stalknecht verscheen weldra met eenen armvol hooi, dien hij den os voorwierp. Ziende dat deze niet gebonden stond, wilde hij zijnen halster vaster aangespen, maar pas had hij de gesp los om den riem hooger aan te trekken, of de os sprak : « Ik eet geen hooi! » — « Geen hooi! » riep de ontstelde knecht, en hij liet staan wat stond en liep den huize in, roepende : « De os die spreekt, de os die spreekt! » De os zag de kans klaar, hij gaf eenen kleinen stoot en de halster viel af. En Jan was de gaten uit.

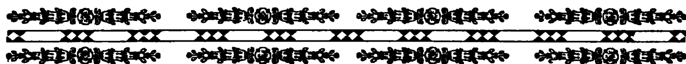
Eenigen tijd nadien stond Jan op de merkt in een peerd veranderd. Bij 's menschen gedenken was er nog nooit zulk schoon dier op de merkt te koop gesteld geweest. Ook stonden er een aantal kooplië rond, die druk aan 't loven en aan 't bieden waren. De heer van het

kasteel, die overal naar zijnen knecht zocht, kwam toevallig over de merkt gewandeld, kreeg seffens het schoon peerd in 't oog, en vond het aardig dat het niet beslagen was. Hij had het vermoeden, dat het wel zijn vroegere kamerknecht kon zijn. Hij bood eene groote som geld voor het peerd, kocht het en leidde het naar eenen hoefsmid om het te doen beslaan, want hij wist dat, eens de ijzers onder de hoeven, het peerd niet meer wegkon.

De smid wilde echter dien dag niet werken, omdat het kermis was. De heer beloofde geld, veel geld, zoo de hoefsmid het peerd wou beslaan, maar alles was te vergeefs. Ondertusschen had een straatjongen het dier bij den toom moeten houden. Het peerd fezelde stillekens in 't oor van den kapoen, terwijl het eens hinnikte : « Kameraad, het gebit van mijnen toom is van-zilver, ik geef het u. » De straatlooper was blij genoeg, hij trok algauw het hoofdstel van het peerd zijnen kop en — weg was Jan, vierklauwens naar huis.

De heer zag Jan loopen, die wederom zijne menschelijke gedaante hernomen had; hij veranderde zich in eene horzel en vloog zijnen gewezen kamerknecht achterna. Maar Jan, zoodra hij gewaar werd dat de horzel hem ging bereiken, veranderde zich in eenen haas en schoot dwars het veld over. Doch seffens was de horzel een hazewind geworden, die den haas achterna snelde. Toen de haas zag dat hij door den windhond ging ingehaald worden, veranderde hij zich in eene vink en vloog de lucht in. Als de haas dat bemerkte, veranderde hij in 'nen roofvogel en begon de vink te vervolgen, die, het gevaar ziende waar zij in verkeerde, zich in een gouden ring veranderde en op den grond viel.

De heer zag den ring vallen en bemerkte een meisje, dat hem opraapte en aan heuren vinger stak. Hij hernam zijne menschelijke gedaante, ging naar 't meisje toe en vroeg den ring te mogen zien, dien zij gevonden had. Nauwelijks had zij hem van haren vinger getrokken, of Jan — de ring — veranderde zich in een graantje tarwe. De heer veranderde zich aanstonds in eenen haan en wilde het graantje oppikken, doch Jan was hem te rap : hij nam de gedaante aan van eenen vos, beet den haan den kop af en peuzelde hem op. En hij vond dit vleesch zoo smakelijk, dat hij vos gebleven is. En als hij het nu niet meer is, dan zal dit hierbij komen, dat hij het beu geworden is.

XI.

II. Het Peperkoeken Huisken.

Janneken en Mieken gingen samen « stekskens » rapen. Als ze een eind ver gegaan hadden, kwamen ze aan een huizeken, waar eene tooverheks woonde. Janneken en Mieken wisten dat niet, want dan zouden ze zich wel gewacht hebben van langs dien kant te komen rapen.

De tooverheks was nu juist niet thuis, toen de kinderen daar aankwamen.

Janneken, die nogal nieuwsgierig van aard was, piepte binnen, want de deur stond op eene spleet.

Na langs hier en ginder wat rondgeslenterd te hebben, was Janneken achter het huizeken gekomen, en tot tijdverdrijf sneed hij met zijn mesken over den muur.

En, o wonder! het mesken ging er door, alsof het door 'nen koek sneed.

Janneken wist niet wat er van te denken; hij kerfde, kerfde nog eens in den muur, en eindelijk sneed hij er een stuksken uit.

Hij riep Mieken. « Zie eens, Mieken, » zei hij, « dat is aardig, mijn mesken snijdt er door gelijk door 'nen koek. »

— « 't Is misschien peperkoek, » zei Mieken al lachende, en jawel, 't was zoo. Janneken, die niet vies was, had een stukje in den mond gestoken, en hij proefde en herproefde, totdat het stuk op was.

— « Gij ook een stuk, Mieken? » vroeg hij; « 't is peperkoek, en zoo'n lekkere gelijk ik er nog nooit van meken (1) gekregen heb. »

Mieken nam ook een stuk, en 't smaakte haar goed.

— « Nu hebben we nog geen stekskens geraapt, » zei Mieken, « en 't is tijd om naar huis te gaan. Wat zal moeder kijven! »

— « Wij zullen een groot stuk voor moeder meenemen, » zei Janneken, « dan zal ze wel « kontent » zijn. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. Janneken sneed een groot stuk peperkoek uit den muur, en daarmee algauw naar huis.

Moeder was ongerust geworden over het lang uitblijven van hare kinderen. Ze ging ze dus tegen en toen zij ze zag aankomen, meende zij Janneken en Mieken eens wel te bekijven, maar de kinderen kwamen haar al

(1) Grootmoeder.

dansende en springende te gemoet en toonden heur hunnen buit.

— « Wat is dat nu, » vroeg moeder, « en waar zijn de « stekskens? »

— « Wij hebben er geen, moeder, » zei Mieken, « maar wij brengen 'nen grooten peperkoek voor u mee, en hij smaakt zoo lekker. »

En dan aan 't vertellen. Moeder kon hare opren niet gelooven.

— « Morgen ga ik terug, » zei Janneken, « en dan breng ik weer 'nen peperkoek mee. »

Ja maar, toen de tooverheks thuis gekomen was, had zij gauw het gat gezien, dat Janneken in haar hutteken gesneden had. Zij wierd zoo kwaad als een huis en nam voor zich te wreken.

's Anderendaags kwamen Janneken en Mieken weer « stekskens » rapen. Niet zoodra had de tooverheks hen zien aankomen, of zij verborg zich achter haar huizeken.

Janneken, die zijn mesken gereed had, wierp eenen oogslag binnen en, toen hij niemand zag, begon hij in den muur te snijden.

De tooverheks, die alles afgeloerd had, kwam nu eensklaps te voorschijn gesprongen, pakte Janneken en Mieken bij den arm en sleurde de verschrikte kinderen mee in huis.

Ge kunt denken hoe ze weenden en hoe ze baden en smeekten, om toch naar moeder te mogen terugkeeren, maar al hun weenen en jammeren baatte niets.

Ondertusschen had de tooverheks eenen grooten ketel op het vuur gezet en vol water gegoten. Vlak daarvoor had zij eenen stoel geplaatst.

Toen zei ze tegen Janneken : « Janneken, ga daar

eens op dien stoel staan, buig u over den ketel en zeg mij dan wat ge ziet. »

Janneken was bang en zei : « Laat Mieken liever eens zien. »

Daarop keerde de heks zich tot Mieken en zeide : « Toe, Mieken, klim op den stoel en zeg mij, wat ge onder in den ketel ziet. »

Maar Mieken was slimmer en sprak : « Ik weet niet goed, hoe ik dat moet aanvangen, maar als gij het eens wilt voordoen, dan kan ik het ook. »

De tooverheks ging op den stoel staan en boog zich over den ketel. Daar had Mieken op gewacht. Zij wenkte Janneken, gaf de heks eenen duw, Janneken hielp een handje, en het booze wijf tuimelde met den kop voorover in den kokenden ketel, waar zij in versmoorde.

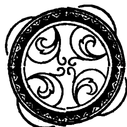
Zoo viel de tooverheks zelf in den put, dien zij voor de kinderen gegraven had.

Janneken sneed algauw een groot stuk peperkoek uit den muur, en daarmee liepen zij naar huis.

Bij moeder gekomen, vertelden zij heur van het naaldeken tot het draadje wat er gebeurd was.

Moeder vertelde het voort, en nu begrepen de menschen hoe het kwam, dat er van tijd tot tijd kinderen verdwenen, zonder dat er ooit één terugkeerde.

Het hutteken werd afgebroken; alleman kreeg een groot stuk peperkoek, maar Janneken en Mieken kregen het meeste.

XII.

12. Van Sint-Elooi en den Smid.

Sint-Elooi ging rond om eenen post te zoeken. Op zekeren dag dat hij in een dorp kwam gereisd, viel hem een uithangbord in 't oog, dat boven de deur van eenen smid uitstak. Op dat hangberd stonden enkel deze woorden :

Baas boven Baas.

— « Kon ik mij daar verhuurd krijgen, » dacht Sint-Elooi in zijn eigen, « dat ware eene schoone zaak. »

Hij ging binnen en vroeg aan de vrouw, of haar man geenen knecht behoefde.

— « Ik geloof wel van ja, » was het antwoord, « ga maar in de smis, vriendschap, ge zult er den baas vinden. »

Daar zag Sint-Elooi eenen kerel gelijk 'nen boom, die een gloeiend ijzer aan 't smeden was. Hij sloeg er zoo geweldig op, dat de gensters wijd en zijd door de smis vlogen en dat de grond daverde van 't gerucht.

— « Smid, » zeide Sint-Elooi, « ik kom eens vernemen, of gij soms geenen knecht noodig hebt. »

De smid bekeek den binnengetredene van het hoofd tot de voeten en antwoordde kortaf : « Ik heb niemand vandoen. »

Daarmee kon Sint-Elooi heengaan.

— « Ewel, » zei de vrouw, toen hij uit de smis teruggekeerd was, « hoe is 't vergaan?... Bevalt gij den baas nogal? »

— « Uw man heeft geenen gast noodig, » antwoordde Sint-Elooi.

— « Niet! » riep de vrouw, « dat is aardig, daar straks zeide hij mij nog, dat hij alleen zijn werk niet meer kon gedaan krijgen. Maar luister eens wel, gij hebt hem misschien niet goed aangesproken; ge moet « meester » zeggen, en 'k wed, hij zal u aannemen. »

En zoo was het ook. De smid voelde niet weinig zijnen hoogmoed gestreeld, toen hij zich met het woord « meester » aangesproken hoorde. In 't eerst wilde hij nog wat tegenstribbelen, maar eindelijk vroeg hij aan Sint-Elooi :

— « Wat hebt ge zoo al geleerd?... Kunt ge peerden beslaan? »

— « Zoo goed als iemand, meester, » antwoordde Sint-Elooi stoutweg.

— « Ewel, we zullen bij de eerste gelegenheid de proef nemen en, als ge mij voldoet, dan moogt ge hier blijven. »

Dat was me goed. 's Anderendaags kwam een boer aan de smis om zijn peerd te laten beslaan.

— « Sa! jongen, » zei de smid tegen zijnen nieuwen gast, « nu eens in de handen gespuwd en mij uwe kunst getoond! »

Sint-Elooi liet zich niet wachten. Wat deed hij mij?.. Hij leidde het peerd in den hoefstal, nam een mes, sneed eenen der achterpooten af, zonder éénen enkelen druppel bloed te storten of het peerd zeer te doen. Daarna zette hij den afgesneden poot in de schroef vast, smeedde op één, twee, drie een hoefijzer, hamerde, vijlde, raspte, en zie! op minder tijd dan er noodig is om het te zeggen, stond het ijzer onder de hoef, zoo schoon, zoo fijn, alsof

het er aan gegoten ware geweest. Maar nu was 't peerd zijnen voet toch kwijt! Sint-Elooi nam hem uit de schroef en plakte hem weer aan 't been, en men kon zelfs niet meer zien dat de poot er ooit af geweest was.

« Baas boven baas » kon bijna zijne oogen niet gelooven en viel haast om van verbazing en schrik. Hij was nu voorgoed van zijnen hoogmoed genezen en zei aan al die het hooren wilde : « Nu kan ik gerust het hangberd boven mijne deur wegnemen, want nu heb ik mijnen meester gevonden. »

XIII.

13. 't Manneken van Tintelenteen.

Ginder ver, aan den kant van de zee, daar woonde eens een man en eene vrouw. Die menschen waren arm, doodarm, en dikwijls genoeg gingen ze zonder eten slapen. Om te wonen hadden ze daar een hutteken gebouwd, en dat trok precies op 'nen omgekeerden bloempot.

Op zekeren dag zei de man tegen zijne vrouw :

— « Hoor eens, moeder, we kunnen toch zoo niet blijven spartelen; we lijden meer honger dan vaak en we hebben of we weten niet. 'k Ga ik visscher worden. »

Zoo gezeid, zoo gedaan.

Hij neemt eene hengelroede en wat hij verder noodig heeft, en hij gaat aan den boord van de zee zitten.

Als hij daar nu wat gezeten had, voelde hij dat hij beet had. Hij trekt zijne lijn op, en daar hing een klein, lief vischken aan. Hij nam het er af en meende het in zijn net te steken, maar daar verschiet hij in eens, want dat vischken kon klappen.

Het had zoo'n zoet, lief stemmeken en 't zei :

— « Och! visscherken lief, laat me toch leven, ik zal u al geven dat ge vraagt. »

— « Geef me dan maar een schoon huis, » zei de visscher en hij gooide het vischken in de zee.

— « Ge zult het hebben, » riep het vischken, en 't was weg.

Dien dag vong de visscher bijna niets en, toen hij het moede was, ging hij terug naar zijnen bloempot.

Maar jawel, in plaats van zijn houten kabaantje, stond er een groot, schoon huis, heelegaar in steen, met deuren en vensters en ruiten daarin; om 't kort te maken, het was een lust om zien.

Hij was nog niet thuis, of hij zag zijne vrouw op den dorpel hem staan afwachten.

Ze was zoo blij als een kermisvogel. Heur man moest wel zeven keeren de geschiedenis van 't vischken vertellen, en eerdat ze slapen gingen, zei de vrouw : « Man lief, morgen gaat ge terug naar de zee, en ge moet zien dat ge dat vischken nog vangt. Dat vischken dient voor ons geluk, en daar kunt ge aan vragen al dat ge wilt. »

— « Ja, wat moet ik dan vragen? » vroeg de man.

— « Wel, vraag meubelen en schoone kleeren, » zei de vrouw.

Daarop gingen ze slapen.

's Anderendaags 's morgens ging de man naar de

zee en zoogauw hij aan 't water kwam, riep hij . « Vischken, vischken uit de zee! »

— « Wat belieft er u, manneken van Tintelenteen? » vroeg het vischken, terwijl het zijn kopken boven het water stak.

— « Meubelen en schoone kleeren! » zei de visscher. « 'k Heb nu wel een schoon huis, maar wat helpt me dat, als 't leeg staat? En daarbij, dat gaat immers niet met zoo'n vuile kleeren in zoo'n schoon huis te wonen? »

— « Ge zult ze hebben, » zei 't vischken, en 't was weg. De visscher vong nog eenige visschen, maar toch, 't ging hem niet.

Hij scharde dan algauw zijn gerief bijeen en trok naar huis.

Onderwege kwam zijne vrouw hem te gemoet geloopen, gekleed gelijk eene mevrouw, met gouden bellen in hare ooren en zoo fier als eene pauw.

Als hij nu thuis kwam, vond hij al de kamers vol schoone meubels en kleeren met de macht.

Dat was me goed, maar als ze moesten gaan eten, zette de vrouw een zuur gezicht.

— « 't Is er wel mee, » zei ze, « schoon gekleed gaan en met 'nen leêgen buik loopen! »

— « Morgen ga ik terug, » zei de man, « en 'k zal aan 't vischken vragen ons lekker eten te bezorgen. »

's Anderendaags ging hij weer naar de zee en riep : « Vischken, vischken uit de zee! »

't Vischken stak zijn snuitje boven en 't vroeg : « Wat belieft er u, manneken van Tintelenteen? »

— « Lekker eten, vischken lief, » zei de man, « mijne vrouw klaagt dat ik te weinig vang, en visch alleen is toch geen eten voor rijke menschen. »

— « Ge zult het krijgen, » zei het vischken en 't verdween.

De visscher raapte zijn gerief bijeen en hij trok er van door.

Als hij thuis kwam, dan docht het hem dat het in de keuken van 'nen koning niet beter kost rieken, zoo'n goede reuken kwamen er in zijnen neus gevlogen. De tafel stond vol van de lekkerste spijzen, en aan de tafel zat zijne vrouw al bezig met smullen.

Als ze nu goed geëten en gedronken hadden, zei de vrouw tegen haren man :

— « Hoor eens, » zei ze, « we hebben nu een schoon huis, schoone meubels, kostelijke kleeren, lekker eten gelijk een koning en eene koningin.

Dat ge nu nog eens naar 't vischken gingt en vroegt om koning en koningin te worden? »

— « Dat is een gedacht, » zei de man, « nudat ik toch niets meer te doen heb, zou ik wel koning willen zijn. »

Daags nadien trok hij naar de zee en riep : « Vischken, vischken uit de zee! »

't Vischken verscheen en 't vroeg : « Wat belieft er u, manneken van Tintelenteen? »

— « Wel, vischken lief, mijne vrouw zou zoo geerne koningin zijn, en ik koning. »

— « Ge zult het zijn, » zei het vischken, en 't was weg.

Als hij nu thuis kwam, vond hij zijne vrouw op 'nen troon zitten, en daarnevens stond er een voor hem.

Een heel hoopen knechts en meisens liepen er rond, en 't was oprecht gelijk het hof van den koning.

Maar hoe rijker en schooner de visscher en zijne vrouw waren, hoe hooveerdiger dat ze wierden ook.

Op den duur kon de vrouw het niet meer uithouden en ze zei tegen heuren man :

— « We zijn nu al koning en koningin, maar terwijl gij van 't vischken toch alles kunt verkrijgen wat ge wilt, moet ge er terug naartoe. »

— « Wat zal het nu weer zijn, » vroeg de man, « hebt ge nog niet genoeg? »

— « Neen, » zei de vrouw, « nog een beetje, en dan ben ik voldaan. »

— « Wat moet ik dan tegen het vischken zeggen? » vroeg de man.

— « Wel, ik zou geerne Ons-Lief-Vrouwken zijn, en dan waart gij Deezeken. »

— « Dat was nog zoo slecht niet, » meende de man.

Als hij aan de zee kwam, riep hij weer : « Vischken, vischken uit de zee! »

— « Wat belieft er u, manneken van Tintelenteen? » vroeg het vischken.

— « Mijne vrouw zou geerne Ons-Lief-Vrouwken en ik Deezeken zijn. »

— « Zoo, » riep het vischken, « nooit genoeg?

Als ge wilt hooger zijn dan God,
Kruip dan terug onder uwen bloempot! »

En daarmee was het vischken weg.

Toen de man dat hoorde, was hij als van de hand Gods geslagen; zijne schoone kleeren waren uit, en hij stond daar weer gelijk een arme visscher.

De vent liet zijnen kop hangen en trok naar huis. Als hij daar aankwam, was 't nog veel erger. Alles was weg, en zijne vrouw zat voor hun hutteken op heure hukken te grijzen, snotellen lang. Ze waren weer zoo arm als Job.

En daar kwam 'nen hond met 'nen langen snuit en 't vertelsel is uit.

XIV.

14. Van Mieken en Janneken.

Mieken en Janneken moesten naar 't bosch gaan om eene bussel hout te rapen.

— « Die de eerste met zijne bussel thuis is, » zei moeder, « krijgt 'nen witten boterham. »

— « 'k Zal ik hem wel hebben, » dacht Mieken in zich zelven. En ze begon vlijtig hout te trekken, maar Janneken speelde den luierik en, als Mieken met heure bussel gereed was, had hij nog niets bijeen.

— « Trek gij eens wat hout voor mij, » zei Janneken tegen zijn zusterken, « 'k zal intusschen op uwe bussel letten. »

En Mieken was zoo goed dat ze 't deed. Maar terwijl ze nu dieper het bosch in ging om doode takken te trekken, nam Janneken Miekens bussel op en liep er mede naar huis.

En Janneken kreeg 'nen witten boterham en Mieken, och arme! een zwarte snee roggebrood. Mieken vertelde aan moeder wel, hoe Janneken heur had bedrogen, maar het meisje werd niet geloofd.

Daarna gingen de twee kinderen spelen en kwamen eenen wagen tegen, die vol witte engeltjes zat. En vooraan reed Ons-Lieve-Vrouwken.

— « Janneken, krijg ik een stuksken van uwen boterham? » vroeg Ons-Lieve-Vrouwken.

— « Neen gij, » zei Janneken, « want hij smaakt mij veel te goed. »

— « Mieken, » vroeg zij dan, « krijg ik een stuksken van den uwen? »

— « Ja zeker, » zei het meisken, « doch 't is maar een zwarte. »

En ze gaf de helft van haren boterham aan Ons-Lieve-Vrouwken.

Een beetje verder kwam een andere wagen aangerold, die vol zwarte duivels zat. En voorop reed Lucifer.

— « Janneken, krijg ik een stuk van uwen boterham? » vroeg hij.

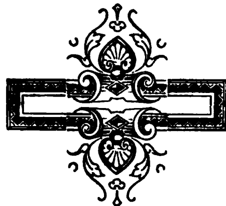
— « Neen gij, » zei Janneken, « want hij smaakt mij veel te goed. »

— « Mieken, geef gij mij dan een beetje. »

— « Daar! » zei het goedhertige Mieken, « neem hem heeleganscht maar! »

's Anderendaags kwamen de wagens terug. Mieken mocht met Ons-Lieve-Vrouwken en de engeltjes naar den Hemel rijden, maar Janneken wierd door de duivels naar de hel gevoerd.

En daar kwam een verken met 'nen zweer op zijnen snuit, en de zweer brak uit en daarmee is mijn vertelsel uit.

XV.

15. Van de drij Wenschen.

Op zekeren winteravond zat een man met zijne vrouw bij het vuur, en zij spraken over het geluk van hunne geburen, die rijker dan zij waren.

— « Ach! dat ik mochte wenschen al wat ik wilde, » zei de vrouw, « ik zou zeker en vast gelukkiger zijn dan deze lieden. »

— « En ik ook, » zei de man. « Ik wilde wel dat er eene tooveres kwame, die zoo goed was mij toe te staan al wat ik haar verzocht. »

Op denzelfden oogenblik zagen zij in hunne kamer eene zeer schoone juffrouw.

— « Ik ben eene tooveres, » sprak zij, « en sta u toe drij wenschen te doen, maar na deze drij wenschen zal ik u niets meer geven. »

De tooveres verdween. Dan sprak de vrouw : « Ik weet wel wat ik wenschen zou, indien ik meester ware. Ik wensch nog niet, maar het schijnt mij, dat er niets beters zijn kan dan schoon, rijk en van hoogen rang te zijn. »

— « Maar met deze zaken, » zei de man, « kan men ziek zijn, verdriet hebben en jong sterven; het ware beter eene goede gezondheid, vreugde en een lang leven te wenschen. »

— « En waar zou een lang leven nuttig voor zijn, » zei de vrouw, « wanneer men arm is? Dat zou alleen dienen om des te langer in 't ongeluk te zijn; waarlijk,

de tooveres had ons moeten toestaan een dozijn wenschen te doen, want ik heb er meer dan een dozijn vannoode. »

— « Dat is waar, » sprak de man, « maar laat ons tijd nemen en van nu tot morgen denken op de drij zaken, die wij het meest vandoen hebben, en die zullen wij dan vragen. »

— « Ik wil er den geheelen nacht op peinzen, » zei de vrouw. « Maar warmen wij ons wat, want het is koud. » Ze nam de tang en begon het vuur wel op te stoken. Als het goed aan 't branden was, zei de vrouw zonder nadenken :

— « Ik wou wel eenen beuling voor ons avondmaal hebben; wij zouden hem gemakkelijk kunnen braden. »

Nauwelijks had ze deze woorden gesproken, of er viel een groote beuling door de schouw.

— « Gij slokster met uwen beuling, » zei de man, « is dat nu wenschen! Gij maakt mij zoo kwaad, dat ik wilde dat de beuling aan uwen neus hinge! »

Alsdan zag de man dat hij nog lomper was dan zijne vrouw, want op dezen tweeden wensch sprong de beuling aan den neus zijner arme vrouw, die hem er niet kon aftrekken.

— « Wat ben ik ongelukkig! » riep zij uit, « gij zijt een schelm van mij dezen beuling aan den neus te wenschen. »

— « Ik verzeker u, vrouw, dat ik er niet eens op gedacht had. Maar wat gaan wij nu aanvangen?... Ik zal grooten rijkdom wenschen en u eenen gouden koker laten maken om er den beuling in te verbergen. »

— « Wacht u daar wel van, » riep de vrouw, « ik zou mij liever vermoorden dan met dezen beuling aan

mijnen neus te leven; er blijft ons nog een wensch te doen, laat hem mij, of ik spring door de venster. »

Terwijl zij deze woorden sprak, liep zij naar de venster, maar de man hield haar tegen en zei dat zij wenschen kon wat zij verkoos.

— « Ik wil dat de beuling op den grond valle! » riep de vrouw. Dit gebeurde.

De vrouw zei tot haren man : « Die tooveres heeft met ons gespot! Wij zullen alles aannemen gelijk God het ons overzendt, dan zullen wij gelukkig zijn. »

En man en vrouw smulden den beuling op en stoorden zich niet meer aan de menschen.

XVI.

16. Sneeuwwitteken.

Daar was eens een graaf, en die had een dochterken, als een engeltje zoo schoon. Omdat het zoo fijn en zoo wit was van vel, zoo hieten de menschen het altijd Sneeuwwitteken.

Nu, de graaf was in zijnen ouden dag hertrouwd met een hooveerdig stuk, en die kon Sneeuwwitteken niet hooren of zien, omdat het schooner was dan zij. Den goedsjeugdigen dag stond zij vóór den spiegel en dan vroeg ze :

— « Spiegel, wie is de schoonste van ons twee? »

Maar de spiegel antwoordde altijd : « Sneeuwwitteken! »

Dat kon de gravin niet langer meer verkroppen en ze besloot Sneeuwwitteken, och arme! kost wat kost van kant te helpen. Ja maar, het meisken wierd dat gewaar, en 't vluchtte van huis weg en 't ging zijn eigen versteken in een groot bosch. Sneeuwwitteken dwaalde den grondigen dag rond in dat donker bosch, zonder eten of drinken, en zonder te weten waaraf of waarheen.

Tegen den avond zag het in de verte toch een lichtje pinken, en Sneeuwwitteken er op af. Als het nu lang genoeg gegaan had, kwam het aan eene spelonk, waar het licht in brandde, dat het van verre gezien had. Sneeuwwitteken ging er binnen en 't kwam in eene groote zaal uit, en dat was daar allemaal zoo schoon, man! zoo schoon als in 't paleis van 'nen koning.

In die zaal stond eene tafel met zeven volle schotels, ook zeven stoelen en zeven bedden, maar daar was geen levende ziel te hooren of te zien.

't Eerste dat Sneeuwwitteken deed, was aan tafel gaan zitten en eten, want 't was dood van honger. En als het zijne bekomste geëten had, kleedde het zijn eigen uit om te gaan slapen, want zijne oogskens vielen toe van den eeuwigen vaak. Het kroop in een van de zeven beddekens, en eer dat het vijf minuten voort was, sliep het gelijk eene roos.

Dat was me goed, maar in die spelonk woonden zeven Kaboutermannekens, die overdag buiten werkten en eerst met den avond in hunne woon wederkeerden.

Ze waren niet weinig verwonderd een klein meisken in een van hunne beddekens te vinden liggen, dat kunt

ge peinzen! De goede mannekens lieten het kind gerust slapen, en den anderen morgen slopen ze op hunne teenen de spelonk uit om de kleine niet te ontwekken.

Toen de Kaboutermannekens weg waren, werd Sneeuwwitteken wakker. Het stond op, stak het vuur aan, ruimde alles op, dekte de bedden en maakte het eten gereed.

Tegen den avond kwamen de Kabouters van hun werk terug, en Sneeuwwitteken moest hun zijne geschiedenis vertellen. Als het uitverteld was, vroegen de mannekens of het bij hen wilde blijven wonen om hun huishouden te doen, en Sneeuwwitteken zei ja.

Het woonde daar al verscheidene jaren en op 'nen keer dat het in 't bosch aan 't hout rapen was, zag het den graaf, zijnen vader, die bezig was met jagen. Het wierd bang en liep naar de spelonk terug.

De graaf had het meisken gezien, maar hij wist niet dat het zijne dochter was, want die was al lang dood, meende hij. Hij vertelde dit voorval aan zijne vrouw, en de gravin, dat slangevel, dacht in haar eigen : « Dat moet Sneeuwwitteken zijn! »

Wat deed ze mij? Ze trok armoedige kleederen aan, stak 'nen vergiftigden appel in haren zak en trok het bosch in om Sneeuwwitteken op te zoeken. Als ze nu lang genoeg geloopen had, kwam ze aan de spelonk waar de Kabouters woonden, en hoorde Sneeuwwitteken een liedje zingen.

Ze veranderde dan heure stem, opdat Sneeuwwitteken heur niet zou herkend hebben, en riep : « Och! juffrouwken lief, mag ik, als 't u belieft, wat binnen komen om te rusten?... Ik ben zoo moede! »

Sneeuwwitteken, och arme! had geen achterdenken

en 't liet de vreemde vrouw binnen, die er uitzag gelijk eene bedelares. Als de valsche heks 'nen tijd geklapt had, zei ze tegen Sneeuwwitteken : « Zie, ik heb hier nog 'nen appel. Wilt gij hem? »

Het meisken nam den vergiftigden appel aan en beet er een stuk af, maar het stuk bleef in zijne keel steken en Sneeuwwitteken versmachtte.

Als de booze stiefmoeder zag dat Sneeuwwitteken niet meer leefde, wreef ze van blijdschap in de handen en keerde naar huis weder.

De Kabouters deden iet van schreien en huilen, toen zij Sneeuwwitteken dood op den grond vonden liggen, maar 't was verloren geschreid en gejammerd en gedaan. Ze trokken dan Sneeuwwitteken een wit satijnen kleed aan, leiden het lichaam in eene glazen kist en droegen de kist op den top van eenen hoogen berg. Alle dagen gingen ze Sneeuwwittekens graf bezoeken.

Eenigen tijd later was er eens een prins in die streek op de jacht. Hij was verloren geloopen en kon den weg niet meer vinden. Als hij nu eenen heelen tijd rondgedwaald had, zei hij bij zijn zelven : « Ik zal eens op dien berg klimmen, om te zien of ik nergens pad of spoor kan in 't oog krijgen. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. Toen hij boven op den berg kwam, zag hij de glazen kist staan en rondom de kist zeven Kaboutermannekens zitten. Hij vroeg de dwergen wie in die kist lag en, als ze 't hem uitgeleid hadden, vroeg hij of hij de kist naar huis mocht meenemen, om de doode eene christelijke begrafenis te bezorgen.

De Kabouters zeiden ja, en ze wilden zelf het lijk naar het kasteel van den prins dragen. Dat was me goed, maar onderwege deed een van de dragers 'nen misstap

en door den schok schoot het stuk appel uit Sneeuwwittekens keel, en het meisken was weer springende levend.

Dat was eene vreugde onder de Kabouters, men kan niet meer. Ook de prins was zoo blij dat het niet zeggelijk is.

Kort daarop trouwde hij met Sneeuwwitteken en daar wierd groote bruiloft gehouden, wel zeven dagen aan een stuk. En de graaf en de Kabouters waren allemaal op de feest, maar de gravin, Sneeuwwittekens stiefmoeder, die was er niet : ze had eene geraaktheid gekregen van « colère » en ze was er van gestorven.

XVII.

17. Het gelukkig Erfdeel.

In het land van Hannover woonde eertijds een rijke pachter, die drij zonen had. Daar hij voelde dat hij zou gaan sterven, riep hij zijne kinderen aan zijn sterfbed en zeide hun :

— « Mijne kinderen, ik word gewaar dat het met mij niet lang meer zal duren : binnen eenige uren staat gij alleen in de wereld. Maar vooraleer ik vertrek, wil ik zelf mijne goederen onder ulie verdeelen, opdat gij er later niet over zoudt twisten. Ieder van u moet tevreden zijn met hetgeen ik hem beschik. »

Toen sprak hij tot elk van hen in 't bijzonder :

— « Aan u, mijnen oudsten zoon, geef ik het huis met hof en al de landerijen.

« Voor u, mijnen tweeden zoon, is al het geld, dat ik bezit.

« En u, mijnen jongsten zoon, » die reeds dacht niets meer te krijgen, schenk ik mijn peerd. »

— « Maar vader, » zei de jongste gestoord, « wat kan ik met dat peerd aanvangen? »

— « Klaag niet, jongen, » antwoordde de vader, « dat peerd zal u geluk aanbrengen, en ge zult rijker worden dan uwe broeders. »

De zoon was verwonderd en dacht : « Zie! 't is wel een schoon en kloek peerd, maar ik begrijp niet hoe mij dit gelukkig maken zal. »

Niettemin was hij tevreden en zei : « Ewel, vader, als uw laatste wil zoo is, ben ik met mijn deel tevreden. »

Daarop stierf de pachter. De oudste zoon bleef op de hoeve, de tweede reisde weg met het geld en de jongste, die Jan hiet, vertrok met het peerd en een beetje reisgeld op zak. Hij wist niet goed waar heen, maar hij verzon niet lang en sloeg den weg in naar de zee.

Toen hij aan de zee kwam, zag hij in de verte een schip komen aangevaren. Hij dacht in zijn eigen : « Ik zal hier wachten, totdat het schip aanlandt. Ik heb toch niets te doen en weet niet van wat hout pijlen maken. Misschien zal ik mijn peerd kunnen verkoopen. »

Eindelijk was het schip aan wal. De reizigers stapten af en bezagen allen het schoone peerd, dat Jan bij den toom hield. Een vooral had geene oogen genoeg om het peerd te bekijken. Hij droeg in zijne hand eenen dikken stok en had eenen verveerlijken grooten hond bij zich.

— « Wilt gij uw peerd vermangelen tegen mijnen hond en mijnen stok, vriendschap? » vroeg hij aan Jan.

— « Ge zijt nog niet bevrozen, » lachte Jan, « wat zou ik met uwen kluppel en uwen leelijken hond aanvangen? »

— « Dat zal ik u eens laten zien, » zei de andere, « ga maar mee. »

Daarop wandelden zij samen tot aan een bosch; de vreemdeling nam zijnen stok en roef! daar sloeg hij 'nen dikken boom te midden over.

Toen riep hij zijnen hond en zei : « Breekal! trek dezen stuikblok uit den grond! » De hond kwam seffens af, hij begon met zijne tanden aan den boomtronk te wiggelen, en op één, twee, drij trok hij hem met wortel en al uit den grond.

Als Jan dat spelleken afgezien had, zei hij tegen den man : « Hier is mijn peerd, geef mij uwen hond en uwen stok. »

De vreemdeling nam het peerd, bezag het sterlings in de oogen en zei : « Zie, dat peerd is mijn eigen vader. » Toen sprong hij in den zadel en was op 'nen oogwenk uit het gezicht verdwenen.

Jan trok voort met zijnen hond en zijnen stok en stapte altijd maar recht door, totdat hij in eene groote stad kwam. Daar zag hij op de straat 'nen grooten hoop volk, dat daar stond te klagen en te kermen, en vroeg aan eenige menschen :

— « Wat is hier gebeurd! Is u het een of ander groot ongeluk overkomen, dat gij hier staat te zuchten en te schreien? »

— « Wel, » antwoordde ze, « 't is genoeg te zien dat ge een vreemdeling zijt, anders zoudt ge wel weten dat hier alle jaren eene maagd moet geofferd worden aan den draak die in de rivier zit; zonder dat, zou hij

gansch de stad verwoesten. Wij hebben het lot getrokken, en het is gevallen op de dochter van den koning. Morgen moet zij sterven. »

Jan dacht bij zich zelven : « Wacht een beetje! Ik zal tegen dèn draak gaan vechten en de prinses verlossen, » maar hij maakte niemand met zijn voornemen bekend.

's Anderendaags, met het krieken van den dag, moest de koningsdochter verslonden worden. Al de menschen waren in den rouw en men deed de prinses uitgeleide tot aan de rivier. Zij ging in 't wit gekleed en was uitnemende schoon. Toen het volk aan 't water gekomen was,. liet het de koningsdochter alleen en vluchtte haastig naar de stad terug, deels uit schrik voor den draak, deels om geen getuige te moeten zijn van de vreeselijke dood der jonkvorstin.

Jan alleen bleef, gewapend met zijnen stok en vergezeld van zijnen hond. Hij ging naar de koningsdochter en zei : « Edele prinses, keer terug naar de stad, ik zal hier blijven om den draak te bevechten en, zoo ik hoop, te overwinnen. »

— « Ach! mijn vriend, » antwoordde zij, « vlucht spoedig en laat mij over aan mijn lot, zoo niet, wordt heel de stad ongelukkig. »

Maar 't was verloren gebeden en gesmeekt : Jan was niet van zijn voornemen af te brengen.

Daar stak de draak eensklaps zijne zeven koppen uit het water op en kwam met groot geweld op de koningsdochter af. Hij brulde vreeselijk en zijne oogen fonkelden gelijk gloeiende kolen. Maar Jan liet zich niet ontstellen; hij nam zijnen stok en sloeg er zoo hevig mee op eenen der koppen van het monster, dat hij bijkans van de romp af was.

Seffens riep Jan op zijnen hond : « Breekal, sta mij bij! » Op die woorden sprong het moedige dier zijnen meester ter hulp, greep den draak bij den afgeslagen kop en trok hem af, schoon het monster zich schrikkelijk weerde en de lucht met zijn gebrul vervulde. Nog zes keeren sloeg Jan met zijnen stok, nog zes keeren kwam Breekal bijgesprongen, en toen was de draak dood. De koningsdochter, buiten haar zelve van blijdschap, vond geene woorden, schoon genoeg om heuren redder te bedanken en wilde hem met geweld voor den koning, haren vader brengen, opdat deze hem zijne welverdiende belooning zou geven. Dat weigerde nochtans de edelmoedige held, maar, om de prinses niet te bedroeven, beloofde hij haar, binnen een jaar op denzelfden dag terug te keeren. Dan zou hij naar het paleis komen en zich aan den koning kenbaar maken.

De koningsdochter was daarover tevreden en zij gaf Jan een gouden ring, waar een kostbare diamant in glinsterde. Daarop namen zij afscheid van elkander. Jan trok verder de wijde wereld in, terwijl de prinses vol blijdschap naar de stad wederkeerde. Maar vooraleer te vertrekken, sneed Jan de tongen uit de drakenkoppen en stak ze in zijnen zak.

Onderwege kwam de koningsdochter drij kolenbranders tegen, vuile, zwarte kerels, die te veel gedronken hadden. Zij spraken heur aan en vroegen hoe het kwam dat de draak haar niet verslonden had. Zij vertelde hun hoe een vreemdeling het monster verslagen had en dat hij na een jaar, dag op dag, zou terugkomen. De oudste der kolenbranders zeide : « Gij zult dien man niet meer zien en daarom gaat ge ons zweren dat ge ons aan den koning, uwen vader, als uwe redders zult voorstellen,

en ge gaat mij beloven dat ge met mij zult trouwen, zooniet, zullen wij u vermoorden. » In den eerste weigerde de prinses hardnekkig, maar eindelijk, uit vrees voor de dood, deed zij den gevraagden eed.

Om zeker te spelen, namen de bedriegers de afgeslagen drakenkoppen mede en verschenen zoo met de prinses in 's konings paleis. De koning was uit der mate verwonderd en verblijd zijne dochter gezond terug te zien en vroeg haar, hoe zij het leven had kunnen behouden. De prinses, door haren eed gebonden, zei dat de drij kolenbranders den draak verslagen hadden. De koning liet seffens een groot feestmaal aanrichten om de gelukkige verlossing zijner dochter te vieren. De kolenbranders werden zijne vrienden en hovelingen, en er wierd besloten dat de oudste met de prinses trouwen zou.

Er was juist een jaar verloopen sedert de redding van 's konings dochter. Te dier gelegenheid gaf de koning een groot feest, waarop het huwelijk der jonkvorstin met den oudsten kolenbrander zou bekend gemaakt worden.

Terwijl alles aan 't hof in volle vreugde was, kwam Jan met zijnen hond en zijnen stok in de stad aan. Al wandelende door de straten, vroeg hij aan eenen inwoner, waarom de huizen zoo schoon bevlagd waren en gansch de stad in feest scheen.

— « Wel vriend, » antwoordde deze, « 't is vandaag juist een jaar geleden, dat de dochter van den koning van den draak gered werd. »

— « En door wie? » vroeg Jan.

— « Wel door drij kolenbranders, dat weet heel de stad en de omtrek. Ge moet van verre komen, om dat niet vernomen te hebben. Ook gaat de prinses binnen kort met den oudsten kolenbrander trouwen. »

— « Hm! hm! » dacht Jan, « dat is goed om weten. » Hij slenterde verder de stad in en ging eene herberg binnen, recht over het paleis, en bestelde een glas bier. Dan riep hij zijnen hond en zeide :

— « Breekal, loop naar de eetzaal van den koning en breng mij het grootste stuk vleesch van de tafel. »

Vliegens liep de hond het koninklijk paleis binnen en, eer de knechten hem konden verjagen, had hij reeds het grootste stuk vleesch van de tafel genomen en bracht het bij zijnen meester.

De baas uit de herberg stond versteld en dacht : « Wat vent is me dat om zoo frank te durven zijn, en wat wonderlijke hond om alzoo te gehoorzamen? »

Ja maar, de knechts van den koning, die den hond gevolgd waren, kwamen de herberg binnengestoven en vroegen den weerd : « Wiens hond is dat? »

— « Die hond hoort mij toe, » zei Jan.

— « Volg ons dan bij den koning, om u te verantwoorden, » zeiden de knechts.

Jan vroeg niet liever, dat kunt ge wel peinzen! Toen hij in de zaal kwam, herkende de koningsdochter hem dadelijk, maar zij sprak niet en wilde den geschiksten oogenblik afwachten.

De koning was diep gestoord toen hij Jan zag en vroeg hem : « Waarom houdt gij uwen onbeschoften hond niet beter bij u? »

— « Sire, » antwoordde Jan, « zij niet kwaad op mijnen hond, want hij heeft u 'nen grooten dienst bewezen. »

— « 'Nen dienst, mij 'nen dienst bewezen? Wel man, ge zijt zot! »

— « Hij heeft mij uwe dochter helpen redden, Sire! »

— « Gij hebt mijne dochter gered?... Onmogelijk! Hier zitten de mannen, die den draak verslagen hebben, en tot bewijs hebben zij de drakenkoppen meegebracht. »

— « Wie zou de redder van uwe dochter zijn, Sire, » antwoordde Jan, « die de koppen van den draak getoond heeft of hij, die de zeven tongen en haren ring bezit? »

En Jan trok de drakentongen uit zijnen zak en liet den diamanten ring der prinses zien.

Daar viel niets tegen in te brengen. Nu kon de koningsdochter niet langer zwijgen; zij begon uit te leggen hoe snood de kolenbranders heur behandeld hadden. Toen schoot de koning in eene geweldige gramschap en liet op staanden voet de drij deugnieten aan de galg hangen. Wat Jan betreft, hij trouwde kort daarna met de prinses en, na de dood van den ouden vorst, werd hij koning. Hij regeerde veel jaren en ware het niet dat hij gestorven was, hij zou nog koning zijn.

XVIII.

18. Van den Man, die op zoek ging naar de Rechtveerdigheid.

Daar was eens een man, die niets liever wenschte dan overal de rechtveerdigheid te zien heerschen.

Maar dat was niet zoo en daarom deed hij niets dan grommen en grollen, dat het eind er aan verloren

was, en hij wierd op den langen duur zoo mager als een graat.

Eindelijk kon hij het niet meer uithouden, zoodat hij ten langen leste besloot er van door te trekken en zoo ver te reizen, totdat hij den rechtveerdigsten van van alle menschen zou gevonden hebben.

Aan dezen zou hij zich verhuren als knecht, en dan zou hij wel tevreden zijn.

Zoo gezeid, zoo gedaan.

Hij ging dan op reis, en als hij nu lang genoeg gegaan had, kwam hij 'nen heer tegen met bokkepooten en met klauwen aan zijne handen, als van 'nen roofvogel.

Die heer zei hem goedendag en vroeg hem, waar hij naartoe ging.

— « Wel, » zei onze man, « ik zoek den rechtveerdigsten mensch van de wereld om zijn knecht te worden. »

— « Kom dan maar met mij mee, » zei de heer, « ik ben de rechtveerdigste. »

— « Ja maar, » zei de man, « wie zijt ge dan? »

— « Ik? » zei de heer, « ik ben de duivel! »

— « Dan kunt ge mij niet dienen, » zei de man, « want alle menschen komen niet in de hel; ge zijt dus de rechtveerdigste niet. »

Daarmee liet hij den duivel staan, en hij ging er van door.

Als hij nu ver genoeg gereisd had, kwam hij 'nen heer tegen, en die vroeg hem waar hij op af trok.

— « 'k Zoek den rechtveerdigsten van de menschen, » zei hij tegen den heer.

— « Dat ben ik, mijn vriend, » sprak de heer, « kom dus maar mee. »

— « Wacht een beetje, » zei de man, « ik moet eerst weten wie ge zijt. »

— « 'k Ben Onze Lieve Heer, » zei hij.

— « Zoo, zijt gij Onze Lieve Heer?... Dan kan ik niet meegaan. Ge zijt wel is waar de rechtveerdigheid zelf, maar alle menschen gaan toch niet naar den hemel, en dat is. dunkt mij, ook niet rechtveerdig. »

Daarmee ging hij voort en hij laat Onzen Lieven Heer staan.

Als hij nu lang genoeg gegaan had, kwam hij weer 'nen heer tegen en die vroeg hem ook, waar hij op af trok.

— « 'k Zoek den rechtveerdigsten mensch van de wereld, » zei hij tegen den heer.

— « Dat ben ik, » was het antwoord.

— « Gij? »

— « Ja, ik! »

— « Wie zijt gij dan? »

— « 'k Ben de dood. »

— « Dan ga ik met u mee, want alle menschen moeten sterven, en dat is rechtveerdig. »

Dat was me goed. Onze man ging mee. Pietje de Dood ging vooraf en de man volgde.

Als ze nu ver, heel ver gegaan hadden, kwamen ze aan 'nen heel grooten kelder, en in dien kelder brandden met millioenen keerskens.

't Een keersken brandde klaar, 't ander wat minder, en sommige stonden te pinken.

— « Wat beteekent dat? » vroeg de man.

— « Wel, » zei de Dood, » dat is 't leven van de menschen, en iederen keer als er een mensch sterft, gaat er een keersken uit. »

— « Zoo, » sprak de man, « dan zult ge nog tijd van wachten hebben, want de groote hoop brandt nog goed. »

— « Nu heb ik weinig werk, » zei de Dood, « maar binnen kort zal 't er stuiven. Kom maar mee. »

Ze gingen dan in 'nen tweeden kelder, en daar stonden allegaar lampkens te branden, en tusschen die lampkens stond er een te pinken dat het deerlijk was om zien.

— « Dat heeft niet veel meer te vertellen, » zei de man; « mag ik weten van wie dat lampken is? »

— « Dat is het uwe, » zei de Dood.

— « Giet er dan gauw wat olie bij, » riep de man, « of het is uit! »

— « Neen, neen, » zei de Dood, « uw tijd is uit. »

En èer de arme bloed den tijd had om den kelder uit te vluchten, had de Dood hem in zijnen nek geschard, en juist ging het peerken uit.

En daarmee kwam er een hond met 'nen langen snuit en 't vertelsel is uit.

XIX.

19. Van de Bultenaars en de Witte Vrouwen op de Kruisbaan.

't Is jaren geleden. Er woonde te Lier een speelman, een bult, met name Bram. In die tijden maakte men van gebochelde of mismaakte menschen muzikanten; en dat was ook de reden, waarom de held van deze geschiedenis zijn brood won met op de kermissen het bal op zijne viool te strijken.

De dorpskermissen kwamen aan, en Bram de bult trok naar Bouchout. Daar streek hij den ganschen dag door op zijne vedel en, na nog een deel van den Zondagnacht de kermisvogels verlustigd te hebben, staakte hij het bal, en iedereen ging ter ruste. Onze Bram nochtans bleef nog eenigen tijd praten onder 't drinken van menig glaasken schuimenden gersten, totdat hij rond half twaalf huiswaarts keerde met waggelende beenen.

Tevreden over het gewonnen daggeld en bovendien in allervroolijkste stemming gebracht door den edelen bruine, stapte Bram er welgemoed en welgemutst over. Aan de kruisbaan gekomen, bleef hij plotseling staan en eene koude rilling liep over al zijne ledematen. Wat zag hij? Bram had verschrikt de oogen toegenepen, maar hoorde toen eene hemelschoone muziek en opende wederom de oogen. Rondom hem bemerkte hij eene menigte slanke vrouwengestalten in witte kleederen, en nog een grooter getal kwam hem al zingende te gemoet. Bram meende dat hij droomde; hij voelde zich opgeheven van den grond en 't scheen hem net alsof hij gelijk een vogel de lucht doorvoer. Men bracht hem in eene groote, van licht schitterende danszaal; daar zette men hem op een fluweelen zetel en bevool hem zijne schoonste dansen te spelen. Hij deed zijn best en, op de tonen zijner viool, begonnen al de Witte Vrouwen door elkander te wemelen en te dansen, dat het een lust was om zien. Daar was nog eene tweede zaal, waarvan de deuren wagenwijd open stonden, en al spelende op zijne viool, had Bram reeds dikwijls met begeerige oogen naar de lekkernijen gekeken, die hij daar op eene lange, lange tafel zag staan. Al wat hij in die zaal bemerkte, glinsterde als goud en diamant, en de kristallen luchters, die aan het gewelf hingen, schitterden als zoovele zonnen.

Na het bal bracht men hem aan die tafel vol lekkere gerechten en men zeide, dat hij mocht eten zooveel het hem lustte.

Bram liet het zich geen tweemaal zeggen en deed zich te goed aan de vreemde, maar allerlekkerste spijzen, die men hem opdischte. De bekers wierden onophoudelijk tot aan den rand toe, met den kostelijksten wijn gevuld. Toen het maal ten einde was, zeide eene der Witte Vrouwen tot den verrukten speelman :

— « Bram, mijn brave jongen, luister eens. Wij zijn allen heel tevreden over u, want ge hebt ons veel genoegen verschaft. Om u te beloonen, moogt ge vragen al wat ge wilt, en wij zullen het u geven. Spreek maar op, wat verlangt gij? »

— « Wel, » zei Bram, zonder lang te verzinnen, « verlos me dan maar van dien aanwas, waar ik al zooveel jaren mee op mijnen rug loop! »

Nauwelijks had hij deze woorden uitgesproken, of de Witte Vrouwen grepen hem vast en gaven hem zoo'n geweldige schudding, dat Bram meende dat zijn laatste uur geslagen was en hij van zijn zelven viel.

Toen hij eenigen tijd later weer bekwam, zag hij niets meer van al de schoone dingen, die hem betooverd hadden : zalen, danseressen, tafels, zetels, luchters, alles was verdwenen. De stoel waar hij op gezeten had, was... een braamstruik geworden, en daar boven scheen de heldere maan in plaats van de luchters, die de feestzaal hadden verlicht.

— « Zou ik gedroomd hebben? » peinsde hij, terwijl hij zich de oogen wreef. Eensklaps schoot hem het geval met zijnen bult te binnen en hij tastte naar zijnen rug. « O Hemel! » riep hij uit, « 't is toch waar! Neen

ik heb niet gedroomd, ik ben mijnen bult kwijt, ik ben er van verlost! » En, fier als een Fransoos, stak hij den neus in de lucht en stapte, vol hoogmoed over zijnen rechten rug, in allerhaast naar huis.

Het geval wilde dat de eerste mensch, dien hij ontmoette, een vreemde voerman was, die Bram nooit met zijnen bult gezien had. Bram aan den voerman aan 't vertellen hoe hij gevaren was met de Witte Vrouwen, maar deze wou hem niet gelooven en zei tegen Bram, dat hij 'nen slag van den molen weghad. Bram was gestoord en ging voort, totdat hij aan de stadspoort kwam, waar hij moest bellen. Pas was de poort open, of Bram begon voor de kommiezen zijne geschiedenis uiteen te doen, en 't was nog geen klaar dag, of heel de stad wist al wat er voorgevallen was. Daar alleman Bram gekend had met zijnen bult, zoo viel er aan zijn verhaal niet te twijfelen. Iedereen wenschte hem geluk, uitgenomen een enkele, ook een speelman, die, evenals Bram, vroeger eenen bult op zijnen rug droeg. Het geluk, dat Bram was overkomen, was een doorn in zijn oog.

*
* *

Velten — zoo was de naam van Brams gebochelden vijand — maakte het besluit van ook naar de kruisbaan te trekken, om daar aan de Witte Vrouwen zijne verlossing te vragen. Toen eindelijk Bouchout kermis aangekomen was, vertrok hij 's morgens vroeg naar dat dorp met zijne viool onder den arm. Zoodanig was hij met zijnen geest op de kruisbaan, dat hij, op de kermis, met al zijn droomen om zoo te zeggen vergat te spelen, en

dat hij somwijlen opsprong en de kermisgasten toeriep : « Verlost mij van mijnen bult! » Deze meenden dat Velten zat was, en joegen hem weg.

Schoon het nog ver van middernacht was, zakte Velten naar de kruisbaan af en wachtte met ongeduld op het verschijnen der Witte Vrouwen. Lang reeds zat hij op eenen grachtkant rond te zien, toen hij eensklaps, op weinig afstand van zich, eene menigte witte gedaanten als uit de lucht zag vallen en op hem afkomen. Verschrikt wilde Velten het op een loopen zetten, maar bleef van ontsteltenis als aan den grond genageld staan.

De Vrouwen namen hem op, zetteden hem in het midden der vergadering op eenen stoel en deden hem spelen. Velten begon te vijlen, maar 't was verloren : geen klank kwam uit de snaren! Eene van de Witte Vrouwen nam alsdan de viool uit de handen van den bultenaar en speelde er de allerschoonste dansen op, terwijl de anderen zongen en sprongen. Eindelijk gingen allen aan tafel en begonnen te eten en te drinken. Velten mocht er op staan zien.

Toen ze gedaan hadden met eten, stond eene van de Witte Vrouwen recht en zei tot Velten :

— « Schoon ge niet gespeeld hebt, willen wij u toch iets toestaan om u te beloonen voor uwe bereidwilligheid. Zeg, wat wilt ge? »

Velten dorst in den eerste geene taal geven, maar eindelijk raapte hij al zijnen moed bijeen en sprak :

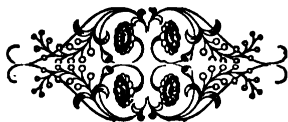
— « Geef mij maar *wat de andere heeft gehad!* »

Hij had nog maar pas gesproken, of hij kreeg me daar zoo 'nen danigen slag op zijne ribbenkas, dat hij in bezwijming viel.

Toen hij tot zijn zelven kwam, was alles verdwenen en Velten stond daar alleen in 't midden der weiden.

Verschrikt legde hij de hand op de borst, maar o hemel! wat is dat? De Witte Vrouwen hadden er den bult van Bram tegen geplakt! Nu stond Velten met eenen bult van achter op zijnen rug en eenen van voren op zijne borst. Tot overmaat van ongeluk begon het te regenen, te regenen dat het goot, en te donderen dat het kraakte. Bang als een wezel kroop Velten op handen en voeten langs gracht en struiken voort tot aan de stadsvestingen. Hij was zoo beschaamd, dat hij niet dorst bellen en in den plassenden regen bleef zitten, liever dan zich aan den spot der tolbeambten bloot te stellen. Doch al het volk wist van Veltens reis, en honderden nieuwsgierigen stonden hem 's morgens aan de stadspoort af te wachten. Toen de poort openging, meende Velten stillekens binnen te slibberen, maar de waakzame tolmannen hadden zijnen buitengewonen vooruitstek bemerkt. Zij grepen hem vast en onderzochten hem, om te weten wat hij onder zijnen jas smokkelde. Zoo geraakten zijne lotgevallen overal bekend, en de arme Velten werd op den koop toe nog braaf uitgelachen. De volgende jaren ging hij geregeld met Bouchout kermis naar de kruisbaan om van zijnen dubbelen last af te geraken, maar hij moest het eindelijk opgeven, want de wondere Witte Vrouwen verschenen er niet meer.

Velten moest zich troosten in zijn lot.

XX.

20. Van eenen Vader en zijne drij Zonen.

Daar was 'nen keer een vader en die had drij zonen. Zij waren zeer arm en konden hun brood niet meer verdienen. Daarom zei de vader dat zij moesten uiteengaan en ieder op zijn eigen zijn geluk zoeken. Ze vertrokken dan alle drij en kwamen in een groot bosch en daar verdeelde de weg zich in drij; ieder koos 'nen verschillenden weg, en ze besloten daar, op die plaats, het volgende jaar weder bijeen te komen.

Een der zonen kwam aan een groot kasteel, hij werd er als knecht opgenomen, en eens had hij het geluk den zoon van den eigenaar te redden, die op het punt was te verdrinken. Hij kreeg zooveel goud en zilver als hij maar kon dragen. Hij kocht een schoon rijtuig met vier peerden, en reed op 't einde van het jaar naar de plaats der bijeenkomst.

De tweede was ook aan een kasteel gekomen en was er jager geworden; hij had nogal veel geld verdiend.

De derde was in eene stad aangeland en had er zich verhuurd bij eenen peerdenkoopman. Op 't einde van 't jaar kreeg hij een schoon peerd en eene som gelds tot loon.

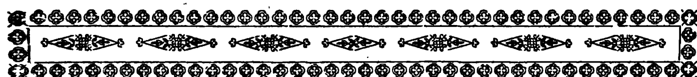
Het duurde nogal een heele tijd, eerdat de broeders elkander herkend hadden. Het waren een jager, een ruiter en een heer in een rijtuig. Zij gingen aanstonds bij hunnen vader en vertelden hem hunne geschiedenis. De vader verhaalde hun dat zijn oude oom gestorven was

en dat hij eene goede som geërfd had. Nu werden de broeders zeer nijdig en elk wilde dat erfdeel hebben. « Hoor, » zei de vader op zekeren dag, « ge gaat allen terug op reis, en degene die den schoonsten stiel kan, die krijgt het geld. » De zonen gingen op reis.

Het jaar daarop kwamen ze terug en de eerste zoon kon de peerden beslaan, terwijl ze ingespannen waren en voortliepen. Dit was geen kleine kunst, en hij dacht zeker het erfdeel te trekken. De tweede zoon kon de hazen het haar van de beenen scheren, terwijl ze liepen. En de derde zwierde boven zijnen kop zoo schoon en zoo wonderlijk rap eenen degen, dat, hoe hard het ook regende, hem geen druppel water raakte.

— « Ja, dat is moeilijk om beslissen, » zei de vader, « ge hebt alle drij zoo goed uw best gedaan, dat ik niet eens weet aan wien het erfdeel te geven; kom, laat ons een goed besluit nemen; ik zal aan ieder een derde deel geven en laat ons alle vier bijeenblijven.

De zonen namen het aan, en ze leefden gelukkig totdat ze dood waren.

XXI.

21. Het Manneken van Hippelipip.

Daar was eens een koning en die had drij zonen. De twee oudsten waren wijs, maar de jongste was zot; zoo scheen het ten minste. Nu, die koning had 'nen grooten, schoonen hof, en in dien hof stonden twee koste-

lijke boomen : op den eersten boom groeiden gouden appels en op den anderen gouden peren.

De koning was er niet weinig fier op, gelijk gij wel denken kunt.

Alle dagen wandelde hij in den hof rond, en dan bezag hij ze van onder tot boven.

Dat was me goed. Maar op zekeren keer dat de koning naar zijne boomen kwam zien, stond hij als van den donder geslagen.

Een heel hoopen appelen en peren waren afgeplukt, en op den grond lagen er nog twee.

Als hij tot zijne zinnen kwam, werd hij zoo kwaad « als een huis » en hij ging het tegen zijne zonen vertellen.

De oudste zei : « Dat is niets, vader, ik zal ik den dief wel pakken. »

— « En hoe zult ge dat doen, jongen? » vroeg de koning.

— « Laat me maar betijen, » zei de zoon, « niet langer dan dezen nacht ga ik er op af. »

Dat was me goed. Toen het avond wierd, nam de oudste zoon zijn zweerd en trok den hof in.

Geheel ten einde stond een huizeken. Daar ging hij zich versteken met zijn zweerd in de vuist — meer uit voorzichtigheid dan om wat anders — en van daar loerde hij alles af wat er in den hof omging.

Toen het nu twaalf uren sloeg, hoorde hij eene stem die riep : « Hippelipip! hippelipip! hippelipip! »

Terzelfdertijd zag hij eene schaduwe bewegen, doch eer hij er bij was, liet de schaduw 'nen zucht, die hem zijnen adem afsneed, en hij viel morsdood op den grond.

Ondertusschen had de koning van den ganschen nacht geen oog kunnen toedoen, en wanneer hij nu 's morgens,

vóór dag en dauw, in den hof kwam zien, vond hij zijnen zoon daar liggen, zoo dood als een pier, en op den hoop toe waren zijne boomen half kaal geplukt.

Als hij dat zag, hadde hij wel willen grijzen gelijk een kind, maar ge begrijpt, een koning mag niet doen gelijk een ander, en daarom hield hij zich goed struisch.

Seffens ging hij naar huis en vertelde aan zijne twee zonen wat in den hof gebeurd was.

Daarop zei de tweede zoon : « Dezen nacht ga ik op wacht staan, en 'k zal ik den dief wel krijgen. »

— « Ja maar, jongen, » zei de koning, « als ze u ook maar niet kapot maken, want dan heb ik niemand meer dan uw broer, en dat is een zot. »

— « Geen nood, vader, » zei de zoon, « 'k zal wel goed uit mijne oogen zien en, als 't God belieft, zult ge morgen vroeg nieuws hebben. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. 's Avonds nam de tweede zoon zijn zweerd en ging er mee den hof in.

Daar was geen middel om zich te verbergen dan in 't huisken te gaan zitten. Hij trok er dus binnen. Als hij lang genoeg gewacht had, sloeg het twaalf uren. Toen hij door de spleet van de deur keek, zag hij iets bewegen dat vooruitkwam en te gelijker tijd hoorde hij eene stem roepen : « Hippelipip! hippelipip! hippelipip! »

— « Daar is de dief! » dacht hij.

Hij springt het huizeken uit, maar eer hij iets doen kon, kwam er een zucht gelijk een wind, die zijnen adem afsneed, en roef! hij lag dood!

's Anderendaags 's morgens vond de koning hem daar liggen, kiksdood, en al zoo stijf als een plank.

De dieven waren weer aan 't plukken geweest, want er schoot geene handvol gouden fruit meer over.

De koning was om zot te worden. Van wanhoop greep hij naar zijnen kop en hij zou zijn haar wel uitgetrokken hebben, ware hij niet kaal geweest.

Juist kwam zijn derde zoon zien, hoe het spel afgeloopen was, maar toen hij zag dat zijn andere broeder er ook het leven bij ingeschoten had, zei hij tot den koning :

— « Vader, mag ik dezen nacht eens waken?... Ik ben zeker dat ik den dief zal klissen. »

— « Och! wat kunt gij doen, » zei de koning, « gij onnoozele zot! Is het al niet erg genoeg dat uwe twee broeders dood zijn? »

— « Zeker, » zei de zot, « maar die u besteelt, besteelt mij, en de gouden appelen en peren wil ik terug hebben. »

— « Allo dan, » sprak de koning, « doe uwe goesting maar, doch pas op dat ge niet en vaart gelijk uwe broeders. »

Daarmee ging de koning er van door.

Als de zot nu alleen was, zag hij eens goed rond. « Geen middel, » zei hij, « om mij te verbergen! Maar wacht eens een beetje. »

Seffens riep hij den timmerman, en deze moest een houten huizeken maken, zoo een kabaantje met vier glazen deuren, langs elken kant eene.

Eer het avond was, stond het huizeken klaar, en 't sloot zoo dicht, dat er geen zucht binnen kon,

Toen het tijd was, kwam de zot af en ging in zijn huisken zitten. Hij had zijn zweerd meegebracht en zette dat in eenen hoek. « 'k Zit hier goed, » dacht hij in zijn eigen, « warm en droog, en daarbij, ik kan alles zien, wat er in den hof omgaat. Laat ze nu maar komen! »

Juist sloeg het twaalf uren en hij hoorde eene stem die riep : « Hippelipip! hippelipip! hippelipip! »

— « Wacht een beetje, » zei de zot, « 'k zal u leeren hippelipippen! »

Daar ziet hij een klein manneken afkomen, maar zoo klein he! zoo klein als een kaboutermanneken. En warempel! het was er een!

— « Laat dat manneken maar komen! » dacht de zot.

Nu, dat manneken droeg 'nen heel langen baard, wel van tachtig ellen lang.

Terwijl hij op den boom aftrekt, heeft de zot stillekens zijn zweerd genomen en roef! hij gooit de deur open en kapt, met éénen slag, het manneken wel zeventig ellen baard af.

Toen 't manneken voelde dat zijn baard doorgekapt was, begon het te kermen en 't viel op zijne knieën voor den zot en vroeg vergiffenis.

Maar de zot, die niet lui gevallen was, pakte het manneken in zijnen nek en gaf het eene goede schudding.

— « Nu heb ik u, he! dief, dubbele dief! » zei hij tegen het manneken, « en uw leven is er aan, als ge mij niet gauw zegt, waar ge met mijn gouden appelen en gouden peren gebleven zijt. »

En terwijlen kreeg het manneken weeral eene schudding, dat het bloed langs alle kanten op den grond sprenkelde.

— « Wat beteekent dat? » vroeg de zot.

— « Dat is de kracht, waar ik uwe broers mee doodgeslagen heb, » zei 't manneken. En daarop viel het in onmacht.

— « 'k Zal u morgen wel vinden, » dacht de zot in zijn eigen, en hij naar huis! 's Anderendaags 's mor-

gens ging hij al vroeg zijnen vader, den koning, wakker maken. Ge kunt denken hoe blij deze was, zijnen laatsten zoon levend te zien. De zot vertelde hem wat er gebeurd was, en ze gingen samen den hof in. Daar vonden ze 'nen grooten plas bloed aan den voet van den boom liggen, maar 't manneken was de gaten uit.

— « Wat nu gedaan? » vroeg de koning, « nu is de dief wel gestraft, maar we hebben toch onze gouden appelen en peren nog niet terug. »

— « Zie! » zei de zot, « dat bloed gaat voort, ik zal het volgen en zoo den dief wel terugvinden. »

Als hij nu lang genoeg gegaan had, kwam hij aan 'nen grooten kuil en vóór de deur lag ook een groote bloedplas.

— « Hier is 't, » zei de zot, en hij klopte met zijn zweerd op de deur.

Het manneken met zijnen afgekapten baard kwam zelf voor. Ge kunt denken hoe het verschoot, als het den zot zag. De zot greep het bij zijnen kraag en vroeg hem zijn gouden fruit terug.

— « 'k Zal het u allemaal weergeven, » kermde het manneken, « maar laat me toch leven, mijnheerken lief! »

—. « Goed, » zei de zot, « breng me dan maar in uwen provisiekelder, » maar hij was toch zoo slim het manneken niet los te laten.

Ze kwamen in de stad van de Kaboutermannekens, en dat was daar zoo licht, zoo licht als in 'nen hemel. Al wat ge zaagt, was klaar kristal, met één woord, het was een glazen berg.

Nadat het manneken al de gouden appelen en peren teruggegeven had, beloofde de zot dat hij hem gerust zou laten en hem nooit geen kwaad zou doen. Alles was vergeten en vergeven.

Toen de Kaboutermannekens dat hoorden, viel er een pak van hun hert en, daar ze juist hunnen koning begraven hadden, vroegen ze den zot, of hij koning van 't Kabouterland wilde worden.

De zot was tevreden, en hij wierd koning over de Kabouters.

Seffens haalden ze 'nen wagen bij en zetten den zot daarop. Hij wierd rond de stad gereden en op elken hoek van de straat als koning uitgeroepen.

Aan zijnen wagen trokken wel zeshonderd Kabouters, ge kunt denken hoe klein ze waren.

. . . .

'k Zou u nog moeten vertellen wat feesten de Kaboutermannekens gaven aan hunnen nieuwen koning; verder hoe de zot alle jaren zes maanden bij zijn volk en zes maanden bij zijn vader woonde; hoe er een groote oorlog kwam, dien de zot met zijne Kabouters gelukkig won; maar dat is allegaar voor 'nen anderen keer. Onthoud het maar.

En daarmee kwam er een verken met 'nen langen snuit en 't vertelsel is uit.

XXII.

22. Van Janneken en Mieken.

Er was zoo eens eene vrouw en die had twee kinderen : Janneken en Mieken, en dan nog eene kat. Maar ze zag hare kat zoo geerne, zoo doodgeerne, dat ze hare kinderen zou vermoord hebben, om alles aan haar poezeken te kunnen geven.

In de buurt woonde een oud wijveken, eene tooverheks, moet ge weten. « Zoo 'k eens bij de tooverheks ging, » peisde de vrouw, « die zou mij wel een middel kunnen aan de hand doen om het met mijne kinderen kort en goed te trekken. — Ja, dat is me nu een goed gedacht, » zei ze, en zonder meer tantewannekens trok zij bij de tooverheks binnen en sprak : « Zeg eens, weet gij niet hoe ik best, zonder dat er haan of hen over kraait, mijne twee krawatten van kinderen zou kunnen vermoorden? »

— « Dat is nu precies niet moeielijk, » antwoordde het meken, « eten ze 's avonds soep? »

— « Ja, heel geerne. »

— « Ewel, doet er maar een beetje van dit vergif in, en morgen zullen ze niet meer kikken of mikken. »

Mieken, die in de snuf had, waarom moeder bij de tooverheks ging, was stillekens meegegaan en bleef achter de deur staan, zoodat ze alles kon hooren wat er binnen gezeid werd.

In éénen adem liep zij Janneken, die naar school was, tegen, en vertelde hem welke schrikkelijke dingen moeder van zin was.

— « Janneken lief, eet toch niet van de soep! » belastte zij hem wel honderdmaal, eer zij te huis kwamen.

Des avonds keek moeder aardig op, als Janneken noch Mieken de lippen aan de soep staken.

— « 'k Zal u toch wel vinden, » zeide ze.

Nu zond zij hare twee schaapkens buiten en bestreek den zoldertrap met zeep. « Laat ze nu maar slapen gaan, » peisde de wreede moeder, « ze zullen wel kiksdood beneden donderen. »

Ja maar, nu was Janneken haar te fijn : hij bleef ook achter de deur staan en loerde alles af door een klein gerreken (spleetje). Haastig liep hij bij zijn zusterken en zeide :

« Moeder heeft nu zeep aan de bovenste treden van den zoldertrap gesmeerd; als we niet opletten, zullen we beneden tuimelen en dood zijn; laat ons onze zokskens aanhouden, dan zullen we toch niet uitglijden, niet waar? »

— « Braaf Janneken, » zei Mieken. De twee kinderen deden zooals ze afgesproken waren.

Moeder kon weer maar niet aaneenknoopen, hoe de twee schobbejakken bovengeraakt waren.

« Ta, ta, ta! » zeide ze, « 'k zal er gaan kort spel mee maken. »

Meteen zag zij naar eene groote bijl uit, om hare kinderen zoo maar effenaf den kop af te kappen.

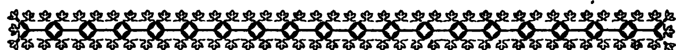
De kat was in het bed der kleinen gekropen en lag op den hoopeling te spinnen. De twee bloedjes van kinderen wisten maar al te wel dat ze « Minneken » niet mochten raken noch roeren en kropen bevreesd onder de kussens.

Intusschen kwam moeder voorzichtig boven en meende de twee kinderen te hooren snorken; 't was immers helledonker op het zolderken.

« Kappa! kappa! » zei ze, en dacht niet beter of 't was amen en uit met heur kindjes.

Ja maar, nevens haren neus! De kinderen leefden nog en de lieve, zoete poezemin was in drij stukken!

Janneken, wakker geworden, hoorde moeder. « Dag moeder! zei hij, « is de koffie gereed? » — « He?... Wat is dat nu?... Leven ze nog?... » Verschrikt stapte zij achteruit op den trap met zeep en tuimelde beneden. Ze was zoo dood, zoo dood als een puit. En 't vertelselken is uit.

XXIII.

23. Nog van Mieken en Janneken.

Mieken en Janneken gingen hout rapen. Toen zij 's avonds naar huis kwamen, hadden zij elk 'nen goeden bussel, en moeder was uiterst tevreden.

— « Wilt gij nu eens koeken bakken, moeder? » vroegen de kinderen.

— « Ja 'k, » zei ze, « omdat ge toch zoo fijn geweest zijt. » Daarop ging moeder aan 't bakken, en ieder kind kreeg drie lekkere pannekoeken. Zoo blij als kermisvogels trokken zij er mee de straat op.

Mieken ontmoette daar zoo opeens een zeer « snel » kindeken : het was haar engel-bewaarder.

— « Geef mij een stuksken van uwen lekkeren koek? » smeekte de engel.

Mieken liet het geen tweemaal vragen, maar gaf de helft weg.

Wat verder kwam Ons-Lieve-Vrouwken en zij vroeg ook een stuk. Nu gaf ons goedhertig meisken een groot paart van haren tweeden koek. Nog wat verder kwam zij Ons-Lieve-Heerken tegen; ook deze had goesting op een broksken, en hij kreeg de helft van den laatsten koek.

« Zie, braaf kindje, » zei nu Ons-Heer, « ga ginder recht naar dat schoon wit huis en trek er maar stoutweg aan de bel. » Mieken deed zulks. De poort ging open, en wel duizend millioen engelkens kwamen haar tegengevlogen en leidden haar mee naar den hemel.

Met Janneken liep het zoo niet af, moet ge weten. Hij ook kwam zijnen engel-bewaarder tegen, en deze vroeg ook een stuksken, doch Janneken Slokop antwoordde :

« 'k Heb zoo luttel
'k Geef zoo min, »

en speelde daarna zijnen koek gulzig binnen. Ons-Lieve-Vrouwken en Ons-Lieve-Heerken kregen geen brijzelken.

Ten leste zei Ons-Heer dan tegen den gierigaard : « Jongen, ga belt ginder eens aan die zwarte poort. »

Janneken deed het, maar de leelijkste duivels uit de hel pakten hem vast en trokken hem mee in 't vuur, waar hij voor eeuwig en drij dagen zal branden.

XXIV.

24. Van de drij Houtrapers.

Kobe, Peer en Sus gingen eens hout rapen diep in het bosch. Zij kwamen aan een schoon geschilderd huisken; ze hadden groote koude en gingen binnen om zich te warmen, maar daar was niets in dat huisken, noch stoel noch stoof. De drij mannen kwamen overeen van daar gedrijen te blijven wonen. Ieder moest overhand, terwijl de andere twee hout raapten, thuis blijven om het eten gereed te maken.

Het was aan Kobe thuis te blijven, en hij aan het koken! Tegen dat de soep ging gereed zijn, kwam er een oud wijfken binnen.

— « Wat komt gij hier doen? » vroeg Kobe.

— « Ik kom mij wat warmen, » zei het vrouwken, en het ging stoutweg bij 't vuur zitten.

— « Dat is wonderlijk, » dacht Kobe, en terwijlen speekte (1) het wijfken in de soep.

— « Als gij nog in de soep speekt, » sprak Kobe, « zal ik uw koppeken eens afkuischen! »

Wat naderhand speekte het toch weer in de soep.

Lap!... zei Kobe, en het vrouwken kreeg eene klets, dat het met zijnen kop tegen den muur bleef plakken.

Dan kwam er een oud ventje binnen met een fleschken en eene pluim; hij smeerde daar het wijfken wat mee in en het bekwam weder. Maar het ventje speekte ook in de soep! Kobe riep kwaad uit :

(1) Spuwde.

— « Als gijlie nog in de soep speekt, zal ik u alle twee eens gaan afvetten! »

Zie! het ventje speekte toch weer in de soep, en Kobe sloeg er op dat 't kletterde en dat zijne hand er van singelde. Ventje en wijfken weg, en Koben er achter! Maar op eens verdwijnen de twee vluchtelingen in eene kloof, in eenen diepen, vreeselijk diepen afgrond...

Op dien oogenblik komen de twee andere mannen thuis, en Kobe vertelt hun aanstonds wat daar juist gebeurde en wees hun de kloof.

— « Ziet! en hierin verdwenen zij, » sprak hij op het lest.

— « Weet ge wat, » zei Sus, « pakt eene mand en bindt er eene koord aan. Ik zal in de mand gaan zitten en gij zult me naar beneden laten rijzen. Ik wil weten wat ginderonder allemaal is. Als ik op den bodem ben, zal ik roepen. »

Zijne makkers deden dit en Sus zakte, zakte, altijd maar zakken, maar op eens brak de koord en hij tuimelde, tuimelde... in de hel!... bij den duivel en zijne duivelin... bij het oud ventje en zijn oud vrouwken!... Sus was gansch verschrikt, dat kunt ge peinzen!

— « Zie, » zei de duivel, « hier is een arend en vleesch. Ga op den arend zitten, en hij zal met u uit de hel vliegen. Van het vleesch moet gij een stuk in den arend zijnen bek steken, elken keer dat hij gaapt. Zonder vleesch en wil de arend niet naar boven. »

— « Ja, 't is goed, » zei Sus, en hij vloog met zijnen vogel naar omhoog.

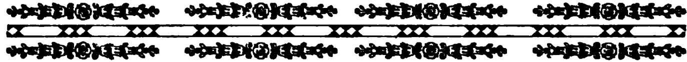
Maar de duivel was slim geweest door het opstoken van zijn helsch wijf : hij had te weinig vleesch meegegeven en nu kon Sus met den arend niet buiten de hel geraken.

Telkens dat de arend gaapte, stak Sus hem een stuk vleesch in den bek. Maar eilaas! hij is straks boven, en de arend gaapt weer en Sus zijn vleesch is op! Wat gedaan?... Hij pakt algauw zijn mes, snijdt een stuk uit zijnen bil en geeft er den arend van te eten. En Sus vloog zonder verdere ongevallen tot bij zijne gezellen.

— « Vertel ons van ginder beneden, toe Sus, rap! hoe zit het daar? » riepen zijne kameraden hem toe.

En hij wist hun zooveel te vertellen van den duivel en van de duivelin, van den arend en van zijnen bil, zooveel te vertellen, dat er geen einde aan en kwam.

En daar kwam een verken met 'nen langen snuit en mijn vertelselken is uit.

XXV.

25. De Menscheneetsters bedrogen.

Een oud wijfken, dat hout ging rapen, ontmoette onderwege een klein jongensken.

— « Kom met mij mee, » sprak zij, « ik heb veel koeken en veel speelgoed. »

In plaats van voort hout te rapen, laadde zij het kind in eenen zak op haren rug en trok er mee huiswaarts.

Onderwege had zij nog eene boodschap te doen en gaf den zak in bewaring aan zagers, die daar werkten.

De mannen lieten het kind vrij en staken den zak vol hout en eene kom daarbij vol water.

Toen de vrouw terug kwam, gaven de zagers den zak op en het water liep uit de kom op den rug der oude.

— « Giet maar, » riep zij, « giet maar op mijn ruggesken, ge zit toch in mijn zaksken! »

— « Van avond eten wij een goed stuk menschenvleesch, » zegt zij bij hare thuiskomst tegen heure meid.

Zij opent den zak en ondervindt dat ze door de zagers bedrogen is.

De meid was gestoord en sprak :

— « Gij maakt 'nen mensch blij met een doode musch, gij! »

's Anderendaags ging de menscheneetster nog eens uit om hout te rapen en ontmoette weer hetzelfde manneken.

— « Kom met mij mee, » sprak zij, « ik heb veel koeken en veel speelgoed. »

Het kind stemde toe en kroop in den zak.

Zij moest, evenals den dag te voren, eene boodschap doen en gaf in der haast den zak in bewaring aan dezelfde zagers.

Terwijl zij weg was, vluchtte het manneken, en de werklieden staken in den zak een groot stuk hout en scherpe doornen.

De vrouw neemt bij het wederkeeren den last op den rug, maar nauwelijks heeft zij hem wat gedragen, of de doornen steken in haar vel.

— « Steek maar, » riep zij, « steek maar in mijn ruggesken, ge zit toch in mijn zaksken! »

Thuis gekomen, schudde zij den zak uit, maar vond geen manneken.

— « Als ge morgen nog naar huis komt zonder menschenvleesch, » riep de meid, « dan eet ik u zelf op! »

*
* *

Daags nadien ontmoette het wijf weer het manneken.

— « Nu zal ik wel slimmer zijn, » dacht ze. « Vriendje, » zei ze, « kom met mij mee, ik heb veel koeken en veel speelgoed. »

Weer aangenomen.

Nu trok zij recht naar huis.

— « Zie, » zei ze, terug heengaande, tegen de meid, « maak daar een goed stuk van gereed tegen dat ik weerkeer. »

De meid wist niet hoe het manneken best afkappen.

— « Kom, » zei het ventje, « ik zal het u eens voordoen. Leg uwen kop eens op de tafel! »

Hij sneed de meid heuren kop af, lei een groot stuk te braden in de pan en kroop algauw in de schouw.

Toen de oude vrouw wederkeerde, bekwam zij van den reuk, maar bemerkte met grooten schrik dat het vleesch was van heure meid!

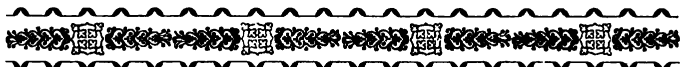
— « Dat deed die kleine deugniet! » riep zij uit, « dat hij maar niet onder mijne handen valle! »

— « Wel! » riep het manneken tegen, « ik zit hier in de schouw! Als ge mij wilt hebben, bind dan maar eene koord rond uw lijf en gooi het ander einde naar hier, ik zal u omhoog trekken tot bij mij! »

— « Goed, » zei de vrouw.

Het manneken trekt met de koord, hangt het wijf op in de schouw en vlucht.

En als zij niet uit de schouw gehaald is, dan hangt zij er nog.

XXVI.

26. Van eene slimme Spinster.

Het was in den tijd dat alle vrouwen, jonge en oude, nog sponnen. Eene moeder had eene dochter, die niet wou of niet kon spinnen. Wel honderd keeren werd zij daarom bekeven en op zekeren dag wierd het zoo erg, dat de moeder haar buiten joeg, zeggende :

— « Gij zult u nog zot spinnen! »

Een heer, die daar juist voorbij kwam, had dit gehoord en zei tegen het meisken :

— « Ik zou eene vrouw moeten hebben, die goed spinnen kan, want ik heb thuis eene groote partij vlas liggen. Ga met mij mede naar de stad, ik zal u een deel meegeven. Dit moet gij op acht dagen goed en zuiver afwerken en daarna bij mij terugbrengen. Ik ben machtig rijk en gij ziet er mij een braaf meisken uit. Ewel, zoo ge mij voldoet, wordt ge mijne vrouw. »

Ze maakten akkoord, maar de dochter wist geenen raad, ze kon niet spinnen. Ze ging dan heel verdrietig van de stad naar huis en peinsde maar gedurig in haar

eigen, hoe zij het aanleggen zou om haar vlas op tijd en stond afgesponnen te krijgen en alzoo met den rijken heer te kunnen trouwen.

Terwijl ze daar nog gedurig over nadacht, komt haar een heer te gemoet, heel en gansch in 't zwart gekleed.

— « Meisken, » zegt die heer, « ge ziet er mij zoo droevig uit, 't is bijkans of de wereld tegen uwen dank stond. »

— « Ach! hoe zou ik kunnen blij zijn! Deze partij vlas hier moet ik op acht dagen goed afgewerkt hebben, en ik en kan niet spinnen! »

— « Wel, dat is niemendalle, » zei daarop de zwarte heer, « geef mij het vlas, ik zal het u binnen de vijf dagen, goed afgewerkt, terug bezorgen, maar ge moet me uwe ziel afstaan. Nochtans, als 't vlas gesponnen is, moogt ge drijmaal raden hoe ik heet; kunt ge 't raden, dan zijt ge verlost; kunt ge 't niet, dan is uwe ziel de mijne. Wilt ge? »

— « Ja, ik wil wel, » zei het meisken. Daarop was de duivel weg, — want die zwarte heer was niemand anders dan de duivel. — De volgende dagen dacht en herdacht zij hoe die heer toch wel heeten mocht, maar ze vond niets.

Zekeren dag, tegen 't vallen van den avond, komt zij eene vriendin tegen, die er heel verschrikt uitzag, niet verre van de plaats, waar de zwarte heer heur verschenen was.

— « Wat hebt ge toch? » vraagt ze hare vriendin.

— « Ach! » antwoordde deze, « ik ben bijna dood van schrik! Ginder, in dien hollen eik, hoorde ik een geronk als van honderd spinnewielen en eene stem die maar gedurig zong :

« Als dat meisken wist dat ik Mispelsteertje heet, wat zou dat meisken lachen! »

Of het meisje blij was, toen ze dat vernam! Ze begreep seffens dat het de duivel was, die in den hollen boom vlas zat te spinnen. Op den gestelden dag kwam hij met zijn garen af, goed en zuiver gesponnen.

— « Ewel, » zei hij tegen 't meisken, « raad nu hoe ik heet. »

Het meisken raadde tweemaal, maar 't was er nevens.

— « Nog éénen keer, » zei de duivel, en hij wreef al van blijdschap in zijne handen.

— « Mispelsteertje! » riep het meisken.

Toen had ge moeten zien wat gezicht de duivel trok! Hij liet 'nen ijselijken vloek en liep er van door.

's Anderendaags trok het meisken met heur garen naar de stad. De heer stond verwonderd over 't schoon en zuiver werk, dat ze afgemaakt had en trouwde met haar. Tegen dat de trouwfeest zou plaats hebben, deed de heer haar al de beste spinsters van haar dorp op de bruiloft verzoeken.

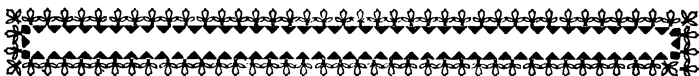
Zij verzon eenen list, om later voor altijd van 't spinnen af te zijn, want 't mocht anders eens uitkomen dat zij niet spinnen kon. Wat deed ze? Zij noodigde al de leelijkste meisjes en vrouwen van het dorp : leelijke toten, hanglippen, echte monstergezichten. Toen haar man al die aardige wezens zag, stond hij verwonderd en vroeg :

— « Maar wat leelijk volk is dat allemaal?... Zijn dat nu de beste spinsters? »

— « Ja, » sprak de bruid, « dat komt van het spinnen. Deze vrouwen zijn eertijds schoon geweest, maar met gedurig de vingeren aan hunne lippen nat te maken om den draad te bevochtigen, hebben zij zoo'n leelijke hanglippen en zoo'n scheeven mond gekregen. »

— « Wel, als 't zoo is, » zei de bruidegom, « dan wil ik niet hebben, dat ge nog spint. »

En ze was van 't spinnen af en leefde rijk en gelukkig.

XXVII.

27. Kavie, kavoe! ga op en toe!

Een oud manneken ging hout rapen in 't bosch. Terwijl hij bukte om een taksken op te rapen, hoorde hij onder in den grond eene zware mansstem zeggen :

Kavie, kavoe!
Ga op en toe!

Die woorden waren nog maar pas uitgesproken, of daar gaat, op eenige stappen van hem, een perksken gras omhoog gelijk eene val. 't Was daar de ingang van een roovershol, en er kwamen drij zwarte mannen uitgekropen. Ge kunt denken hoe ons ventje verschoot. Hij had nog maar hun haar gezien, of hij zat al vol schrik achter eenen stronk. Zoogauw als de roovers weg waren, kwam ons manneken achter zijnen boom uit en ging nieuwsgierig naar de val kijken. Ze was toe. Hij probeerde om ze op te lichten, maar 't was verloren moeite. « Hoe hier binnengeraakt? » peinsde hij. Terwijl hij daar al stond te verzinnen, dacht hij eensklaps op de aardige woorden, die de roovers uitgesproken hadden, en hij zei :

Kavie, kavoe!
Ga op en toe!

Die woorden waren nog niet koud, of de val ging omhoog, en het ventje daalde langs eenen trap in het hol. Hij komt in eene groote zaal uit, die vol zilveren geld ligt; hij komt in eene tweede, vol gouden geld; in eene derde, waar voor duizenden en duizenden franks bankbriefkens opgestapeld liggen.

Het gouden geld stak nog meest van al het ventje zijne oogen uit : hij ging algauw zijn hout uitschudden en laadde zijnen zak vol gouden geld. Toen hing hij hem op zijnen rug en trok af met zijnen buit, al sleurende zooveel hij maar sleuren kon. Op de woorden :

Kavie, kavoe!
Ga op en toe!

ging de val weer omhoog en viel achter zijne hielen toe. Thuis gekomen, schudde het ventje zijn geld allemaal in zijnen kelder. De volgende dagen ging hij nog verscheidene keeren terug, totdat hij eindelijk 'nen berg goudstukken in zijnen kelder had liggen en zoo rijk was als het water diep is.

Nu wou hij zijnen schat gaan natellen, maar als hij al 'nen halven dag lang geteld had, zag hij nog niet, dat hij iets gevorderd was. « Wacht, » peinsde hij bij zich zelven, « 't is beter dat ik het meet. » Hij ging dan naar zijnen gebuur den mulder, om eene meukensmand te leenen. Toen hij ze 's anderendaags wederom droeg, vond de mulder twee goudstukken tusschen de wijmen zitten en, als eerlijk man, wou hij ze teruggeven.

— « Houd gij die maar, » zei het ventje, « 't komt bij mij op geen goudstuk aan : ik weet er nog zooveel liggen! »

— « Wat! » riep de mulder verblijd, » weet gij gouden geld liggen? Willen wij er samen eens naartoe gaan? »

— « Ja, dat wil ik wel doen, » antwoordde het oud manneken. En zij gingen getweeën naar den rooverskuil in 't bosch, en trokken ieder met 'nen zak vol bankbriefkens en goudstukken naar huis.

's Anderendaags kwam de mulder het ventje uitroepen om nog eens een reisken naar den geldkelder te doen.

— « Ga nu maar alleen, » zei 't manneken, « ge weet nu den weg, ik ga niet meer mee, want ze zouden ons wel eens kunnen vastgrabbelen. »

De mulder trok dan maar alleen naar 't roovershol en laadde zijnen zak alweer vol gouden geld. Eensklaps hoort hij de roovers van verre aankomen en wil zich spoedig uit de voeten maken, maar eilaas! hij is de wondere woorden vergeten, die de val kunnen doen open- en toegaan. Hij vindt van alle gezegden uit, die er iets of wat op trekken; hij stoot en stampt, maar niets genaderd : de val blijft gesloten! De roovers komen al dichter en dichter, en de mulder, niet wetende waar blijven, vlucht vol angst in eene kas.

De roovers zeggen :

Kavie, kavoe!
Ga op en toe!

— « Dat is 't! » zucht de mulder.

Maar 't is te laat!

Hij hoort de roovers ondereen zeggen : « Zie! ze hebben alweer aan ons geld gezeten : daar staat nog een volle zak!... De dief moet hier nog zijn, want ik riek menschenvleesch!... Daar in de kas! »

— « Nu ben ik er aan! » peinst de mulder. De

moordenaars rukken de kas open en trekken er den sukkelaar uit, die meer dood was dan levend.

— « Ha! ha! » grijnzen de schelmen, « 't zijt gij, mulderken, die ons besteelt! »

— « Neen... 't is... 't is... 't oud... 't oud ventje uit mijne geburen, » hikt en snikt de mulder.

— « Wacht! we zullen u leeren! » zeggen de zwarte mannen, en meteen pakken zij den armen bloed vast en kappen hem den kop af.

En daar kwam een verken met 'nen langen snuit en mijn vertelselken is uit.

XXVIII.

28. Van eenen armen Schoenmaker.

In zeker land, verre van hier, ging de eenige dochter van den koning eens eene speelreis doen.

Onderwege werd zij overvallen door roovers, die hare dienaars vermoordden, haar gevangen namen en verre, zeer verre over de zee meevoerden.

Een enkele knecht ontsnapte, die den koning de droeve maar aankondigde. De koning was om zot te worden van verdriet. Hij maakte een schip gereed en riep de moedigste mannen van zijn rijk bijeen om zijne dochter op te zoeken en te verlossen. Zij zochten en herzochten over zee in vreemde landen, maar niets genaderd : de prinses was nergens te vinden.

De koning liet dan uitbellen dat alwie zijne dochter uit de handen der roovers zou verlossen, haar tot vrouw zou krijgen. Velen vertrokken, maar keerden onverrichter zake terug, zoodat iedereen den moed begon op te geven.

Een arme schoenmaker nochtans, die van geen klein gerucht verveerd was, dacht in zijn eigen : « Ik zal nu eens beproeven, of ik de prinses niet kan vinden en verlossen ! »

Hij maakte pak en zak en ging op reis. Als hij nu 'nen heelen tijd gegaan had, kwam hij een oud wijfken tegen.

— « Ik weet waar gij op uit gaat, » zei het wijfken tegen den schoenmaker, « maar die gij gaat zoeken, kunt gij toch niet vinden. Daar ik weet waar zij is, en omdat gij er mij nogal een brave jongen uitziet, wil ik u helpen.

Neem dezen ring en steek hem aan den vinger van uwe rechterhand. Als gij in nood zijt, hebt gij enkel te wenschen, en door de kracht van den ring zult gij overal uitgeraken.

Nu, de prinses is in een land verre over de zee, door roovers in eenen diepen kelder van hun kasteel opgesloten. De baanstroopers zijn voor den oogenblik zonder kok, zoek bij hen te geraken en u voor dezen dienst te verhuren. »

De schoenmaker bedankte het wijfken wel duizend keeren en trok naar den kant van de zee.

Daar legde juist een schip aan. Hij vroeg aan den kapitein of hij hem wilde voor matroos, en de kapitein, die juist 'nen man te kort had, zei ja.

Als het schip nu al lang op de zee gezwalpt had, bereikte het eindelijk het land, waar de roovers de koningsdochter gevangen hielden.

Als hij lang genoeg geloopen had, kwam hij aan het rooverskasteel en vroeg om den kapitein te mogen spreken. Deze kwam voor en vroeg den schoenmaker wat hij begeerde.

— « Ik zou mij bij u willen verhuren voor kok, » zeide deze, « want naar ik gehoord heb, hebt gij er eenen noodig. »

— « Toegestaan, » sprak de roovershoofdman, « op voorwaarde dat gij alles stipt volbrengt, wat ik u zal opleggen.

Gij zult dikwijls alleen moeten thuis blijven om het kasteel te bewaken. Hier onder in den kelder zit een meisje geboeid en opgesloten. Zij krijgt niets dan water en droog brood, en daarbij geef ik haar alle dagen twintig stokslagen. Als wij uitgaan, draagt gij haar het eten en geeft haar de stokslagen in mijne plaats. Begrepen? »

— « Ja, heel goed, kapitein! »

Eenige dagen daarna zei de hoofdman der roovers tegen den nieuwen kok, dat ze voor 'nen halven dag op roof uitgingen.

Toen zij weg waren, gaf de schoenmaker de prinses goed eten en drinken en geene slagen, maar deed haar beloven, daar niets van aan den kapitein te zeggen.

Na een half uur waren de bandieten al terug.

— « Hebt ge gedaan wat ik u opgeleid had? » vroeg de hoofdman.

— « Ja, stipt, kapitein! »

« Die mannen zitten met valsche streken, » dacht de schoenmaker, « ik zal moeten oppassen, want ze betrouwen mij niet. »

Eenige dagen nadien zei de hoofdman dat ze voor drij dagen weggingen.

Nauwelijks waren zij vertrokken, of de kok liet de prinses boven komen, gaf haar moed en beloofde dat hij haar zou verlossen. Daarop gaf hij haar weer goed eten en drinken en deed haar terug in den kelder gaan. Dat was nog maar juist in orde, toen de roovers al terug waren. Zij waren maar 'nen halven dag weg geweest.

Opnieuw vroeg de kapitein : « Hebt ge gedaan wat ik u opgeleid heb? »

— « Ja, stipt, kapitein, » was het antwoord van den schoenmaker.

Het liep weer eenige dagen aan, en de roovers zeiden dat ze voor acht dagen op roof uitgingen.

Toen zij vertrokken waren, dacht de schoenmaker : « Nu wordt het tijd dat wij er van door trekken. »

Hij ontdeed dan de koningsdochter van hare boeien en zij vluchtten samen in een dicht bosch, waar zij zich verscholen.

Eenigen tijd later hoorden zij de roovers al vloekende en tierende achter hen zoeken. Gelukkig trokken zij voorbij, zonder de vluchtelingen te vinden.

Als de roovers nu ver genoeg weg waren, ging de prinses met haren verlosser naar den oever der zee, om eén schip te zoeken, waarmede zij terug naar hun vaderland konden varen. Vooraleer op reis te gaan, maakte de schoenmaker een heel aardig paar schoenen, waarvan elk eenen, wat hun ook mochte overkomen, zou bewaren. Daarbij dichtten zij samen een liedeken, waarin zij hunne lotgevallen bezongen.

Als dat gedaan was, gingen zij naar een schip uitzien en 't wou juist lukken, daar lag een gereed om te vertrekken, maar nu bemerkten zij, dat zij geen geld hadden om de overvaart te betalen.

De prinses bedacht zich, vertelde hun wedervaren aan den kapitein en zei dat haar vader, de koning, hem rijk zou beloonen, zoo hij hen eene plaats op zijn schip wilde geven.

De kapitein stemde toe, en het schip stak in zee. Maar de kapitein was een valschaard. « Ik zal, » dacht hij, « dien armen sul van kant helpen, zelf met de koningsdochter trouwen en rijk en machtig zijn. »

Toen het donker begon te worden, greep hij onverwachts den schoenmaker vast en smeet hem de zee in. Daarna deed hij de prinses zweren dat zij aan den koning, haren vader, moest zeggen, dat hij haar van de roovers verlost had, anders smeet hij haar de zee in, den schoenmaker achterna. Door den nood gedwongen, deed zij den gevraagden eed.

Wat gebeurde er met den schoenmaker? Toen hij in het water lag te plonsen, dacht hij op den ring, dien hij van het oud vrouwken had gekregen, en wenschte dat hij uit de zee mocht geraken.

Wat hij gewenscht had, gebeurde. Hij werd door eene wonderbare macht uit het water opgeheven en kwam op eene rots te recht, die boven de zee uitstak.

Eenigen tijd later voer daar een schip voorbij, hij deed teeken en men haalde hem van zijne rots. Zoo kwam hij in zijn vaderland terug. Hij reisde seffens naar de hoofdstad, waar alles volop in feest was, want overal hingen wimpels en vlaggen.

— « Wat is hier te doen? » vroeg hij aan 't volk.

— « Wel, » antwoordde men hem, « morgen trouwt de dochter van den koning met eenen zeekapitein, die haar uit de handen van roovers verlost heeft. »

— « Zoo, » dacht hij, « die schurk heeft mij eene ferme pert gebakken, goed dat ik nog in tijds aankom. »

Hij belde aan 's konings paleis en vroeg om oogenblikkelijk den koning en de prinses te spreken. Dat werd toegestaan.

Als hij nu voor den koning en zijne dochter stond, haalde hij zijnen wonderlijken schoen te voorschijn en begon voor beiden een roerend lied te zingen.

De prinses, die seffens haren redder herkende, sprong op van blijdschap, haalde heuren schoen voor den dag en hielp het liedeken meezingen.

De koning wist niet wat hij daarover denken moest, maar zijne dochter zeide : « Vader, deze man hier is mijn redder; de andere is een schelm, een bedrieger, die op onze overvaart dezen braven jongeling in het water gesmeten en mij daarna onder eed doen beloven heeft, hem voor u als mijnen redder te doen doorgaan. Daar ik in den eerste niet wilde, dreigde hij mij ook in de zee te werpen, en dan heb ik het hem beloofd. »

Als de koning dit vernam, schoot hij in eene geweldige gramschap en deed den bedrieger op staanden voet ophangen. De prinses trouwde met den armen schoenmaker, en ze hielden acht dagen feest voor al het volk. Na de dood van den ouden vorst, werd de schoenmaker koning uitgeroepen, en leefde lang en gelukkig.

XXIX.

29. De zingende Bloem.

Daar was eens een vader en eene moeder, en die nadden twee kinderen : Mieken en Janneken. Moeder zag Mieken heel geerne, omdat het zoo braaf was, maar om Janneken gaf zij niet veel, want 't was maar een kapoen.

Eens moesten de twee kinderen naar het bosch gaan om hout te rapen. Mieken had van moeder een schoonen, blozenden appel gekregen, maar Janneken niet.

Nu was Janneken jaloersch op zijn zusterken en hij wou den appel hebben.

Maar Mieken wilde hem niet geven.

Als ze nu ver genoeg van huis waren, zei Janneken : « Nu zult ge mij den appel geven, of ik sla u dood ! »

En Janneken sloeg zijn zusterken dood. Dan maakte hij een putteken in den grond en begroef Mieken.

En op Miekens grafken kwam een schoon bloemeken groeien.

Als Janneken thuis kwam, zei hij dat zijn zusterken verloren geloopen was.

Vader en moeder gingen alle dagen met Janneken zoeken, maar ze konden Mieken nergens vinden.

Op zekeren dag kwamen zij op de plaats waar Mieken begraven lag, en zij zagen het bloemeken staan.

Moeder ging er naar toe om het af te plukken, maar zij had het nauwelijks aangeraakt, of het begost te zingen :

Och! moederken lief! (bis)
En Jan heeft mij vermoord,
Al om een appeltje te krijgen
En daarom ben ik dood!

Toen wilde de vader het bloemeken plukken, doch hij had het nog maar vast, of 't zong :

Och! vaderken lief! (bis)
En Jan heeft mij vermoord,
Al om een appeltje te krijgen
En daarom ben ik dood!

Nu wou Janneken wegloopen, maar vader hield hem tegen. « Hier, » zegde hij, « gij zult het bloemeken plukken! »

Maar toen de slechte jongen zijne hand uitstak om de bloem te grijpen, begon zij te zingen :

Weg, moordenaar! (bis)
En gij hebt mij vermoord,
Al om een appeltje te krijgen
En daarom ben ik dood!

« Wij zullen het bloemeken medenemen, » sprak de vader. Hij trok, maar het bloemeken kwam niet mee; hij trok wat harder en rukte het bloemeken met den wortel uit den grond. Wonder! onder aan den wortel hing eene hand die het bloemeken vasthield. De vader deed de aarde wat weg en vond Miekens lijk.

En daar kwamen juist twee gendarmen te peerd voorbij, en die hebben Janneken meegenomen.

XXX.

30. Dries Veer, Jan de Beer en Slijkneus.

Daar waren eens drij vrienden, drij lustige snaken, die van geen klein gerucht verveerd waren. Ze waren altijd bijeen : waar den eene zijn lijf was, was den andere zijn schaduw. Ook zagen ze malkander zoo geerne, dat de eene voor den andere door een vuur zou geloopen hebben.

In de wandeling noemde men hen Dries Veer, Jan den Beer en Slijkneus.

Dries Veer, de oudste, droomde niet dan van op reis te gaan; maar zijne vrienden hoorden niet gemakkelijk langs dien kant en daarmee bleef pak en zak in den hoek liggen. Jan de Beer was een grove kerel met 'nen bult en een bruin behaard gezicht, dat niet slecht geleek op den snuit van eenen dansenden beer. Wat Slijkneus betreft, die was er bij geweest, toen Onze-Lieve-Heer de neuzen uitdeelde, en dat is genoeg gezeid.

Nu, op zekeren dag had Dries Veer het bij zijne makkers zoo ver weten te brengen, dat er toch besloten wierd op reis te gaan. Waar naartoe? Ze wisten het zelf niet, maar dat kwam er niet op aan, daar ze toch maar op avontuur uitgingen. Zij trokken er dus van door, op Gods genade, terwijl zij, om de reis te korten, een vroolijk liêken zongen.

Na eenige uren weg afgelegd te hebben, kwamen ze in een dorp. Zij trokken er eene herberg binnen om uit te rusten, en, daar ze grooten honger hadden, bestelden

ze een stevig maal. Het smaakte hun gelijk klokspijs, en toen voor 't lest de kastelein nog 'nen grooten plattekaas opbracht, waren onze gasten zoo dik gesmuld, dat ze besloten den kaas mee te nemen.

Zoo gezeid, zoo gedaan. Dries Veer stak den plattekaas onder zijnen kiel, en daarmee vooruit! Als ze 'nen heelen tijd gegaan hadden, zagen ze in de verte een groot bosch. « Dat is juist wat wij hebben moeten, » zei Jan de Beer, « daar gaan we een goed plaatsken zoeken om te vernachten. Ik ben dezen morgen met de kiekens opgestaan en 'k zou geerne met de vogelen slapen gaan. »

Eindelijk kwamen ze aan het bosch. Zij trokken het binnen, maar ze waren nog geen twee boogscheuten ver, of daar stond een reus, die hen scheen af te wachten. Ze zouden wel geerne rechtsomkeer gemaakt hebben, maar dat ging niet. De reus was te dicht bij en hij had toch zoo'n groote beenen, dat er waarlijk aan geen vluchten te denken viel.

— « In Gods name dan maar vooruit! » zei Dries Veer tegen zijne makkers, die daar stonden alsof ze een potteken gebroken hadden, « die Goliath zal ons toch niet binnenslikken, hij is er veel te vet voor. » Daarop ging hij bij den reus en hem van het hoofd tot de voeten beziende, zeide hij hem : « Heer menscheneter, ik weet dat gij een tandje hebt dat lotert om ons vleesch te proeven, maar, om u te toonen dat wij geen spek voor uwen bek zijn, zoo durf ik u uitdagen, en ik zal u bewijzen, groote slokop, dat gij op verre na niet zoo sterk zijt als ik! »

De reus lachte bij deze woorden en liet twee rijen tanden zien, zoo zwart als ebbenhout. « Zoo zwart is 't gat van de hel nog niet, » dacht Jan, maar hij zweeg toch stillekens stil.

— « Kom aan, » sprak toen de reus, « laat ons eens zien hoe sterk gij zijt! »

— « Ziet ge daar dien steen? » vroeg Dries. « Ewel, raap hem op en nijp hem, dat het sap er uit loopt! »

De reus nam den steen op, maar hoe hij ook wrong of niet, er kwam geen enkel druppeltje sap uitgeloopen.

Nu was de beurt aan Dries. Deze ging op de hukken zitten en neep en drukte dan met groot geweld den steen tegen zijne borst. Het sap liep uit den plattekaas en de reus, geen kwaad vermoedende, wist niet beter, of het sap kwam uit den steen.

— « Ik zie, » zei hij, « dat ge de waarheid gesproken hebt, ge kunt gerust voorbij. »

Ik laat u peinzen hoe blij onze vrienden waren, zoo gelukkig uit de handen van den reus te zijn geraakt. Nu, dat was nog maar het begin van hunne avonturen, luister maar.

's Anderendaags 's morgens waren ze al vroeg te been en ze trokken verder. 't Kon omtrent middag zijn, toen zij aan eene afspanning kwamen, waar zij stilhielden om een glas te drinken.

De baas was juist in gesprek met 'nen heel deftigen heer. « Ge moogt het gelooven ofte niet, » zei deze, « maar alle nachten — en dat duurt nu al meer dan twee jaar — komen er geesten op mijn kasteel, en die spoken er van klokslag twelf tot één uur. Ik heb al van alles gedaan om ze weg te krijgen, maar er is lezen noch bidden aan : ze komen altijd terug. »

— « Ik zou die spoken wel eens willen zien, » viel Dries Veer hem in de rede, « en ook eens willen voelen uit wat stof ze gemaakt zijn. »

— « Zoudt ge zoo iets durven bestaan? » vroeg de heer.

— « Waarom niet? » stoefte Dries, « 'k heb al erger dingen ondernomen. Dat uwe spoken maar oppassen, of 'k eet ze nog op met huid en haar. »

— « Ewel, » zei de heer, « indien ge mijn kasteel van die verwenschte spoken verlost, dan vul ik uwen hoed met gouden geld. Bevalt u dat? »

— « Aangenomen! » riep Dries Veer, en hij stiet zijn glas tegen dit van den heer en dit zijner vrienden, dat het klonk.

Tegen den avond trokken Dries en zijne makkers naar het kasteel. Toen zij er aankwamen, vonden zij de brug opgetrokken en de gracht vol water.

— « Dat is mis! » riep Slijkneus, « wat nu gedaan?... Een bootje is er niet te zien, en wij kunnen hier toch niet onder den blooten hemel blijven. »

— « Ik heb het al gevonden, » zei Dries, « ik zal de plank doen, gijlie gaat getweeën op mijne beenen zitten en we drijven over met volle zeilen! »

Zoo gezeid, zoo gedaan. Het water was betooverd evenals het kasteel, zoodat onze vrienden, gelijk een schuitje, zonder ongeval naar den overkant dreven. Daar aangeland, was hun eerste werk de valbrug neer te laten, en dan trokken ze 't kasteel binnen. De drij mannen hadden weldra met hun nieuw verblijf kennis gemaakt, een vuur aangelegd en hun buiksken deugd gedaan aan het lekker eten, dat ze in de keuken gevonden hadden. De pijpen kwamen voor den dag, er werd lustig gesmoord en geklapt en, eer ze er aan dachten, sloeg het twaalf uren.

Daar vliegt eensklaps de deur der zaal wagenwijd open en eene menigte geesten zweven de kamer binnen. Op 'nen omzien ligt Dries Veer gebonden gelijk een kalf en Jan de Beer en Slijkneus vliegen met hood en poot

de deur uit. Van den geheelen nacht dorsten ze niet meer kikken of mikken, en toen ze 's anderendaags met den klaren dag Dries Veer gingen opzoeken, vonden ze hem halfdood in 'nen hoek van de kamer liggen. Dries werd opgeraapt en voorzichtig in eenen zetel gelegd. Na wat rust genoten en 'nen goeden teug wijn gedronken te hebben, vertelde hij aan zijne makkers hoe de spoken een uur lang ballekenpak met hem gespeeld hadden. Op slag van één uur kreeg hij nog eene goede rammeling, en dan waren de spoken verdwenen.

De mannen hielden raad. Ze zagen nu wel dat hetgeen ze ondernomen hadden, geene kat was om zonder handschoenen aan te pakken en, langs 'nen anderen kant, den hoed vol gouden geld in brand laten, neen, dat deden ze ook niet geerne.

Eindelijk, na lang wikken en wegen, waren ze 't eens om de hulp van den reus te gaan inroepen; alleen zouden ze de spoken toch niet meester geraken, en 't was beter de helft van den hoed te winnen dan niets; aan den reus zouden ze de andere helft geven.

Zoo gezeid, zoo gedaan. Ze trokken naar het bosch en vonden er den reus bezig met een schaap te verslinden, dat aan 't spit gebraden was. Zoodra hij van gouden geld hoorde spreken, was de reus gereed. Hij sneed voor ieder 'nen dikken kluppel uit het eiken schaarhout, en daarmee op weg naar 't kasteel! Toen ze daar aankwamen, gingen ze eerst wat rusten en eene goede flesch drinken, en zoo wachtten ze den tijd van de spoken af in dezelfde zaal, waar den dag te voren Dries Veer bijna zijnen doodslag gekregen had.

Eindelijk is het twaalf uren. De klok slaat één!... twee!... drij!...... twaalf! en als bij tooverslag verschijnen

weer de geesten. Ja maar, de reus en zijne vrienden stonden daar met hunnen knuppel in de vuist, gereed om er op te slaan, dat de stukken er zouden afvliegen, dierven de spoken wat te dicht komen. 't Scheen dat deze iets anders in den zin hadden, want niet een verroerde zich.

Daar trad eindelijk het eerste spook vooruit met tragen, plechtigen stap en sprak met eene holle stem tot de vier gezellen :

— « Wat komt gij hier doen en waarom stoort gij ons in onze bezigheden? Blijft bij uwe gelijken; wij, geesten, hebben geene betrekking meer met de armzalige stervelingen, behalve met die waarop wij ons wreken willen. Het is de wraak, die ons hier elken nacht bijeenbrengt. »

De vier mannen konden hunne ooren niet gelooven, toen ze dat allemaal hoorden. 't Spook ging voort :

— « Gij zijt vreemdelingen en hebt hier dus niets te stellen. Gaat ge goedschiks, dan krijgt ge eene belooning, grooter dan die men u beloofd heeft om ons te verjagen; maar weigert ge te gehoorzamen aan mijn bevel, dan zult ge 't u berouwen, want dan hebt ge nog juist den tijd om 'nen vaderons voor uwe arme ziel te lezen. »

— « Hoor eens, » zei Slijkneus, « voor een spook spreekt ge redelijk goed; en als uwe oorden zoo schoon zijn als uwe woorden, dan neem ik uw voorstel met twee handen te gelijk aan, wel te verstaan, als mijne makkers tevreden zijn. Deze knikten ja.

— « Luistert nu nog eenige oogenblikken, » sprak weer het spook, « ik zal u zeggen waarom wij hier verschijnen.

Dees kasteel heeft gedurende eeuwen ons, afstammelingen van een edel geslacht, toebehoord. Maar nu is 't

in de handen gevallen van een gemeenen kerel, die van het goud zijnen God maakt en naar onze schatten zoekt. Die man heeft de grafkelders, waar wij in rustten, doen ruimen en onze beenderen in eenen grooten mestput laten smijten. Zulke daad roept wraak voor God, en tot straf voor den schender van onze lijken, komen wij nu alle nachten hier bijeen. Hij zal nooit of nooit in 't ongestoord bezit van 't kasteel komen. »

Wat konden de vrienden hier op antwoorden? Ze hadden niet veel goesting om iets te zeggen, het kiekenvleesch stond op hunnen rug en ze verlangden niet beter dan maar zoo spoedig mogelijk met de toegezeide belooning te kunnen heengaan.

Het was alsof het spook in hun hert gelezen had, want het zei nog enkel dees : « Op het slotplein staat een eikeboom; graaft den grond op en aan den voet van dien boom zult ge eenen schat vinden, dien ge onder elkander verdeelen kunt. Vaarwel! »

En op minder tijd dan ik het zeggen kan, waren de geesten verdwenen.

Op staanden voet trokken Dries Veer en zijne gezellen naar het burchtplein, waar zij den eikeboom zagen staan. Nog bevend van al hetgeen zij gehoord hadden, gingen zij aan 't graven. 't Duurde niet lang, of zij haalden een ijzeren kistje te voorschijn; ze braken het open en vonden er met heele handvollen goud in. Dat was me daar een vreugd! Al hun schrik was weg, en ze scharrelden en ze wroetten met volle handen in den schat, totdat elk zijn paart had. En daarmede trokken ze naar huis....

En 't kasteel... en die heer?... 't Kasteel, wel dat verbrandde tot polver, zoogauw als Dries Veer en de drij andere weg waren; en van den heer, daar heeft

nooit iemand meer van hooren spreken : die zal mee verbrand zijn.

XXXI.

31. Van het Tooverbeurzeken, het Tooverstoksken en het Tooverhoedje.

Daar waren eens zeven soldaten, die 'nen hekel gekregen hadden aan den dienst en overeenkwamen om samen te deserteeren. Zij trokken 's nachts op en kwamen in een bosch uit, waar zij pad noch spoor meer vonden. Als ze nu 'nen heelen tijd rondgedoold hadden, klom een van hen op 'nen boom en zag in de verte een lichtje branden.

Onze kameraden trokken er op af, maar ze gingen en ze bleven gaan, zonder het licht te bereiken. Eindelijk stonden ze voor een groot water met eene brug, maar ongelukkiglijk was de brug opgetrokken.

Zij wisten geenen raad, toen een van hen zeide :

— « Dat de brug viel, we konden er over gaan! »

En zie! nauwelijks had hij die woorden gesproken, of de brug viel vanzelf en onze gasten gingen er over.

Zij stonden voor een groot kasteel, waar het licht in brandde, dat ze van verre hadden zien pinken; zij klopten op de deur, maar deze bleef gesloten.

— « Dat de deur openging, » zei een van de mannen, « we konden binnengaan. »

Dat woord was nog niet koud, of daar vloog de deur wagenwijd open.

Zij doorliepen het kasteel van 't eene eind tot het andere, maar daar was geen levende ziel te hooren of te zien.

Onze gasten hadden zulken honger, dat ze gemakkelijk door eene schup zouden gebeten hebben, maar hoe zij ook rondkeken en snuffelden, er was geen kruimeltje brood te vinden.

— « Dat we hier toch maar wat eten en drinken vonden, » kloeg de eene tot den andere, en nauwelijks hadden ze dien wensch te kennen gegeven, of er stond voor hunne verwonderde oogen eene tafel, met de lekkerste spijzen en de fijnste dranken beladen.

Zij zetten zich neder en, na lekker gesmuld te hebben, wenschten ze kaarten te hebben om den tijd te korten, en seffens werd hun wensch voldaan. Ze vielen dan lustig aan 't troeven, totdat ze hunne oogen niet meer konden openhouden van den eeuwigen vaak en naar 't bed verlangden.

Zij traden eene kamer binnen en wenschten slaapsteden te hebben. Oogenblikkelijk stonden daar zeven bedden, een heel groot en zes kleine. Ze waren wel een beetje bevreesd, en daarom besloten ze maar alle zeven in 't groot bed te kruipen.

Omtrent middernacht werden zij wakker en zagen in hunne kamer eenen geest, die hun met eene holle stem zeide : « Ik heb gezworen hier zeven jaar achtereen te blijven, en ik kan hier niet eer weg, dan wanneer ik zeven man heb, die hier een jaar lang blijven. Gij zijt juist gezevenen en zult het kasteel niet eer verlaten. Blijft gij hier totdat het jaar om is, dan voorspel ik u veel geluk. »

De soldaten beloofden den geest zich naar zijnen zin te gedragen, waarop de verschijning verdween.

Zij hadden reeds geruimen tijd vermakelijk op het kasteel doorgebracht, toen het aan vier der soldaten geweldig begon tegen te spannen zoo gedurig opgesloten te blijven.

Op zekeren dag maakten ze hunne makkers wijs, dat ze wat gingen wandelen in den hof, maar eigenlijk waren ze vanzin er heimelijk van door te trekken. Toen zij de brug zouden overstappen om uit het kasteel te geraken, werden zij eensklaps door eene onzichtbare hand tegen de ijzeren leuning geslagen en in 't water geworpen.

De drij andere mannen, hunne kameraden niet ziende terugkeeren, werden zeer ongerust en gingen tot aan de brug, om te kijken of ze hen nergens zagen. Op het water vonden ze vier hoeden drijven en nu was het hun klaar, dat hunne makkers verdronken waren.

Eindelijk was het jaar omgeraakt, en de drij soldaten zouden voor den laatsten keer op het kasteel slapen. Zij waren er niet rouwig om, want, hoewel zij er een goed leven hadden, verdroot het hun geweldig zoo altijd tusschen vier muren te zitten.

Den lesten nacht, dien zij op het kasteel doorbrachten, verscheen hun de geest en zei : « Omdat gij gedaan hebt wat ik u heb gezeid en het kasteel zoo wel hebt bewaard, zal ik u rijkelijk beloonen.

— « Zie, » zeide hij tot eenen der soldaten, « hier is een beurzeken, en zoo dikwijls gij het opent, zult gij er tien gouden Louis in vinden. Dat beurzeken schenk ik u. »

Aan den tweeden zei de geest : « Zie, hier hebt gij een stoksken en iederen keer dat gij het in den grond

steekt, kunt gij zooveel volk te voet en te peerd te voorschijn roepen, als ge maar wilt. »

En tegen den derden : « Hier is een hoedje, en iederen keer dat ge dit boven uw of een andermans hoofd houdt, kunt ge u zelven of een ander wenschen waar gij wilt. Dat hoedje geef ik u. »

Daarop verdween de geest. 's Anderendaags, al redelijk vroeg, vertrokken de drij kameraden en, toen ze in 't bosch gekomen waren, dat ze moesten doortrekken, zei degene die 't beurzeken gekregen had : « Ik wil eens zien of de geest de waarheid gesproken heeft. » Hij opende het beurzeken en waarlijk, iederen keer kwamen er tien blinkende goudstukken uit.

Die 't stoksken gekregen had, stak het in den grond en riep : « Tien duizend man te voet en duizend man te peerd! » En ja, op den oogenblik stond er zooveel volk, dat het niet te tellen was. Hij trok het stoksken uit den grond, en daar was niemand meer te zien.

De derde nam het hoedje dat de geest hem gegeven had, hield het boven zijn hoofd en zei : « Ik wensch duizend uren van hier te zijn! » Hij had dat nog maar gezeid, of hij stond er al. Toen wenschte hij zich terug bij zijne makkers, en oogenblikkelijk was zijn wensch vervuld.

Onze drij mannen waren, gelijk gij wel peinzen kunt, niet weinig in hunnen schik met hunne toovervoorwerpen en zij besloten altijd bij elkander te blijven.

Waar nu naartoe? Een van hen herinnerde zich « in de gazet gelezen te hebben, » dat degene die tegen de koningsdochter met de kaart kon spelen, met haar mocht trouwen. « Laat er ons naartoe gaan, » zeide hij, « wat geeft het dat wij verspelen, we hebben immers geld genoeg! »

Zoo gezeid, zoo gedaan. Toen zij in 't paleis van den koning kwamen, vroegen zij om met de konings-

dochter te mogen spelen, hetgeen hun toegestaan werd. Men bracht hen in eene groote zaal, en een beetje naderhand kwam de prinses binnen. Zeer veel rijke heeren hadden reeds geprobeerd om tegen haar te spelen en hare hand te winnen, maar allemaal hadden ze hun fortuin verspeeld en waren zoo arm als Job terug naar huis gekeerd.

Toen nu onze drij mannen aan 't kaarten waren met de prinses, verloren ze maar het eene spel achter het andere, zoodat de prinses weldra 'nen berg goudstukken op de tafel had liggen. Terwijl ze maar altijd voortspeelden, had de slimme feeks gezien, dat een der mannen gedurigaan geld uit een beurzeken nam en zij kon maar niet begrijpen hoe het mogelijk was, dat er zooveel geld uit een zoo klein beurzeken kon komen.

Zij besloot de mannen te doen klappen en daarom liet zij eenige flesschen wijn bovenbrengen. Zij schonk maar altijd in en moedigde de soldaten tot drinken aan en, toen de flesschen ledig waren, deed zij er andere halen. Onze gasten lieten zich niet pramen, maar dronken gelijk Tempeliers en kregen op den langen duur een ferm stuk in hunnen kraag.

Toen zij hen nu zoo ver had als zij hen hebben wilde, begon de heks hen met fleemende stem en op honingzoeten toon te ondervragen, zeggende dat zij niet kon verstaan waar ze zooveel geld haalden, dat ze eeuwig op hare vriendschap mochten rekenen, indien ze 't haar zeiden, en veel vijven en zessen. In hunne zatte bermhertigheid verklapten de sukkelaars hun geheim en spraken ook van het hoedje en het wonderstoksken, dat zij van den geest gekregen hadden.

Dan goot de prinses heimelijk eenige druppels slaapdrank in hunne romers en 't liep geen tien minuten aan,

of de soldaten sliepen gelijk Russen. Toen ontfutselde zij hun de drij toovervoorwerpen en stak een nagemaakt beursje en stokje en een hoedje dat goed op 't ander trok, in de plaats.

De zatterikken sliepen maar voort en eerst 's anderendaags 's morgens ontwaakten zij uit hunnen roes. Zij keken verwonderd rond en geene prinses meer te zien, maar deze kwam korts daarna binnen, terwijl ze met het onnoozelste gezicht van de wereld zeide : « Ge waart gelijk in slaap gevallen?... Hoe is 't, spelen wij niet meer voort? »

De soldaten zeiden ja, en 't spel werd hervat. De eerste wilde als naar gewoonte eene greep nemen uit zijn beurzeken, maar tot zijne groote verwondering kwam er niets uit. Hij tast en hertast, maar 't is verloren : geen enkel goudstuk zit er in.

Nu schiet hem het gebeurde van daags te voren door de hersenen en hij begrijpt dat hij bedrogen is. Bleek van gramschap springt hij recht en roept uit : « Gij hebt mij mijne beurs ontstolen, maar ge zult ze mij teruggeven, of we zullen hier eens alles kort en klein slaan! »

De tweede neemt zijn stoksken, steekt het in eenen bloempot, die daar toevallig stond en roept tegen de prinses : « Als ge mijnen kameraad niet gauw zijn beurzeken teruggeeft, doe ik het paleis vol soldaten komen! » En vermits de koningsdochter daar stond te spotlachen, beveelt hij : « Duizend man te voet! » Maar, och arme! daar kwamen nog zooveel soldaten niet, als er hier op mijne hand kunnen staan. Ge kunt denken hoe versteld onze mannen waren.

Doch de derde nam zijn hoedje en zei tot de prinses : « Geeft ge niet gewillig terug wat ge ons ontstolen

hebt, dan wensch ik u in 't diepste van de zee! » En daar zij geenen komaf maakte, hield hij haar het hoedje boven het hoofd, terwijl hij haar ik weet niet hoeveel uren onder de zee wenschte. Maar de bedriegster bleef staan en schoot in eenen geweldigen lach.

De drij soldaten bleven aandringen, doch de prinses bedreigde hen met gevangenis en galg, zoodat ze op 't einde van de merkt nog schoon moesten spreken om niet in 't kot te geraken.

De twee eerste trokken er dan bedroefd van door, maar de derde wilde nog eene poging wagen om zijn hoedje terug te krijgen. Toen hij daar niet in gelukte, begon hij de prinses uit te maken voor dievegge, bedriegster, deugnietster en wat weet ik allemaal, maar zij nam het tooverhoedje, hield het hem schielijk boven 't hoofd en wenschte hem op het eiland Damasco, duizend uren van daar.

En de sukkelaar bevond zich oogenblikkelijk op een verlaten eiland, verre van de bewoonde wereld afgescheiden.

Toen hij daar al eenigen tijd woonde, vond hij eenen boom, beladen met de schoonste peren. Hij plukte er eene af, maar pas had hij er van geëten, of hij kreeg twee horens, zoo groot als die van eenen os. Wat verder stond een appelboom, waar hij eenen appel af trok, dien hij opat. En zie! toen hij den eersten beet genuttigd had, vielen zijne horens af.

Hij verlangde vurig naar zijn vaderland weer te keeren, maar hoe? Eens dat hij op den oever van de zee wandelde, zag hij, tot zijne groote blijdschap, een schip aangevaren komen. Hij ontstak een groot vuur en op dat teeken wendde het schip zijnen steven naar het eiland. Hij ging dan aan boord, na eerst zijne zakken gevuld te hebben met de wonderbare peren en appelen, die op

het eiland groeiden. Na eene voorspoedige reis kwam hij in zijn land weder.

Aan wal gestapt zijnde, trok hij spoedig verder naar de hoofdstad, waar de koningsdochter woonde, en ging 's Zondags nadien op de merkt staan met een kraamken, waar hij de schoonste peren op liggen had, die hij van zijn eiland had medegebracht. Hij wachtte het einde van de hoogmis af en de voorbijkomst van de koninklijke familie.

Toen de hoogmis uit was, begon hij zijne peren te roepen, maar hij vroeg er zulken hoogen prijs voor, dat niemand er van wilde koopen. De prinses hoorde zijn geroep en, vermits zij rijk genoeg was, kocht zij eenige peren.

Thuis gekomen, deed zij de vruchten seffens stoven, maar al die er van aten : de koning, de koningin, de prinses, kregen zulke horens, dat het afgrijselijk was om zien. De keukenmeid, die het panneken uitgelekt had, had de kleinste en de prinses, die haar best gedaan had aan de peren, de grootste : hare horens waren voorover gebogen en hingen bijkans tot op hare teenen.

Dat was me goed, maar eenigen tijd later gaf onze slimme soldaat zich uit voor doktoor en liet in alle steden uitbellen, dat hij alle kwalen kon genezen. De koning, dit vernemende, ontbood den wonderdoktoor en vroeg hem, of hij hem en zijne familie de horens niet kon afnemen, die zij op hun hoofd droegen.

— « O! dat is een klein! » zei de doktoor, « ik zal er seffens mee beginnen. » Hij nam een potteken, zette het op het vuur, deed er een stuk appel in en gaf er eerst wat van te eten aan den koning, de koningin en de keukenmeid, en oogenblikkelijk vielen hunne horens af. De koningsdochter hield hij voor 't lest, maar in plaats van wat appel, gaf hij haar nog een stukje peer te eten, zoodat hare horens nog grooter wierden.

— « Wat! » zei de wonderdoktoor, « de uwe vallen gelijk niet af, ik geloof vast dat ge onrechtveerdig goed bezit. »

Eerst loochende de prinses hardnekkig, maar eindelijk bekende zij een beurzeken te bezitten, dat heur niet toekwam. « Geef dat hier, » zei de doktoor, « wij zullen nog eens vanher beginnen. »

De prinses gaf het wonderbeursje af en de geneesheer deed haar nog wat van de peer innemen, waardoor hare horens nog langer wierden.

— « Ei! dat is toch aardig! » zei de wonderdokter, « gij moet nog gestolen goed hebben; geef het maar allemaal af, anders kan ik u niet genezen, dat ziet ge wel. »

— « Ach! » zuchtte de prinses, « als het dan toch zoo moet zijn, hier is nog een stoksken en iederen keer als ik dat in den grond steek, heb ik zooveel man te voet en te peerd als ik begeer; en nog een hoedje en als ik dat opzet, dan ben ik waar ik wil, en als ik het boven iemands hoofd houd, dan kan ik hem overal heen wenschen. »

— « Ha! die twee dingen moet ge mij geven, of 't is mij onmogelijk u te helpen. »

Lief of leed, de prinses moest er in toestemmen. Maar nauwelijks had hij ook het wonderstokje en het tooverhoedje in zijn bezit, of hij hield dit laatste over het hoofd van de prinses en wenschte haar op het eiland Damasco; daarna zette hij het hoedje op en wenschte zich bij zijne kameraden, die een gat in de lucht sprongen van blijdschap, omdat hij de drij toovervoorwerpen terug bekomen had. Zij bleven bij malkander en leefden van 's morgens tot 's avonds in vreugde en plezier.

En de prinses met heure horens zat ferm op heur eiland, en als ze er niet afgehaald is, dan zit ze er nog.

Vlaamsche Grappige Vertelsels.

VLAAMSCHE GRAPPIGE VERTELSELS

XXXII.

32. Van Ons-Heer en Sint-Pieter.

Ons-Heer en Sint-Pieter waren eens op hunnen wandel. Ze hadden 'nen verkeerden weg ingeslagen en wisten ten langen leste niet meer waar heen. Daar zagen ze eenen man gerekt en gestrekt op den grond liggen.

— « Zie toch eens wat luie vent, » zei Sint-Pieter tot Onzen-Lieven-Heer.

— « 'k Heb hem wel in 't oog, » antwoordde Ons-Heer, « ga er eens bij en vraag hem den weg. »

— « Vriend, » zei Sint-Pieter tegen den luierik, « langs waar moeten wij gaan om thuis te geraken? Wij zijn onzen weg verspeeld. »

De luiaard geeuwde 'nen keer. « Langs daar, » zei hij, maar hij bleef liggen waar hij lag.

Sint-Pieter was gestoord en wou den vadsigen kerel

omhoog trekken, maar Ons-Heer zei : « Laat hem maar stillekens! betijen, Petrus. »

Als ze weer 'nen tijd gegaan hadden, zagen ze een wijfken, dat aan hare deur zat te spinnen.

— « Vraag aan dat vrouwken den weg eens, » gebood Onze-Lieve-Heer aan Petrus. Sint-Pieter deed dat en ja, het wijfken was seffens gereed. Het sprong op, liet zijn spinnewiel staan en ging een heel eind wegs met onze twee mannen mede, om ze op de rechte baan te brengen.

— « Zie, » sprak Ons-Heer toen, « dat wijfken zouden wij aan den luien vent moeten geven, dien wij ginder zien liggen hebben : het zou hem wel door de wereld trekken. »

't Was gezeid en 't wierd gedaan : het huwelijk werd eenige dagen later voltrokken. Daarbij komt het, dat Onze-Lieve-Heer dikwijls de huwelijken toelaat tusschen neerstige vrouwen en luie mans.

XXXIII.

33. Van eene booze Vrouw.

Daar was eens eene vrouw, die haren man niet meer hooren of zien kon. Ze hadde hem wel geerne dood gekregen, maar dat ging nog zoo gemakkelijk niet.

Nu, de man was een felle vijand van boonen : die at hij altijd met lange tanden; maar zoetemelk met brok-

ken was zijn lievelingskost : daar zou hij zijne vingeren naar afgebeten hebben.

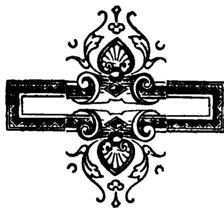
Op zekeren dag dat de vrouw weer boonen opgeschept had, zei de man al etende :

Boonen
Zullen mij kronen,
Maar zoetemelk en wittebrood
Dat is mijn dood.

Of de vrouw blij was, als ze dat hoorde! Ze lachte niet-weinig in heure vuist, want ze dacht : « Wacht maar een beetje, nu zult ge gauw dood zijn! » En ze gaf haren man gaar niets meer te eten dan zoetemelk met wittebrood.

Ja maar, in plaats van uit te teren en te sterven, gelijk zij gehoopt had, werd hij zoo vet, zoo vet, dat ge hem uit zijn vel zoudt geschud hebben!

De menschen hebben de spreuk van den man goed onthouden, want als er boonen op tafel komen, dan zegt men dikwijls : *Boonen zullen me kronen, zei de man, maar zoetemelk en wittebrood dat is mijn dood.*

XXXIV.

34. Van de Hespen.

Twee mannen besloten op eenen nacht bij eenen boer de hespen uit de schouw te stelen.

Zij klimmen op het dak, en de eene laat den andere met eene koord door de schouw zakken om het vleesch te nemen, maar krak! de koord breekt en de man ploft in de assche van den heerd.

— « Hoor, » zegt de vrouw, die van het gerucht wakker wordt en aanstonds aan tooverij denkt, « hoor, die dof was zeker en vast in ons huis! » Zij staat op en gaat naar beneden.

— « Nu ben ik er aan! » denkt de dief.

De vrouw wilde eenen solferstek in de smeulende assche aansteken, maar de dief blies hem telkens uit.

Op eens bemerkte de vrouw eene menschelijke gedaante.

— « Een spook! » peinst ze.

Vliegens loopt ze naar de deur, werpt ze wagenwijd open en roept :

« Komt gij van God, spre(e)kt;
Komt gij van den duivel, vertrekt! »

— « Goed! » denkt de man, « nu zal ik toch weggeraken! »

En zoo zwart als een moor en met eene hesp onder iederen arm, springt hij naar buiten.

— « Een duivel! » peinst de vrouw, en ze sluit de deur dicht achter zijne hielen.

— « Een zwarte duivel met twee vleugelen! » roept zij vol schrik tot haren man.

's Morgens vonden zij, maar te laat, dat de twee vleugelen eenvoudig.... twee hespen geweest waren.

XXXV.

35. Van lompen Jan.

Daar was eens een boerenzoon en hij hiet Jan, en hij was nog te lomp om voor den duivel te dansen.

Hij woonde alleen met zijne moeder en daar kreeg hij veel kijven van, omdat hij toch zoo lomp was en meestentijds alles verkeerd deed, wat ze hem gebood.

Daar gaat ge nu van hooren!

— « Jan, » zei moeder eens tegen hem, « neem het vet van 't vuur af en giet het over de koolen, maar niet storten, verstaat ge 't? »

— « Dat is goed, moeder, » zei Jan, « 'k zal er voor zorgen. »

Maar als 's middags de koolen op tafel kwamen, waren ze zoo mager en zoo aangebrand, dat ze bijna niet etelijk waren.

— « Waar zijt ge toch met 't vet gebleven? » vroeg moeder aan Jan.

— « 'k Heb het over de koolen gegoten, » antwoordde Jan.

— « Over de koolen?... Maar, ze zijn zoo mager dat ze schreeuwen! »

— « Ja, moeder, over de koolen in den hof, zulle! »

— « Over de koolen in den hof? Waar gingt ge dat toch verzinnen? Ge zijt nog lomper dan een ezel en nog zotter dan een « deur (1)! »

— « Ja maar, ik meende dat ze dan beter zouden wassen, moeder, » zei Jan met een onnoozel gezicht.

Na het eten moest Jan naar de stad en eene stopnaald medebrengen.

— « Steek ze goed weg, » zei moeder tegen Jan, « want als gij ze verliest, « zult ge weten waar het merkt is (2). »

— « Heb geen nood, moeder, 'k zal ze goed genoeg bewaren. »

En Jan onderwege aan 't dubben en middelen aan 't verzinnen, om zijne stopnaald niet te verliezen, maar geen enkel dat hem aanstond.

Daar zag hij een geladen hooiwagen vóór zich rijden en hij stak zijne stopnaald in 't hooi. Thuis gekomen, begon hij te zoeken, te zoeken naar zijne stopnaald, maar niets gekort: ze was niet meer te vinden.

Jan kreeg een heel hoopen kijven van zijn moeder, gelijk ge wel denken kunt.

— « Gij lomperik, » zei ze, « zijt ge nu toch niet wijzer? Waarom kondet ge de stopnaald niet op uwe mouw gestoken hebben, zeg? »

Jan mocht nergens meer naartoe gaan, maar eenigen tijd later was moeder dat vergeten en ze zond hem naar den smid om 'nen nieuwen riek.

(1) Deur = zot, gek, nar.

(2) *Weten waar het merkt is* = bekeven, bestraft worden.

— « Dezen keer zullen ze mij niet meer foppen, » dacht Jan in zich zelven, en als hij terugkwam, had hij den riek op zijne mouw steken!

— « Wel lieve hemel! » riep moeder verschrikt, « lompe vlegel die ge zijt, waarom hebt ge den riek in uwen voorschoot niet gebonden, in plaats van hem op uwe mouw te steken? »

Korten tijd nadien moest Jan eenen wan gaan leenen.

Hij deed alle moeite van de wereld om den wan in zijnen voorschoot te binden en zweette van 't geweld, maar 't hielp niet : de wan was te groot.

Toen nam Jan zijn mes, sneed den wan in kleine stukjes en bond die in zijnen voorschoot.

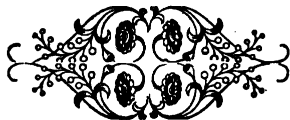
Ge kunt wel peinzen hoe zijne moeder verslagen stond en welke rammeling dat Jan kreeg.

— « Hadt ge nu toch maar 't verstand gehad van 'nen stok door de ooren van den wan te steken, » zei ze, « dan hadt ge hem gemakkelijk op uwen rug kunnen dragen. »

's Anderendaags moest Jan zijne zuster gaan afhalen die in de stad woonde, want den dag daarop was het kermis in 't dorp.

Onderwege sneed Jan een eiken kluppel uit den kant, stak dien 't arme meisje door de ooren en droeg haar zoo op zijnen rug naar huis.

En daar kwam een verken met 'nen langen snuit en 't vertelsel is uit.

XXXVI.

36. Hoe het Dorp Vremde zijnen naam kreeg.

In zeker dorp — ik kan het niet noemen, want het had nog geenen naam — moest eene kerk gebouwd worden, en dan ook zou men 't dorp eenen naam geven. Men ging met den bouw beginnen, maar men kwam niet overeen in de keus van de plaats : de eenen wilden de kerk hier, de anderen daar.

Wat daarmee gedaan? Een der oudsten uit het dorp doet het volgende voorstel : « Laat ons daarover geene ruzie maken. Ik weet het gevonden. Wij beladen Merten Bode's ezel met steenen en daar, waar het dier zal gaan liggen, zal de kerk gebouwd worden. »

Dit voorstel werd eenparig aangenomen. Langoor werd seffens gehaald en kreeg eene vracht steenen op den rug. Dan liet men hem maar betijen. De dorpelingen volgen nieuwsgierig den ezel, die traagzaam voortstapt en eindelijk op den boord van eenen openstaanden put gaat liggen. De steenen rollen in 't water... « Dat is toch *vremd* (1)! zegt de oude. » — « Ja, 't is *vremd*! » herhalen al de boeren.

De plaats voor de kerk was dus gevonden. De put werd gedempt en de kerk er over gebouwd. Nu moest het dorp nog 'nen naam hebben. Hoe daar achter geraakt? « Dat zal weer *vremd* zijn, » zeiden eenigen. « Hoera! » roepen allen, « de naam is gevonden : wij heeten ons dorp *Vremd*. »

(1) Vreemd, aardig, wonder.

Iedereen was daarmee tevreden, en 't dorp is *Vremd* of *Vremde* blijven heeten.

XXXVII.

37. Van den Boer en den Advocaat.

Een oude heer gaf eens een feest aan zijne kozijntjes. « Wel, Nonkel, wat nieuws? » vroegen zij hem.

— « Ah! mijn pachter moet vertrekken. Zoo'n onbeleefderik wil ik niet langer op mijn goed. »

— « Nonkel, ge moest hem eens naar hier doen komen; ze vertellen er zoo'n vieze grappen van, dat wij hem wel eens zouden willen zien. »

Na lang tegenstribbelen stuurde de heer een van zijne knechts naar den boer, om hem te zeggen, dat hij seffens naar 't hof moest komen.

Maar de pachter bleef wel meer dan eene halve uur weg.

Toen hij er eindelijk was, begon de oude heer seffens tegen hem op te spannen. « Wat voor onbeleefde manieren zijn dat nu, » zei hij tegen den boer, « van ons zoolang te laten wachten? Blijf daar staan... daar... in den hoek. Ewel, waarom komt ge niet onmiddellijk, als ik u doe roepen? »

— « Dat heeft zijne reden in, Mijnheer. »

— « Laat hooren! »

— « Wel ja, Mijnheer, daar kalfde juist eene koei, en ze had vijf kalveren. »

— « Vijf kalveren! Waar moet het vijfde kalf dan staan om te zuigen?... Een koei heeft toch maar vier demen! »

— « Dat moet er op staan zien totdat de andere gedaan hebben, gelijk ik hier moet doen, » zei de boer.

De kozijntjes lachten dat ze schokten, maar Oom trok een gezicht gelijk een elfurenlijk.

— « Nonkel, » zeiden ze, « laat hem met ons aan tafel zitten en geef hem ook 'nen romer wijn. »

Ja maar, daar wou Nonkel niet van hooren, maar eindelijk toch, op 't aandringen van zijne neefkens, liet hij den boer 'nen stoel nemen en schonk hem 'nen romer in, half water en half wijn.

— « Daar, » zei hij, « ga er mee aan 't ander einde van de tafel zitten, tegen de venster. »

De boer slurpte eens aan zijnen romer en zette hem voor de venster, in plaats van op de tafel.

— « Onbeleefderik! » riep de heer, « waarom zet gij uw glas niet op de tafel gelijk wij? Wat zijn dat nu weer voor manieren? »

— « Ik heb altijd hooren zeggen, Mijnheer, dat de zon het water naar heur trekt, en omdat de zon nu juist schijnt, heb ik mijnen romer voor de venster gezet. Zoo zal ik op den duur ook wijn drinken gelijk de anderen. »

De kozijntjes moesten hunnen buik vasthouden van lachen, maar Nonkel wist niet waar hij het had van kwaadheid. Hij riep twee knechts en zei hun :

— « Pakt dien onbeschaamden vlegel vast, gooit hem in den kelder en ranselt hem daar wel wat af! »

De knechts sleurden den boer den kelder in en waren te weeg om hem eens duchtig af te vetten, toen de slimmerik rap uit hunne handen sprong en de kraan uit

twee vaten trok, zoodat de wijn in den kelder liep. Daarna pakte hij met de gauwte eene hesp van den muur en was met 'nen wip den kelder uit. Intusschen stonden de knechts elk met 'nen duim in een vat op Mijnheer te roepen en te schreeuwen.

— « Ewel! hebt ge nu genoeg? » riep de heer den boer achterna, die zich spoedig met zijne hesp uit de voeten maakte.

— « Ja, Mijnheer, » antwoordde de pachter, « ik kan er nu voor 'nen tijd tegen! »

*
* *

Dat was me goed, maar toen de heer vernam wat de boer in den kelder bekuischt had, daagde hij hem voor den rechter. De boer ging bij 'nen advocaat en lei hem zijn geval uit.

— « Ik zal er u doorhelpen, » zei deze, « als ge mij 50 fr. betaalt. »

— « Aangenomen, » sprak de pachter, « wat moet ik doen? »

— « Op al de vragen die de rechter stelt, » zei de advocaat, « moet ge maar eens fluiten en 'k wed, ge zult vrij komen. »

De boer besloot dien raad te volgen.

— « Is het waar, pachter, » vroeg hem de rechter, « hebt ge bij Mijnheer daar eene hesp gestolen? »

— « Fuut! » floot de pachter.

— « Ja maar, ik vraag of gij eene hesp gestolen hebt? »

— « Fuut! » zei de boer.

— « Antwoord mij dan, ik vraag u voor den laatsten keer, of gij eene hesp gestolen hebt, ja of neen! »

— « Fuut! » floot de boer.

— « Die vent is zot! » zei de rechter toen, « laat hem maar naar huis gaan. »

Zoo kwam de boer vrij.

*
* *

Dat was me goed, maar de advocaat zou nu geerne zijne 50 ballekens gehad hebben; hij schreef brief op brief naar den boer om zijn geld te vragen, maar de boer hoorde langs dien kant niet.

De advocaat wierd dat spelleken beu, en op zekeren dag wandelde hij eens naar den pachter.

— « Vriend, » zei hij, « ik kom om de 50 fr., die ge mij schuldig zijt. »

— « Fuut! » zei de boer.

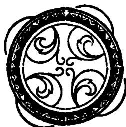
— « Ik heb er u goedkoop doorgeholpen, en 't is dus redelijk dat ge mij betaalt. »

— « Fuut! » floot de pachter.

— « Toe, toe! dat liêken is nu uit, » zei de advocaat en hij werd lastig, « betaal mij maar eens rap! »

— « Fuut! » zei de boer.

De advocaat had goed op zijnen poot te spelen, hij kreeg geen roode duit en kon vertrekken gelijk hij gekomen was.

XXXVIII.

38. Van Jan Dom.

Zie, 't was in den tijd dat er nog aardige dingen op de wereld gebeurden.

Er was toen een oud moederken, dat met haren zoon huis hield. Jan hiet die jongen, en het was juist geen zot, maar hij zette toch vieze kuren uit.

Op 'nen keer dat moederken van huis ging, zei ze :

— « Jan, ge moet de koolen wat vetten. »

— « Dat is goed, » zei Jan.

En als ze fijn weg was, trok Jan de keuken in, haalde 't broodmes en stak de eenige koe dood, die ze op stal hadden. Van het vleesch kookte hij soep, en 't vet dat er af kwam, goot hij op de koolen.

— « Dat is al gedaan, » zei Jan, « de koolen zijn gevet, » en hij ging slapen.

Een beetje naderhand kwam moeder thuis en zag al de katten uit de geburen, die bezig waren met 't vet van de koolen te likken.

— « Djeezes! » roept ze, « Jan! »

— « Wat is 't moeder? » vroeg Jan (want hij was er van wakker geschoten).

— « Jan, zie toch eens ! »

— « Ja, moeder, katten! »

— « Hoe, katten! »

— « Wèl ja, katten! 't Is niets gekort dat ik de koolen vet, want ze likken het er toch allemaal af.

— « Wat likken ze er af? »

— « Wel 't vet! »

— « Welk vet? »

— « Wel 't vet zeg ik u! Ik moest de koolen vetten, nietwaar? Ewel, ik heb de koe dood gedaan en 't vet op de koolen gegoten. »

— « Genadige hemel! (en 't mensch was om zot te worden) wat gaan we nu aanvangen? »

— « De huid verkoopen, » zei Jan.

En seffens had hij zijne schoenen aan en schoof naar de merkt. Dat wilde nu ook lukken, er kwam daar juist een rijke zot aan, en die zegt tegen Jan :

— « Vriend, wat vraagt ge voor die huid? »

— « 'Nen stuiver per haar, » zegt Jan.

— « Ze is verkocht, » zei de zot.

Toen Jan nu thuis kwam, had hij zooveel geld, zooveel... « Dat krijg ik nooit geteld! » zegt hij, « maar... » en zooveel zijne beenen maar geven kunnen, loopt hij de geburen in.

— « Mannen, » zegt hij, (er woonden daar twee gierige duivels met hunne moeder), « ge moest mij uw korenmaatje eens leenen? »

Dat was me goed, maar de mannen zouden geerne geweten hebben waar 't ding voor dienen moest, en ze streken den bodem van 't maatje vol vet, en toen Jan het terugbracht, hing de bodem vol geld.

— « Maar Jan, » zeggen ze, « Jan, jongen, waar hebt ge toch zooveel geld gehaald? »

— « Onze koe doodgedaan, » zegt Jan.

— « Dat alleen? »

— « De huid verkocht tegen 'nen stuiver per haar. »

Ge ziet dat van hier : die mannen staken hunne koei dood, en zij met de huid naar de merkt!

Er kwam daar een vent aan en : « de prijs van die huid? » vroeg hij.

— « 'Ne stuiver per haar, » zeiden ze.

— « Ge zijt zot! » zei de vent, en ze konden hunne huid niet kwijt geraken.

Kwaad als de horzels trekken ze naar huis en zweren bij hoog en bij laag, dat ze Jan den nek zullen breken.

Nu, op zekeren nacht, komen ze stillekens Jans huis binnen om hem te vermoorden, maar in plaats van Jan te treffen, vergissen zij zich van bed en dooden zijn moederken. 's Anderendaags lag 't menschken den kop afgekapt.

Ge kunt denken hoedat Jan verschoot, toen hij 's morgens zijne moeder vermoord zag liggen. Hij grees gelijk een kind en wist met zijne droefheid geenen weg; want, al had het mensch in heur leven veel met Jan afgezien, toch hield hij veel van zijne moeder.

Toen zijn verdriet wat over was, nam hij stokskens, koord en neusdoek, bond moeders hoofd opnieuw schoon op haar lijf, zette ze op 'nen ezel en reed er mee naar den burgemeester.

— « En nu, » zei Jan, als hij voor de poort stond : « ringeling! » Hij belde dat heel 't huis daverde en liep weg, zich achter de haag verbergen. Straks kwam de meid open doen en, als ze dat wijfken op dien ezel zag zitten : « dag, vrouwken! » zei ze, maar ze kreeg geen antwoord.

— « Wat komt ge doen? » vroeg ze.

't Vrouwken bleef stom.

— « Maar spreek dan toch! »

Niets te doen : er was geen woord uit te krijgen. Gestoord loopt ze naar heuren heer en : « Mijnheer, »

roept ze, « dat is me nu een vies schepsel aan de deur! Een wijf dat op 'nen ezel zit, en ze gaat open noch toe! »

— « Wacht, » zegt de burgemeester, « 'k zal ik eens komen! »

— « Moeder, » zegt hij, aan de deur komende, « wat is er van uwen dienst? »

Nog geen taal.

— » Spreek dan toch, als ge wilt, dat een mensch u kunne verstaan! »

Geen antwoord.

Ja maar, de burgemeester werd kwaad. « Zie, » zei hij, « nu gaat ge spreken, of 'k sla u den kop van 't lijf! Wat belieft er u, moederken?.... Een!.... twee!.... drij!... lap!... » en daar gaf hij mij 't menschken eene oorveeg, dat haar kop in 't midden van de straat rolde!

Nu kwam Jan al huilende en schreeuwende van achter de haag gesprongen. « Mijnheer de Burgemeester, » roept hij, « dat zult ge mij betalen!. . Wat! gij mijne moeder vermoorden! »

— « Jan, zwijg toch, zwijg om de liefde Gods! » zegt de burgemeester, « zwijg, ik zal u zooveel geld geven als ge wilt. »

Dat was me goed. Jan kreeg zooveel geld als hij dragen kon. Hij ging wederom bij zijne geburen het korenmaatje leenen en ze streken er weer vet aan.

— « Maar jongen toch! » vroegen ze, « waar haalt ge al dat geld? »

— « Wel, » zei Jan, « 'k heb moeder den kop afgedaan, » en hij vertelde dan hoe 't bij den burgemeester gegaan was.

— « Dat we dat ook deden, » dachten de schurken, en ze deden het. Maar de burgemeester was slimmer

geworden en 't ding pakte niet meer. Dat zouden ze Jan duur betaald zetten, bij de eerste gelegenheid de beste!

't Duurde niet lang, of ze vonden hem heel alleen en staken hem in eenen zak. Maar ze kregen nood en gingen nog eens waar de koning te voet gaat. En Jan lag daar te spartelen en te schreeuwen, toen er juist een schaapherder aankwam.

— « Wat is dat hier allemaal? » vroeg die mensch.

— « Wel! » riep Jan, « ze gaan mij tegen wil en dank koning maken, en ik ben geen letter geleerd! »

— « Als 't dat maar is, » zei de schaapherder, « dan zal ik wel koning zijn. »

— « Gauw dan, » zei Jan, « want ze gaan komen! »

Op één, twee, drij was de schaapherder den zak in en Jan de gaten uit. Nu, hij mocht van geluk spreken, want pas was hij weg, of zijne lieve geburen kwamen terug.

— « Kerel, » zeiden ze, terwijl ze den zak opnamen, « we zullen u dezen keer een doopsel geven, waar ge niet gemakkelijk zult van terugkomen! Vooruit nu, en 't water in! »

Ja, de sukkelaar had goed te roepen dat hij lezen en schrijven kon, daar was niets aan te doen : hij werd in 't water gesmeten en verdronk.

— « Nu, » zeiden de mannen, « zal hij ons op geen stoopen meer trekken, » en ze gingen naar huis.

Intusschen was Jan naar den herder zijne kudde getrokken, en hij verkocht al de schapen. Dat hij veel geld had, kunt ge wel denken. Ook liep het geen vier, vijf dagen aan, of Jan kwam weeral afgestooten voor het korenmaatje.

Dat was te sterk! Daar konden de geburen geenen kop aan krijgen.

— « Maar Jan, » spraken ze, « waar komt toch al dat geld vandaan? »

— « Oei! » zei Jan, « of ge 't niet en wist! Wel, toen ge me daar in de rivier smeet, kwam ik juist te recht op eene kudde schapen. »

— « Toch niet waar, zeker? »

— « Of 't waar is?... Haddet ge mij 'nen voet verder geworpen, ik zou er nog eene kudde verkens hebben kunnen bijpakken. 't Is spijtig! »

— « En zouden daar nog schapen zijn? »

— « Schapen en verkens, » zei Jan, « 't zag er daar onder nog zwart van! Als ge er uw paart wilt van hebben, moet ge rap zijn. »

— « Jan, » zeiden de mannen, « doe ons ook eene kudde aan de hand! »

— « Geerne, » zei Jan, « kom maar. »

Ze trokken dan naar 't water, de oudste werd in eenen zak gestoken en klots!... Jan smeet hem in het midden der rivier. En toen het water begon te brobbelen, zei Jan tegen den tweede :

— « Gauw, of 't is te laat! Zie, hij klauwt al naar de verkens! »

Pardaf! de snul sprong zijnen broeder achterna, en ze verdronken allebei.

En van toen af leefde Jan op zijn renten, dat het schoon was om zien.

XXXIX.

39. Van lompen Toon.

Daar was-eens een jongen die Toon hiet, en nog te lomp was om voor den duivel te dansen.

— « Toon, » zegde zijne moeder op zekeren dag, « ga eens naar den molen om een meuken meel. »

— « Ja maar, moeder, hoe zal ik dat onthouden? » vroeg Toon.

— « Wel, lomperik die gij zijt, dat is gemakkelijk genoeg, ge zegt altijd maar : een meuken meel, een meuken meel, van hier tot aan den molen toe. »

Dat was me goed. Toon nam den bakzak op om naar den molen te gaan, en zei onderwege wel duizend keeren : « een meuken meel, een meuken meel. »

Hij kwam aan een veld, waar een boer bezig was met koren te zaaien, en deze hoorde dat Toon maar altijd zei : « een meuken meel, een meuken meel. »

— « Zijt ge nu zot! » riep de boer, « ik zou niet weinig gestraft zijn, indien ik maar een meuken won op dezen akker. Ge deedt veel beter van te zeggen : « God geve er duizend. »

— « Dat is goed, » zei Toon, « ik zal ik dat wel zeggen. » En toen zei hij niets meer dan : « God geve er duizend, God geve er duizend, » wel honderd keeren achtereen.

Maar hij ontmoette eene kudde schapen, en de herder was aan 't vechten tegen eenen wolf, die de schapen kwam verscheuren. De schaper, die hoorde dat Toon

maar altijd herhaalde : « God geve er duizend, » meende dat Toon zeggen wou : God geve duizend wolven. Hij schoot in eene geweldige gramschap en riep :

— « Als ge dat nog durft zeggen, dan zal ik u eens aframmelen! Dat ge nog zeidet : de duivel sleure hem mee, dan zou het nog op iets trekken. »

— « Dat is goed, » zei Toon, « ik zal ik dat wel zeggen. » En toen zei hij niets meer dan : « de duivel sleure hem mee, de duivel sleure hem mee. »

Dat was me goed, maar Toon moest over het kerkhof, waar men juist eenen doode aan 't begraven was. Hij ging ook eens kijken naar het graf, al zeggende : « de duivel sleure hem mee, de duivel sleure hem mee. »

De pastoor en de anderen die bij 't graf stonden, waren schrikkelijk kwaad op Toon, en ze verboden hem 't nog te zeggen.

— « Wat moet ik dan zeggen? » vroeg de snul.

— « Wel, » antwoordde de pastoor, « zeg dan : God hebbe de ziel. »

— « Dat is goed, » sprak Toon, « ik zal ik dat wel zeggen. » En hij ging voort en herhaalde maar gedurig : « God hebbe de ziel, God hebbe de ziel, » totdat hij aan den omdraai van de straat kwam, waar een peerdenvilder woonde, die juist een oud peerd aan 't villen was. Als deze hoorde dat Toon maar altijd zei : « God hebbe de ziel, God hebbe de ziel, » schoot hij in eenen geweldigen lach en sprak :

— « Denkt gij dat die beest ook al eene ziel heeft? »

— « Ja maar, » antwoordde Toon, « de pastoor zei dat ik het zeggen moest. »

— « Ewel, » sprak de peerdenvilder, « zeg dan : « stinkende beest, weg van hier! »

— « Dat is goed, » zei Toon, « ik zal ik dat wel zeggen. » Nu kwam Toon een paar jonggetrouwden tegen en zei maar zonder ophouden : « stinkende beest, weg van hier! »

Ja maar, de bruidegom meende dat Toon het op hem voorhad, hij greep den onnoozelen sukkelaar vast en gaf hem een duchtig pak slagen. « Dat hij dan nog zei, » sprak de bruid, « 't is schoon om zien. »

— « Dat is goed, » zei Toon al schreiende, « ik zal ik dat wel zeggen. » En toen zei hij niets meer dan : « 't is schoon om zien, 't is schoon om zien. » Dat was me goed, maar hij komt daar aan een huis, dat volop in brand stond. « 't Is schoon om zien, » zei Toon.

— « Wat zegt ge daar? » riepen de blusschers gestoord, « ware het niet veel schooner dat ge zeidt : ik wou dat het uitginge? »

— « Dat is goed, » sprak Toon, « ik zal ik dat wel zeggen. » Hij zette zijnen weg voort, maar eer hij aan den molen kwam, moest hij eene smis voorbij. De smid had al 'nen halven dag gemarteld om zijn vuur aan te krijgen, en op den langen duur brandde er toch een flauw vlammeken. « 'k Wou dat het uitginge, » zei Toon, terwijl hij het hoofd eens in de smis stak.

De smid schoot in eene geweldige gramschap, hij greep zijnen voorhamer en liep er mee achter Toon. En Toon aan 't loopen, aan 't loopen, dat zijne beenen rammelden. En als hij niet uitgescheiden is met loopen, dan loopt hij nog.

XL.

40. Van Jan Grollemans.

Daar was eens een boer, die van den ganschen dag niets deed dan grommen en zagen, omdat zijne vrouw het huishouden niet goed deed volgens zijnen zin. De menschen hieten hem Jan Grollemans.

Zijne vrouw kon zijn gezaag niet langer uitstaan, en ging raad vragen aan eenen kluizenaar, die in een naburig bosch woonde.

— « Wel, Betteken, » zei de kluizenaar, « niets is gemakkelijker dan uwen man van zijn gebrek te genezen. Ge stelt hem voor, dat gij zijn werk zult doen, maar dan moet hij voor 't huishouden zorgen. »

De vrouw bedankte den eremijt voor zijnen raad en, bij hare thuiskomst, verzocht zij haren man in 't vervolg zelf het eten gereed te maken, de beesten te voederen, enz. Dan kon hij alles naar zijnen zin regelen. Zij zou het veldwerk verrichten.

De man was tevreden. Nu zou alles wel beter gaan, meende hij. 's Anderendaags trok Betteken met schup en riek het veld in, en Jan Grollemans bleef thuis.

Jans eerste werk was te boteren. Hij zette de stand te midden van den vloer, goot de melk er in en begon lustig te karnen, onder het fluiten van een vroolijk deuntje.

Dat was me goed, maar hij had zich spoedig in 't zweet gewerkt en kreeg geweldigen dorst. Hij liep naar den kelder om eenen pot bier te tappen, doch nauwelijks had hij de kraan opengedraaid, of hij hoorde boven

zijn hoofd, in de keuken, een leelijk lawijt en geknor, gevolgd door den val van een zwaar voorwerp.

— « Wat mag er nu allemaal gaande zijn? » denkt Jan en loopt haastig den kelder uit, om naar de oorzaak van dit gerucht te vernemen. Hemelsche deugd! toen Jan in de keuken trad, zag hij dat het verken de boterstand omgeworpen had en met zijnen vuilen snuit den zoeten zaan opslobberde.

Met veel moeite kreeg Jan het beest terug in den stal, en ging naar den kelder om zijnen pot bier te halen. Doch eilaas! daar bemerkt hij dat hij de kraan van het vat heeft vergeten toe te draaien, en dat gansch de kelder ondergeloopen is!

Jan sloot spoedig de kraan, kuischte met de gauwte alles weg en vulde daarna de boterkarn met anderen zaan, want dien dag wou hij versche boter eten, kost wat kost.

Dat was me goed, maar terwijl hij daar stond te stooten om boter te krijgen, viel het hem in, dat hij de koe nog niet gevoederd had. Om geenen tijd te verliezen, zette hij ze op het platte dak van zijn huis, dat tegen eenen berg aangebouwd was en waar veel gras op groeide.

Om zijne boterstand aan geene nieuwe ongevallen bloot te stellen, bond hij ze op zijnen rug en droeg ze zoo overal mee rond. Alles ging goed, totdat Jan het ongelukkig gedacht kreeg de koe te laten drinken, eer hij voortging met boteren. Terwijl hij over den bornput boog om water te scheppen, liep de melk uit de stand in zijnen hals en zoo in den put.

Zoo was 't bijkans middag geworden, en er was nog niets gereed voor het noenmaal. Zijne vrouw zou niet lang meer wegblijven. Er viel dus geen oogenblik te verliezen. Jan stak gauw het vuur aan en hing den papketel over.

Terwijl de pap kookte, dacht Jan : « De koei moest eens van 't dak vallen! Wat gedaan om dit te beletten?... Ha! ik heb het gevonden! »

Hij klimt op het dak, stropt een dik zeel rond de horens van de koe, en laat het ander eind van het touw door de schouw vallen. Dan keert hij terug in huis en bindt het zeel rond zijn lijf. « Nu zal ik de koei wel tegenhouden, als zij wil vallen, » peinst Jan.

Voldaan over zijne slimme uitvinding, ging Jan aan 't vuur zitten en begon gerust de pap te roeren. Eensklaps doet de koei eenen misstap en rolt het dak af, terwijl ze den ongelukkigen Jan, door hare zwaarte, halfwege in de schouw omhoogtrekt. Daar hingen ze nu allebei te spartelen tusschen hemel en aarde : Jan in de schouw, en de koei langs buiten tegen den muur.

Toen Betteken uit het veld wederkeerde en van verre de koei zag hangen, liep ze er in éénen adem naartoe en stak met hare schup het zeel over. De koei tuimelde naar beneden en brak haren poot, en Jan viel in den... papketel.

XLI.

41. Van den Boer en de Beenhouwers.

Een boerken en zijne vrouw besloten hunne eenige koe, eene beest die goed in de huid was, naar de merkt te doen en te verkoopen. Drie beenhouwers luisterden

die eenvoudige menschen af en dachten : « Die dutsen gaan we eens beetnemen. »

Zij beraadslaagden eenigen tijd, en de eene wordt gezet aan het begin van eenen langen elzenkant, dien het boerken voorbij moest; de tweede, in 't midden en de derde, aan 't einde.

Intusschen is de pachter met zijne koe genaderd.

— « Maar boerken, » zegt de eerste beenhouwer, « gij hebt een schoon ezeltje? »

— « Een ezeltje? » peinst de boer, « een ezeltje? » zegt hij hardop, « baas, jongen, gij zijt mis. »

— « Wel, gij slimmerik, is dat geen ezeltje? »

— « Neen, dat is eene koe! »

. . . .

— « Maar boerken, » zegt de tweede beenhouwer, « daar hebt gij nu een schoon ezeltje! »

De pachter beziet zijne koe van onder tot boven.

— « Wel, 'k zal het toch moeten gaan gelooven, » meent hij, « dat is nu al de tweede die het zegt. »

Hij gaat beteuterd voort.

. . . .

— « Maar boerken, » roept de derde beenhouwer, « waarlijk nu hebt gij een schoon ezeltje! »

— « Wel, wel, wel! » denkt de andere, « hoe kan een mensch gelijk ik toch zoo missen?... Maar ons Mie peinst toch ook dat het een koe is! 't Is wreed! »

— « Wilt gij uw ezeltje verkoopen? » vragen de beenhouwers.

— « Hoeveel geeft ge er voor? »

— « Honderd frank! »

— « Wel ja, als het dan toch een ezel is! »

De koop wordt gesloten, en het boerken met zijne honderd frank en de beenhouwers met hunne koe naar huis!

De vrouw van den pachter speelde op en schuimde van gramschap, omdat hij de koe zoo goedkoop had laten gaan.

— « Zwijg maar, Mie, » zuchtte hij, « ik zal de beenhouwers ook wel foppen. »

De week daarna ontmoet ons boerken de beenhouwers, maar nu was hij slimmer geworden.

— « Mannen, » zegt hij, « gaat ge mee een pint drinken? »

— « Jawel, » antwoorden zij.

Blijmoedig trekken ze eene herberg binnen en drinken er uitnemend goed.

Toen zij vanzin waren te vertrekken, bezagen de beenhouwers het boerken, alsof zij zeggen wilden :

— « Wanneer schiet ge in uwen zak om te betalen? »

Kijk! de pachter staat ineens recht, draait eens met den hoed en zegt tot de herbergierster :

— « Alles is hier betaald, nietwaar bazin? »

— « Ja vriend, » antwoordt de vrouw, « alles is voldaan. »

Daarop vertrekken zij.

— « Maar ik heb hem toch niet zien betalen! » peinzen de verwonderde beenhouwers.

— « Drinken en niet eten, » zegt de pachter, « dat gaat niet! Komt! eten wij een goed stuk vleesch met versche patatten! »

Ieder slaat toe en het viertal treedt eene herberg binnen, waar zij smakelijk eten. Na den maaltijd doen

zij zooveel wijn opbrengen, dat zij hem met hun vieren niet kunnen uitkrijgen.

De pachter draait weer eens met den hoed, en vraagt aan de vrouw van 't huis hetzelfde als in de eerste herberg.

— « Ja, vriend, alles is hier effen, » antwoordt de bazin.

De beenhouwers kunnen er geenen kop aan krijgen, dat ons boerken er overal zoo zonder betalen van afkomt.

— « Maar hoe komt het toch, » vroegen zij hem, « dat gij er in alle herbergen zoo goedkoop van afgeraakt? »

(Ge moet weten dat de boer daar op voorhand met de herbergiersters in overeengekomen was.)

— « Dat liegt aan mijn hoedje, » antwoordt de boer.

— « Aan uw hoedje?... Aan uw hoedje!? »

— « Vast en zeker. Daar heb ik maar eens mee te draaien, en alles is voldaan wat ik schuldig ben. »

— « Dat is een wondere hoed! Wilt gij hem verkoopen? »

— « Hoeveel geeft ge er voor? »

— « Honderd frank! »

— « Daar laat ik hem niet voor! »

— « Tweehonderd? »

— « Neen! »

— « Driehonderd? »

— « Aangenomen! »

Het geld wordt geteld, en de boer geeft zijnen hoed.

. . . .

De slachters gaan 's anderendaags uit en willen, in de eerste herberg de beste, de wonderbare kracht van hunnen hoed beproeven.

Maar, hoe zij hem ook draaien of keeren, de bazin

houdt bij hoog en bij laag staande, dat er niemendalle, hoegenaamd niemendalle van hun verteer betaald is.

*
* *

Kwaad als gestampte duivels, gaan zij naar den boer. Deze ziet ze van verre afkomen; hij doet algauw zijne vrouw in 't bed kruipen en veinzen, alsof zij dood ware.

— « Als ik op uw hert klop met dezen stok, » zegt hij haar, « dan moet gij aanstonds rechtspringen. »

De beenhouwers schieten het huis binnen en vliegen op den boer, die aan 't bed staat te weenen gelijk een kind. Op dit gezicht vergeten zij hunne gramschap en worden door medelijden bewogen.

— « Waarom zijt gij zoo droef? » vragen zij hem.

— « Ach! daar vind ik mijne vrouw dood op haar bed, zie! Doch ik ga ze zoeken levend te kloppen met dees stoksken. »

— « Levend kloppen met een stoksken! » peinzen de beenhouwers.

Seffens komt de koningin in hun gedacht, die ziek, erg ziek ligt. Konden zij haar ook met dit stoksken redden! Dan mochten zij op de groote belooning hopen, die de koning uitlooft.

Nieuwsgierig bekijken zij den boer.

De man slaat zijne vrouw met den stok op de beenen, zij verroert wat; hij slaat op heure armen, wederom verroert zij wat.

Zou het lukken?....

Hij slaat op haar hert, en... de vrouw springt schielijk recht.

De beenhouwers moeten nu wel gelooven, dat het stoksken de macht heeft om de dooden te doen verrijzen!

— « Verkoop ons het stoksken, toe! » zeggen ze, met het oog op de rijke belooning in het koninklijk paleis; « wij geven er u duizend frank voor! »

— « Het is mij zelf meer weerd. »

— « Vijf duizend frank! »

De koop is gesloten....

. . . .

De slachters spoeden zich naar den koning en, nadat hun voorstel aangenomen is, worden ze bij de zieke koningin geleid.

Een voor een beproeven ze de koningin te doen opstaan uit hare ziekte, met te slaan gelijk de boer: zij verroert, ja, niet omdat het stoksken bijzondere kracht heeft, maar omdat het zooveel pijn veroorzaakt.

De derde geeft den laatsten slag op de borst, en de koningin... snakt en sterft.

De koning weet met zijne gramschap geenen weg, en doet op staanden voet de beenhouwers in de gevangenis steken.

Daar overleggen zij onder elkander hoe zij, eens dat ze vrij zijn, den boer zonder genade zullen vermoorden.

*
* *

Eens, ik weet niet hoe, ontsnappen de drie mannen gelukkig uit het gevang en ijlen recht naar de woning van den boer, om hem te dooden.

Zij vinden echter het boerken niet thuis: toen hij hen van verre had zien aankomen, had hij zijne vrouw

opgestookt wat zij hun zeggen moest, en was er stillekens van door getrokken.

— « Waar is uw man? » vragen de beenhouwers aan de vrouw.

— « Hij is de menschen gaan leeren Fransch spreken. »

De beenhouwers konden geen Fransch en stonden verwonderd, dat de boer zoo hoog geleerd was.

— « Maar liegt ge niet? » vragen zij. « O! hoe geerne zouden wij ook Fransch kunnen spreken! Dan waren we boven den koning! Zeg, waar is uw man? Wij willen ook les bij hem nemen. »

— « Als gij den weg opgaat, in het eerste huizeken. Ge zult in de deur eene spleet vinden gelijk die van eenen offerblok; steekt daar uwe tong door, en ge kunt aanstonds Fransch klappen. »

— « Als 't wederom maar waar is, » denken de beenhouwers, « maar wij kunnen toch eens gaan zien. »

Ze komen aan het huizeken en vinden de spleet, waar de vrouw van sprak.

De eerste steekt er zijne tong door.

Kap! zegt de boer, die binnen het huizeken staat, en kapt hem de tong af.

De beenhouwer wil zijne pijn klagen aan de anderen, maar brabbelt natuurlijk, zonder tong, dingen die niemand verstaan kan.

Zijne twee gezellen meenen dat hij inderdaad Fransch spreekt, en vechten om eerst met de tong door de spleet te zijn.

Ieder verliest zijne tong en ziet dat hij bedrogen is.

Ziet daar de drie mannen nu staan zonder tong!

XLII.

42. Geeraard de Knecht.

In de jaren '40, toen hier te lande hongersnood heerschte, was er een boer aan de kanten van Brussel, die 's middags altijd peeën, in plaats van aardappelen at. Zijn knecht, Geeraard, moest daar juist niet veel van hebben.

Zekeren Zondag nu, zat de knecht in eene herberg over het peeëneten te klappen, toen de doktoor van 't dorp, die alles afgeluisterd had, tegen Geeraard zeide :

— « Als gij van de peeën wilt af zijn, Geeraard, volg dan mijnen raad. »

— « En wat moet ik doen, Mijnheer de Doktoor? »

— « Wel, als de pachteres weer met peeën op de tafel komt, begint gij ineens met uwe handen te eten. Als ze dan zeggen : Geeraard, wat krijgt gij? loop dan naar den zolder en trek uwe beddelakens aan stukken. Dan zullen ze mij komen roepen en ik verzeker u, gij zult geene peeën meer krijgen. »

Zoo gezeid, zoo gedaan.

'S Anderendaags zat Geeraard weer met de beenen onder tafel en 't liep niet lang aan, of de peeën kwamen boven. In 't begin at Geeraard nog met zijn vorket, maar plotseling begint hij, gelijk een razende, met de handen te eten.

— « Wat krijgt ge nu, Geeraard? » zei de verschrikte boer. Geeraard brieschte, liep naar den zolder en begon daar alles in stukken te scheuren.

Dadelijk werd de doktoor ontboden, en Geeraard onderzocht.

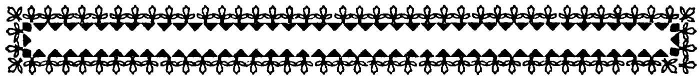
— « Pachterse, » zei de geneesheer, « eet gij niet veel peeën? »

— « Ba ja, » antwoordde de bazin, « wat wilt ge in dezen tijd al goedkooper eten? »

— « Ik geloof het, » zei de doktoor, « Geeraard is peeëndul, ik zal hem een fleschken geven en binnen eene halve uur is de dulheid over. »

Inderdaad, na eene halve uur werd Geeraard weer kalm, maar toen begon de zoon des huizes te klagen, dat hij soms ook al halve steeksels van dulheid gevoelde. Hij dronk van 't fleschken en herstelde.

't Was gedaan met peeën eten.

XLIII.

43. Van een viezen Boereknecht.

Een boer zat met heel zijn huishouden, met zijne meisens en knechts aan de eettafel; ze waren aan 't rapen eten. En er was daar een knecht, en die zei — want 't was gewoonlijk magere kost :

— « 't Zijn weeral rapen! »

En de boer zei :

— « 't Is spek! »

— « 't Zijn rapen! » zei de knecht.

— « Houd uwen bek! « zei de boer, « en zeg : 't is spek! — of ge verhuist! .. »

— « 't Is spek, » zei de knecht.

*
* *

Maar in den tijd van den oogst, toen de boer veel werk had en geen volk derven kon, liep er eene kat in 't veld, en de knecht zei :

— « Boer, ginder loopt een haas! »

En de boer zei :

— « 't Is niet waar, 't is een kat! »

Maar de knecht zei :

— « Neen, 't is een haas! Zeg : 't is een haas! — of ik verhuis!... »

— « 't Is een haas! » zei de boer.

En de knecht aan 't rijmen :

« In den tijd dat de rapen waren spek,
Moest ik houden mijnen bek;
Maar nu de katten zijn geworden haas,
Geef ik den brui van mijnen baas,

— en ik verhuis! »

XLIV.

44. Van Jan den Tuitelaar.

Daar was eens een jongen — Jan hiet hij — die tien jaar lang 'nen rijken heer gediend had en terug naar zijn dorp wilde keeren. Zijn meester was altijd heel tevreden geweest over zijnen knecht en gaf hem daarom eenen klomp goud, zoo groot als een hoofd, tot belooning.

Onze Jan ging dan op weg, maar na eenige uren werd hij moede en het goud scheen hem bliksems zwaar om dragen.

Daar kwam een ruiter voorbij en Jan riep : « O! wat zijt gij gelukkig, dat ge niet te voet moet gaan! Ik zou heel geerne dezen klomp goud geven, hadde ik ook een peerd! »

De ruiter, dit hoorende, bleef staan en stelde voor, zijn peerd tegen het goud te vermangelen.

Jan zei ja, gaf zijnen klomp goud, sprong op het peerd en reed er van door.

Ongelukkig was het peerd niet heel gezeeg en 't wierp zijnen meester eenige keeren op den grond.

Toen kwam daar een boer aan, die eene koe naar de merkt leidde. De boer, die zag dat Jan zoo sukkelde met zijn peerd, wist hem wijs te maken dat het beest niet veel meer weerd was.

Jan geloofde dat zonder moeite en, om zijnen eersten misslag goed te maken, besloot hij nog eens te mangelen. Hij wilde zijn peerd tegen de koe van den boer verwis-

selen, want deze verleidde hem door de melk en den kaas, die de koe hem zou opleveren.

Zij mangelden dan en Jan trok met zijne koe verder. Als hij nu lang genoeg gegaan had, kwam hij op eene groote heide, waar huis noch staak te zien was. Het was zoo heet dat de kraaien gaapten en Jan kreeg schrikkelijken dorst. Hij wilde dan zijne koei melken, maar ze was oud en verdroogd en kon geenen druppel melk meer geven.

Ook had hij geen verstand van melken, en de koei gaf hem 'nen stamp dat hij wel drij stappen achteruit bolde en bleef liggen.

Gelukkig kwam daar een kleine jongen voorbij, die een jong verken stouwde. Hij hielp Jan recht, en Jan aan 't klagen over zijn lot en zijne avonturen aan 't vertellen. De boerenjongen besloot zijn voordeel te doen met de onnoozelheid van den sukkelaar en zei, dat hem van zijne oude koei kon afhelpen, die, rechtuit gesproken, tot niets meer docht. Jan zou in ruil het jonge verken krijgen, dat hij later, als het vet zou zijn, voor 'nen goeden prijs zou kunnen verkoopen.

Jan liet zich gezeggen en gaf zijne koei voor het verken. Maar het verken wilde altijd terugloopen, zoodat Jan de grootste moeite had om het voort te krijgen.

Eenigen tijd daarna ontmoette hij eenen man, die eene hen in den arm droeg. Zij begonnen met malkander te klappen en de man vertelde, dat hij de hen ging dragen naar een dorp, waar 't kermis was.

Al spoedig werd hij gewaar dat Jan maar een heel klein verstand had, want Jan vertelde hem hoe hij met zijn goud, zijn peerd en zijne koei gevaren was. Hij besloot ook voordeel te trekken uit de dommigheid van den snul.

Na eenige stappen gaans zei hij tegen Jan, dat er in 't dorp van waar hij kwam, een verken gestolen was, en dat het verken dat hij stouwde, wel het gestolen kon zijn.

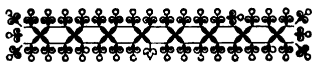
Jan werd met eenen hevigen schrik bevangen, waarvan de andere gebruik maakte om Jan voor te stellen het verken tegen zijne hen te vermangelen. Dan moest hij niet benauwd zijn dat de gendarmen hem zouden aanhouden.

Jan, gelukkig er zoo goedkoop van af te komen, aanveerdde seffens.

Een beetje verder kwam hij door een dorp, waar hij eenen scheresliep bezig vond met messen en scheren te slijpen. Jan bleef vol verwondering den slijpsteen begapen, want zoo iets had hij nog nooit gezien. Hij vroeg den scheresliep of hij veel geld won met zijnen stiel. Deze zei van ja en Jan vroeg of hij hem zijn ambacht wou leeren.

— « O! dat is gemakkelijk genoeg, » antwoordde de scheresliep, « gij hebt alleen 'nen slijpsteen noodig. Ik zal er u eenen geven, maar dan moet ge mij uwe hen afstaan. »

Jan was tevreden en vertuitelde zijne hen tegen 'nen slijpsteen. Als hij nu nog wat verder gegaan had, kwam hij aan een diep water, waar hij een beetje wilde rusten en zijnen dorst lesschen. Ongelukkig rolde zijn slijpsteen in 't water, en hij kon er niet meer aan. Nu bezat hij niets meer.

XLV.

45. Het Zoontje van Langen Wannes.

Nolleken, een kleine boerejongen, moest voor den eersten keer, in plaats van zijne moeder, in de stad naar de merkt gaan.

— « Luister wel, » zei moeder, « en onthoud goed wat ge moet zeggen : Eerst zullen ze u vragen wie gij zijt, en gij zult antwoorden : *het zoontje van Langen Wannes.* »

— « Goed, » zei Nolleken.

— « Daarna zullen ze u vragen waarmee gij naar de merkt gekomen zijt; dan moet gij antwoorden : *met een koppel kiekens.* »

— « Ik heb het verstaan, moeder, » zei Nolleken.

— « Dan zullen ze u geld bieden, en gij zult zeggen : *dat is niet genoeg, doet er nog zooveel bij.*

Zult ge dat allemaal goed onthouden? »

— « Ja, » zei Nolleken, « ik zal 't niet vergeten. »

Aan de stadspoort zag Nolleken twee mannen staan met zilver op hunne klak en op hunne kleederen, en die vroegen hem :

— « Manneken, wat hebt gij daar in uwen korf? »

— « Het zoontje van Langen Wannes, » zei Nolleken.

— « Met wie houdt gij hier den zot? »

— « Met een koppel kiekens, » riep Nolleken.

— « Wacht een beetje, » zei een van de mannen, « ik zal u een dozijn oorvegen geven! »

— « Dat is niet genoeg, » zei Nolleken, « doet er nog zooveel bij! »

XLVI.

46. Van Jan Onversaagd.

Daar was eens een arme kleermaker. Hij hiet Jan, en hij won te weinig om te leven en te veel om te sterven.

Hij had bijkans nooit dan « reparatie » te doen en daarom hieten ze hem in de wandeling *Jan de Kousenverzoolder*.

Jan deed zijn best zooveel hij kon, maar 't en hielp niet : de muizen lagen dood in zijn schapraai.

— « Daar moet een einde aan komen, » zei Jan, maar hoe hij dacht en herdacht, hij en vond niets.

Op zekeren dag had Jan bij zijnen boterham 'nen appel voor toespijs binnengespeeld. De schellen lagen nog op tafel, terwijl hij eene broek aan 't lappen was.

Daar ziet hij opeens dat er zeven vliegen aan de schellen zaten te smullen. Jan, die nog kwaad was over zijn mager noenmaal, heft zijne hand op en... met éénen slag slaat hij de zeven vliegen dood.

Dat was me goed; Jan veegde zijne hand af en werkte voort aan zijn broek, maar... daar zaten verdonderd! weer zeven vliegen aan de schellen te peuzelen.

— « Dat is te vet! » zei Jan, en... pardaf! één klap, en de zeven vliegen lagen dood nevens de andere!

— « Dat zijn er zeven met 'nen slag en zeven met 'nen wederomslag, » zei Jan.

Terwijl hij nu voortging met lappen, zat Jan te denken en te dubben dat het toch wel aardig was zoo twee keeren achtereen zeven vliegen dood te slaan; en

dat duurde zoolang, totdat hij opeens uit zijne mijmering schoot, de broek weggooide, recht sprong en, met de armen zwaaiende, uitriep :

— « 'k Heb het gevonden! »

Wat Jan gevonden had, zult ge gaan hooren.

Jan ging recht naar eenen koperslager en bestelde er eene koperen plaat, waarop gegraveerd stond :

Jan Onversaagd,
Die er zeven in éénen slag slaagt
En zeven in 'nen wederomslag.

Zoogauw als Jan de plaat thuis had, begon hij ze te kuischen, dat ze blonk als goud; dan gespte hij ze vast op zijne borst en ging zoo uitgedost tegen den muur van 's konings paleis in de zon liggen.

De koning had de gewoonte van elken achtermiddag eene wandeling te voet door de stad te doen.

Toen nu de koning Jan zag liggen en gelezen had wat er op de plaat stond, was hij niet weinig verwonderd te vernemen, dat hij zulken sterken man in zijn land had. Die zou hem zeker goed van pas komen, want hij had daar eenige kraweikens te doen, daar hij geenen raad mee wist.

Hij zond dus eenige soldaten tot Jan — die deed alsof hij sliep — met het vriendelijk verzoek eens bij den koning te willen komen.

De soldaten kwamen dan bij Jan, maar nauwelijks hadden zij de plaat gezien, of zij sprongen wel zes voet achteruit van schrik. Jan lachte in zijne vuist en bleef rustig liggen ronken.

Na lang beraad kwam een der soldaten vooruit en begon Jan aan zijnen hiel te krabben, om hem zachtjes wakker te krijgen.

Jan stoof op en vroeg met barsche stem : « Wat verlangt gij van Jan Onversaagd? »

Al hakkelende en vol vrees deed de soldaat zijne boodschap.

— « Goed, » zei Jan, « ik zal meegaan. Vooruit! »

De soldaten lieten het zich geen tweemaal zeggen en geleidden Jan bij den koning.

Deze was ook niet al te best op zijn gemak, maar hij liet het toch niet zien.

— « Vriend, » zei de koning, « volgens dat ik op uwe plaat lees, moet ge buitengewoon sterk zijn? »

— « Dat ben ik, Sire, » antwoordde Jan, « ik sla er zeven in éénen slag en zeven in 'nen wederomslag. »

— « Indien gij uwe sterkte in mijnen dienst wilt gebruiken, » zei de koning verder, « zal ik u rijkelijk beloonen. »

— « Sire, » sprak Jan, « ik ben gereed om uwe bevelen uit te voeren. »

— « Wel, » zei de koning, « ik zal u drij dingen te doen geven. Brengt ge ze gelukkig ten einde, dan krijgt ge mijn dochter tot bruid en daarbij zooveel geld en goed, als ge maar verlangt. »

— « Dat is een koninklijk woord, Sire, » sprak Jan, « ik neem aan met mijn hert en mijne twee handen te gelijk. En wat zijn nu de drij dingen, die ge van mij eischt? »

— « Ten eerste, » antwoordde de koning, « moet ge in 't naaste bosch een groot wild zwijn gaan dooden. Die verveerlijke beest heeft al menigen mensch opgefreet en ze maakt heel de streek onveilig. Ga, en als ge het monster gedood hebt, zal ik u zeggen wat ge verder doen moet. »

Jan boog en ging henen.

Hij was niet heel blij over de « commissie, » maar er viel niet te preutelen : hij moest vooruit.

— « Kom, geenen moed verloren, » zei Jan tegen zijn eigen, en hij trok het bosch in.

Als hij nu een goed eind gegaan had, vond hij eene groote open plek en ter zijde een oud, vervallen kapelleken. Jan ging er wat rusten en, terwijl hij daar zat, kreeg hij een goed gedacht.

— « Zooals ik hier zit, » dacht Jan, « kan het verken mij goed zien; zoogauw het op mij afkomt, loop ik in 't kappelleken, 'k laat de deur open, spring door de venster en grendel op één, twee, drij de deur achter 't verken vast. »

Zoo gezeid, zoo gedaan.

Jan had al een goed poosken in de zon gelegen, als het wild zwijn afkwam. Het grolde zoo verveerlijk, dat Jan gelijk de koorts kreeg van schrik. Hij gauw 't kapelleken binnen en 't verken hem achterna! Op 'nen omzien was Jan door de venster gesprongen en had hij de deur vastgegrendeld.

Nu zat het wild zwijn gevangen. Op goed valle 't uit had Jan eene lange piek meegebracht en die kwam hem nu goed van pas. Hij ging aan de venster staan en gaf het verken zooveel steken, dat het eindelijk dood neerviel. Ge kunt wel denken hoe blij Jan was.

Dat was me goed. Jan trok terug naar den koning. Als de koning hem zag, dacht hij : « Die is zeker gaan loopen van schrik, dat hij zoogauw terug is. » Maar jawel, die stond te zien, dat was de koning.

Jan begon te vertellen hoe hij het zwijn in 't bosch had opgezocht, het bij haar en huid had vastgepakt, naar 't kapelleken gesleurd en het daar zoolang geslagen en ge-

steken had, dat de wilde beest voor zijne voeten dood was neergevallen.

— « Dat had ik nooit gedacht, » zei de koning. « Niet één van al die er naartoe zijn gegaan, is ooit teruggekomen.

En nu het tweede stuk; maar ik verzeker u dat hetgeen gij komt uit te voeren, daar maar kinderspel tegen is. »

— « We zullen ons best doen, Sire, » zei Jan.

— « In mijn groot bosch, » zei de koning, « wonen drij reuzen. Geen mensch reist er door, of hij wordt onbermhertig vermoord en opgeëten. Ik heb er al eene macht soldaten naartoe gezonden, maar zij zijn allemaal kapot gemaakt. Zoudt gij het durven bestaan tegen de reuzen te vechten en ze te dooden? »

— « Sire, » sprak Jan, « ik heb u mijn woord gegeven en 'k zal het houden ook. Of ben ik niet Jan Onversaagd, die er zeven in éénen slag slaagt en zeven in 'nen wederomslag? Niet langer dan morgen ga ik de reuzen opzoeken. »

's Anderendaags al vroeg ging Jan naar het bosch. Onderwege moest hij over eene beek, waarvan de bedding met keikens bezaaid lag. « Die kunnen van pas komen, » dacht Jan en hij vulde er zijne zakken mee.

Als hij nu lang genoeg gegaan had, wierd hij vermoeid en hij ging rusten. Maar om niet verrast te worden, klom Jan op 'nen boom, ging te peerd op 'nen dikken tak zitten en bond zijn eigen goed vast om niet te vallen.

Hij had daar al 'nen heelen tijd gerust, toen hij opeens uit zijne sluimering gewekt wierd door een gedreun en gedruisch, dat de haren op zijn hoofd deed te berge rijzen. De reuzen waren in aantocht en spraken luidop met elkander.

— « Ik ben zoo moe dat ik geen pap meer kan zeggen, » zei de eene.

— « 'k Ben af om neer te vallen, » sprak de tweede.

— « Dan zullen we maar eerst wat uitrusten, eerdat wij verder gaan, » stelde de derde voor.

De twee andere reuzen lieten zich dat geen tweemaal zeggen, of ze lagen onder 'nen boom, en alle drij vielen ze weldra in slaap.

Het geluk diende Jan, want zijn boom stond vlak over de drij reuzen.

Eenige minuten later ronkten zij dat het daverde, en Jan voelde zijne vrees stillekens aan verdwijnen.

Hij nam dan 'nen kei en wierp hem vlak in het gezicht van den eersten reus.

— « Wat duivel! gaat u over? » schreeuwde de reus, die wakker wierd, tegen zijn makker, « kunt ge me nu niet gerust laten slapen, dat ge met steentjes gooit? »

— « Ge liegt er aan, » antwoordde de tweede kwaadweg, omdat hij in zijnen slaap gestoord werd.

— « Dan zal ik het zeker gedroomd hebben, » meende de eerste, en al grommelende ging hij weer liggen ronken.

Twee minuten later wierp Jan een keisteentje op het voorhoofd van den tweeden reus, die opvloog en den eersten begon uit te schelden. Het duurde niet lang, of ze waren handgemeen en ze vochten zoo verwoed, dat de eerste reus er bij dood bleef en de tweede erg gewond was.

Jan, die alles stil had afgeloerd, had er zin in, en nauwelijks waren de reuzen weer ingeslapen, of hij wierp opnieuw met een keiken vlak op den neus van den gekwetsten reus. Deze, meenende dat zijn andere makker op zijne beurt met hem wilde spotten, sprong op en

viel den derden reus aan, zoodat er weldra een gevecht op leven en dood tusschen de twee menscheneters geleverd wierd. De derde reus wierd zwaar gewond, maar sloeg toch eindelijk zijnen tegenstander met eenen boomstam dood. Daarop ging hij, uitgeput van krachten, onder eenen boom liggen, waar hij weldra in eenen diepen slaap viel.

Jan kwam stillekens van zijnen tak geklauterd en liet zich zonder gerucht tot op den grond zakken. Daar raapte hij het zweerd van eenen der reuzen op en kapte eerst den slapenden reus, daarna de twee anderen den kop af.

De reuzen waren nu dood. Jan was zoo blij als een kermisvogel. Hij trok terug naar den koning en tot teeken van zijne overwinning, nam hij het bebloed reuzenzweerd mede.

's Avonds kwam hij moe en lam, maar welgemoed in de stad aan en hij wierd seffens voor den koning gebracht.

Deze had den heelen dag op vinkenslag gezeten, om te zien of Jan niet onverrichter zake zou terugkeeren.

Toen nu Jan Onversaagd bij den koning kwam, vertelde hij van zijn gevecht tegen de reuzen, hoe hij hen kop tegen kop geslagen en daarna het hoofd afgekapt had, en tot teeken der waarheid, bracht hij nu den koning het zweerd van eenen der reuzen ten geschenke mee.

— « Jan, » zei de koning, « gij zijt een dapper man, en uws gelijke moet nog gevonden worden.

Maar nu blijft er nog iets te doen van veel grooter belang en, zoo gij gelukt, zal ik u tot eer en staat verheffen. De Turken zijn over de grenzen gekomen, zij hebben een deel van mijn leger verslagen en dreigen nu

alles te vuur en te zweerd te verdelgen. Trek op tegen die barbaren; mijne soldaten zullen u volgen, uwe kracht zal hun moed geven en gij zult het land van den ondergang gered hebben. »

Jan nam afscheid van den koning, met de dood in het hert.

Hij had nu wel groote daden verricht, maar dat was enkel geluk en overleg geweest; nu was er veel kracht en moed noodig, en daar was Jan niet rijk aan.

— « Nacht brengt raad, » dacht Jan, en hij ging slapen.

's Anderendaags klom hij, wel uitgerust, op een peerd en, met de koperen plaat op zijne borst, trok hij de Turken te gemoet.

Het leger van de Ongeloovigen, dat wel honderd duizend man sterk was, had zich juist in beweging gezet, toen Jan hen in 't zicht kreeg. Hij naderde langzaam, want de schrik had hem bevangen, zoodat zijn hert geen boontje groot meer was, toen zijn peerd, door het trompetgeschal van de Turken verschrikt, eensklaps schichtig werd en op den loop ging, recht naar den vijand toe.

Langs den weg, dien Jan volgde, stond een oud kruis, dat daar over jaar en dag, ter gedachtenis van eene moord, geplant was.

Gelijk Jan nevens het kruis kwam gereden, pakte hij het vast, in de hoop van zich alzoo van zijn peerd te bevrijden; maar het kruis, dat van onder gansch vermolmd was, brak af en Jan hield het in zijne armen.

De Turken, die van verre dat schouwspel hadden afgezien, konden er geenen kop aan krijgen, toen zij dien man geheel alleen op hun leger zagen instormen,

met eene plaat op de borst, als een gouden schild, en met een kruis in zijne armen, dat hij zoo maar van zijne plaats kwam te rukken. Dat wonder verschijnsel sloeg hen met schrik; de voorste gelederen deinsden achteruit, zij sleepten de volgende in hunnen terugtocht mee, en weldra was het eene algemeene vlucht.

Jan bleef overwinnaar, bijna zonder het zelf te weten.

Spoedig daarop verscheen 's konings leger op het slagveld en, toen de soldaten de overwinning zagen, die Jan zoo buiten alle verwachting op de Turken behaald had, leidden zij hem in zegepraal naar de stad terug.

De koning kon zijne ooren niet gelooven, toen hem de tijding van Jans zegepraal gebracht wierd. Hij omhelsde hem en stelde hem aan zijne dochter voor als haren aanstaanden bruidegom.

Kort nadien trouwde Jan met de dochter van den koning. Daar wierden groote feesten gegeven, en heel het land was in volle vreugde.

Jan was nu rijk en gelukkig, en van kousen verzolen en broeken lappen was natuurlijk geen spraak meer. Dat belette nochtans niet, dat hij er nog wel eens aan dacht en er zelfs meer dan eens van droomde.

Zoo droomde hij zekeren nacht luidop, dat hij kousen aan 't verzolen was.

Zijne vrouw lag wakker en hoorde hoe Jan zijn geheim verklapte, want ge moet weten, Jan had altijd geweigerd te zeggen wie hij was.

De dochter van den koning was tegen heure goesting met Jan getrouwd, maar ze had moeten gehoorzamen, omdat de koning zijn woord aan Jan verpand had.

's Anderendaags 's morgens ging de prinses bij haren vader en vertelde hem wat Jan in zijnen droom verklapt had.

— « Ik kan dat maar moeilijk gelooven, » sprak de koning, « maar luister : Laat dezen nacht de deur van uwe slaapkamer met eene spleet open staan; ik zal twintig man van mijne Spaansche lijfwacht op het portaal en op den trap zetten.

Droomt hij weer van kousen verzolen, dan moeten zij hem vastpakken en als 'nen bedrieger in 't gevang werpen. Maar mondje dicht, en zeg er niets van aan niemand! »

Als de prinses dat hoorde, was zij uit der mate blij. Maar het geheim woog heur weldra zoo zwaar, dat zij het aan hare eerste hofdame vertelde. Deze, die al evenmin zwijgen kost, verhaalde het op hare beurt aan eene vriendin, en zoo ging het van mond tot mond, totdat het aan de ooren kwam van den overste van Jans lijfwacht.

Die kapitein had voor Jan eene groote vriendschap opgevat; want op zekeren dag dat hij met iets leelijk in nesten zat, had Jan hem eenen gewichtigen dienst bewezen en, daar 't een plezier het ander weerd is, besloot de kapitein zijnen meester te redden.

Ter oorzake van zijnen dienst, vond hij gemakkelijk de gelegenheid om ongemerkt tot Jan door te dringen, en hij vertelde hem wat hij onderschept had.

— « Goed, » zei Jan, « ik zal wel zorgen dat ze mij in 't vervolg gerust zullen laten. Ik ben u dankbaar voor den dienst dien ge mij bewijst, en de gevolgen van mijne erkentenis zullen niet lang uitblijven. Maar zwijgen, hoor! en eene oog in 't zeil gehouden! »

Jan at en dronk aan tafel, wandelde en klapte als naar gewoonte, zoodat zijne vrouw niet het minste achterdenken had, dat heur geheim verraden was.

's Avonds ging Jan op zijne gewone uur naar bed,

maar hij zorgde goed wakker te blijven. Hij hield zich nochtans alsof hij sliep, en weldra begon hij luidop te droomen.

— « 'k Heb een wild zwijn gedood, » droomde Jan, « ik heb drij reuzen verslagen, » droomde hij voort; « ik heb een heel leger Turken op de vlucht gedreven, » droomde hij nog, « en nu ga ik tegen Spaansche soldaten vechten! » En hij sprong in zijn vaan het bed uit.

Terwijl Jan aan 't droomen was, hadden de Spanjaarden, die voor de deur en op den trap gelegerd waren, water en bloed gezweet. Zij zouden wel geerne het hazenpad gekozen hebben, maar zij vreesden voor straf. Doch toen Jan uit zijn bed sprong en hardop droomde, dat hij ging vechten gelijk vroeger tegen de Turken, was er aan de soldaten houden noch binden meer aan, en allemaal vluchtten ze hals over kop de trappen af.

Jan stond in de deur dat spektakel na te zien en hij moest zijnen buik vasthouden van lachen.

Daarna was 't spelleken uit. De koning wilde niet, dat Jan nog last wierd aangedaan en, toen de oude man stierf, werd Jan koning in zijne plaats.

En daarop kwam er een verken met 'nen langen snuit en 't vertelsel is uit.

XLVII.

47. Van den Knecht met zijne aardige namen.

Daar was eens een heer, een aardig man, die op een groot kasteel woonde. Een zijner knechts was vertrokken en hij moest nu 'nen anderen huren, maar hij wilde er geenen, of 't moest een vieze snaak zijn : hoe kluchtiger, hoe liever.

Er hadden zich al veel knechts aangeboden, maar de heer had er nog geenen gevonden naar zijnen zin.

— « Al dat geloop begint mij braaf de keel uit te hangen, » zei hij tegen zijnen brugwachter. « Den eerste die mij nog wil komen spreken, om de plaats van knecht te bekomen, zult ge vragen hoe hij heet en, bevalt hij u, dan stuurt ge hem naar mij; staat hij u niet aan, dan zendt ge hem eenvoudig wandelen. »

Dat was me goed. 's Anderendaags kwam er zich weer een aanbieden, en de wachter vroeg :

— « Hoe heet gij? want Mijnheer heeft mij bevolen naar uwen naam te vragen. »

— « Ik heet *Ik-zelf.* »

— « Ik-zelf?... Zoo 'nen naam heb ik nog nooit gehoord. Kom aan, ge ziet er mij nogal een vieze spuiter uit : ik geloof wel dat Mijnheer u zal aannemen. »

En hij liet Ik-zelf binnen en wees hem de kamer, waar hij zijnen heer zou vinden.

Dat was me goed. De heer vond den knecht naar zijnen zin en huurde hem.

— « Hoe heet gij? » vroeg hij hem.

— « *De duivel kan er niet aan*, » was het antwoord.

— « Sapristi! » zei de heer, « dat is een aardige naam, daar is geen enkele duivel in de hel, die zóó heet! Ewel, jongen, ga maar naar de keuken om wat te eten, en vraag meteen aan de meisens wat ge moet doen. Die zullen u wel werk geven voor vandaag. »

Zoo, de nieuwe knecht ging naar de keuken, maar onderwege, in den gang, kwam hij de dochter van 't kasteel tegen.

— « Zijt gij onze nieuwe knecht? » vroeg ze.

— « Ja, juffrouw, om u te dienen. »

— « Hoe heet gij? »

— « Ik heet *de kramp.* »

— « De kramp! de kramp!... wat naam is me dat!... Allo! ik zal het wel onthouden. »

In de keuken gekomen, zei hij tegen de meiden dat hij de nieuwe knecht was, dat hij eerst wat kwam eten en dat ze hem vervolgens maar aan 't werk moesten zetten.

— « Zoo, » zeî de keukenmeid, « hebt gij u hier verhuurd?... Hoe heet gij dan? »

— « Ik heet *de kat.* »

De meiden moesten lachen dat ze schokten, met zoo 'nen viezen naam. Zij zetten den knecht eten voor, dat hij zich goed liet smaken.

Daarna gaven ze hem nog wat werk te verrichten in de keuken, en eindelijk wierd het slapenstijd. De meiden gingen, de eene na de andere, te bed, maar de knecht bleef aan de stoof zitten.

— « Gaat gij ook niet slapen? » vroeg de keukenmeid, die nog opgebleven was.

— « Och neen! » was het antwoord, « ik heb nog geenen vaak. Ik blijf mij nog wat warmen. »

— « Gelijk ge wilt, » zei de meid, « maar ik ga naar Bethlehem (1) ».

Op den trap ontmoette zij den heer, die ook ging slapen, en zeide hem :

— « Mijnheer, *de kat* zit nog aan de stoof. »

— « Och! » antwoordde de heer, « laat de beest daar maar zitten. »

Toen nu iedereen in 't kasteel sliep, verliet de knecht, die een slimme schelm was, heimelijk de keuken, klauterde stillekens de trappen op en begon overal rond te snuffelen, om te zien of er niets te « robberen » (2) viel.

Hij sloop de slaapkamer van de juffrouw binnen en begon hare kas open te breken. Door 't gerucht gewekt dat de dief maakte, blikte zij vol angst de kamer rond en herkende seffens den nieuwen knecht, want 't was heldere maneschijn.

— « Papa! papa! » schreeuwde zij, « *de kramp! de kramp!* »

— « Steek uwe beenen maar uit! » riep de vader, « dan zal 't wel overgaan! »

— « Papa! *de kramp* is weg! » riep het meisje weer. (De dief was met haar geld en hare juweelen de kamer uitgevlucht.)

— « Ziet ge wel, » antwoordde heur vader, « haddet ge van eerst af aan uwe beenen uitgestoken, dan haddet ge mij niet wakker moeten schreeuwen. »

De schelmsche knecht was in aller ijl de trappen « afgeritst », had de poort geopend en was te weeg om de brug over te loopen, toen de wachter hem in 't oog kreeg.

(1) Naar bed.

(2) Stelen.

— « Hola! manneken, » riep deze, « waar loopt gij in 't midden van den nacht naartoe? »

En hij versperde hem den weg.

— « Laat mij door! » riep de andere, « of ik stoot u in de « vest » (1). »

Daarmee gaf hij den wachter eenen duw, dat hij van de brug in de diepe en steile gracht tuimelde.

Daar lag de wachter nu in 't water te polsen en om hulp te schreeuwen.

Ondertusschen was alles in 't kasteel op de been gekomen en de heer, wit van gramschap, riep tot zijn volk, dat ze den schelm zouden achterna zetten.

Hij liep de poort uit en, op de brug gekomen, hoorde hij zijnen wachter in 't water plonsen.

— « Wie heeft u hierin gesmeten? » vroeg de heer.

— « *Ik-zelf*, » antwoordde de man.

— « Kom er dan maar zelf uit ook, » zei de heer. En ze lieten den wachter liggen en ze liepen achter den dief, zooveel hunne beenen maar geven konden. En als ze niet uitgescheiden zijn, dan loopen ze nog.

(1) Gracht, hofgracht.

XLVIII.

48. Van Robber den Dief.

Daar was 'nen keer eene moeder, die 'nen stiel aan heur zoontje wou leeren, maar ze en wist geenen keus te doen. In dien twijfel nam ze hare toevlucht tot O. L. Vrouwken, en ze ging alle dagen naar de kerk lang bidden en aan de Moeder Gods vragen, wat ze heur kind moest laten leeren. Maar O. L. Vrouw die antwoordde niet.

De koster had eens het luid gebed van 't vrouwken gehoord. Op zekeren dag nu, hield hij zich verborgen achter den autaar, en toen het moederken weer hardop bad, zonder dat O. L. Vrouw antwoord gaf, antwoordde hij zelf met zijn fijnste stemmeken : « Laat hem voor dief leeren. »

Het moederken ging getroost heen, en de jonge Robber werd op stiel gedaan om dief te worden.

Een lastig ambacht, dief zijn, maar Robber had er zooveel aanleg voor, dat hij na anderhalf jaar meester was in zijn vak. Hij kwam dan terug bij zijne moeder, en welhaast sprak heel de omtrek van zijne behendigheid. 't Kwam ook aan de ooren van den burgemeester, die Robber deed roepen en hem zei :

— « Robber, 'k wil eens met mijne eigen oogen zien, of ge uwen stiel zoo goed kunt als de menschen zeggen. Ik zal u op de proef stellen en, kunt ge die doorstaan, dan geef ik u patentbrieven, om vrij en vrank uwen stiel uit te oefenen. »

Robber was blij genoeg. « Wat moet ik doen, Mijnheer de Burgemeester? » vroeg hij.

— « Ge moet drij dingen doen, Robber. En is er een van de drij dat mislukt, dan gaat ge 't kot in.... Luister nu : Ge zult ten eerste al het geld van den pastoor, ten tweede het beste peerd uit mijnen stal, en ten derde den trouwring van mijne vrouw weghalen. »

— « Dat zal ik doen, Mijnheer de Burgemeester, » zei Robber.

De pastoor liet zijne vensters met ijzeren staven bezetten en de deuren van nieuwe sloten en grendels voorzien.

De burgemeester liet zijn beste peerd dag en nacht door vier man bewaken : een zat er op en hield den toom vast; twee stonden van weerskanten en hielden den teugel; de leste stond van achter en hield den steert vast.

En de burgemeestersvrouw mocht uit heure kamer niet meer komen, om wille van den ring.

Er ging een geruime tijd voorbij, en Robber liet van zich niet hooren, zoodat de pastoor er gerust in werd en al dacht op allebei zijne ooren te kunnen slapen.

Ja maar, den avond vóór St-Gabriëlsdag liet Robber zich in de kerk sluiten. Tegen middernacht stak hij al de keersen aan, en op slag van twaalf uren begon hij de groote klok te luiden, zoo hevig, dat de galmgaten niet groot genoeg waren om den klank door te laten.

De pastoor was aan 't droomen, dat hij dood was en Onze Lieve Heer hem tot duizend jaar vagevuur veroordeeld had. En hij nam zijn paksken en zijnen gaffelstok en stapte zwaarmoedig naar 't vagevuur toe. Aan de stalen poort gekomen, trok hij al zuchtende aan de bel. En die bel gaf zoo'n geweldig gelui, dat de stalen poort er van daverde. En de bel bleef vanzelf luiden, altijd maar luiden! Het scheen den pastoor dat hij de groote klok van zijne kerk hoorde. Bij dat gedacht liet hij 'nen diepen

zucht en hij zei : « Ach! ware ik nog levend, hoe zou ik werken voor den hemel! » En de bel luidde, luidde altijd maar harder. En op eens gaf ze zoo'n geweldigen slag, dat den pastoor hooren en zien verging.

Hij schoot wakker, maar de bel bleef luiden, en nu hoorde hij, dat het de groote klok was van zijne kerk.

— « Bermhertigheid! » riep de pastoor, « 't is de stem van God! » Hij liep in éénen adem recht naar de kerk, en wat zag hij mij daar? Midden in 't licht zat een engel vóór den hoogen autaar geknield, eene schoone engel, met blinkende gouden vleugels. En hij zong met een sterke stem : « Ik ben de engel Gabriël! Ik ben gezonden om den pastoor al zijn geld! »

— « 't Is mijn droom, » zei de pastoor bedroefd, maar toch ook verblijd. En de engel ging altijd voort met te zingen : « Ik ben gezonden om den pastoor al zijn geld! »

— « Ik zal het u seffens brengen, engel Gabriël, » zei de pastoor.

De pastoor liep naar de pastorij. « Och Heere! Katrien, » riep hij tegen zijne meid « mijn droom — en de engel Gabriël is daar in de kerk, om al mijn geld te komen halen. »

— « Al uw geld, Mijnheer Pastoor? dat zult ge toch niet geven zeker? » zei de meid, « want dan heb ik niets, » dacht zij in haar eigen.

— « 't Is zeker de engel Gabriël, Katrien. Van hem ook heb ik gedroomd. Maar zij gerust, daar liggen nog zevenhonderd frank onder den zonnewijzer. »

Maar Robber had die woorden gehoord, want met 'nen zwarten mantel over zijn engelenkleed, was hij den pastoor stillekens achternageslibberd.

De pastoor scharde zijn geld bijeen en ging het aan den voet van den autaar leggen. De engelachtige Robber ging altijd voort met te zingen : « Ik ben gezonden om den pastoor al zijn geld!... Om al zijn geld, — ook om de zevenhonderd frank, die onder den zonnewijzer liggen, » voegde hij er bij.

De pastoor liep terug naar huis. « Och Heere! Katrien, » riep hij, « zie-de wel dat het de engel Gabriël is : hij weet het ook al van de zevenhonderd frank. »

Dat geld werd bij 't ander aan den autaar gelegd. Toen zei de valsche engel : « Mijnheer Pastoor, nu moogt ge met mij naar den hemel gaan. Wilt ge dat? »

— « Of ik het wil, engel Gabriël! » riep de pastoor.

— « Kruip dan in dezen zak, » zei Robber.

De pastoor ging in den zak, en de engel bond hem toe.

Robber nam den zak op zijne schouders, trok er mee naar het oksaal en sleurde hem eenige keeren de trappen op en af.

— « Ach! » zuchtte de pastoor bij de derde reis, « ach! engel Gabriël, wat is de weg naar den hemel toch hobbelig! »

— « Nog een beetje geduld, Mijnheer Pastoor, » zei de deugniet, « wij zijn er bijkans. »

Dan sleepte hij den pastoor naar den ganzenstal van de pastorij. « Piep! piep! piep! » zeiden de ganzen bij 't opengaan der deur. « Hoor, Mijnheer Pastoor, hoort gij de engeltjes niet piepen? » vroeg de schelm. « Nu zijt ge in 't voorhof van den hemel. Hier moet ge blijven wachten, want ik moet eerst uw geld brengen op eene plaats, waar geene dieven het stelen zullen! »

Daar lag de pastoor nu in zijnen zak, en iederen keer dat eene gans : kwaak! kwaak! zei, meende hij het gekraak te hooren van de opengaande hemeldeur.

’s Morgens kwam Katrien de ganzen voederen. « Ach! » zuchtte zij, « waar mag Mijnheer Pastoor toch blijven? »

— « Wel, Katrien toch! » riep de pastoor van uit zijnen zak, « zijt gij ook al in den hemel, meisken? »

— « Wel, Mijnheer Pastoor, wat doet gij hier in den ganzenstal! »

*
* *

Nu moest Robber ’s burgemeesters beste peerd zien te krijgen. En of het beest goed bewaakt was! — Door vier man, ja, wel door vijf, als ge een oud wijfken meerekent, een stokoud, gerimpeld en ineengewassen meken, dat al sedert veel dagen onder den afhang bij den peerdenstal kwam rusten; en somwijlen bleef het daar zijn nachtrust nemen, en op ’nen anderen keer ging het eerst laat naar huis.

De bewakers kregen genegenheid voor het uitgemergeld en ineengekrold wijfken. Ze lieten het soms al eens bij hen komen, als ’t buiten regende of waaide. En soms ook al eens als ’t schoon weder was, om wille van het nieuws, dat het over alles wist te verhalen. Het wist den al, dat wijfken, en vertellen dat het kon, vertellen, bijzonder van dieven en roovers, dat het haar er van te berge rees, zelfs op ’nen kaalkop.

En de diefte bij den pastoor gepleegd, hoe wist het die aan de bewakers uiteen te doen! En de wreede mishandelingen, die de arme pastoor in zijn zak onderstaan had! ’t Was alsof er eene rilling over ’t lijf der bewakers liep.

— « Wat is ’t koud! » zeiden ze, « vind-de ’t ook niet, meken? »

— « Ja, 't weer is koud, mannen, » zei het wijfken, « maar ik en heb toch geen kou : ik heb een stoveken in mijnen zak. »

En 't haalde een fleschken voor den dag, en 't dronk 'nen slok brandewijn en stak toen het fleschken terug.

De neusgaten van de bewakers gingen open en toe bij den reuk van den brandewijn. « Och! vrouwken, » zei die op 't peerd zat, « laat mij daar ook eens een teugsken aan rieken! »

— « Vrouwken, geef ons ook een sloksken, » zeiden de drij andere.

— « Ja, » zei 't wijfken, « als ge er een beetje inlaat voor mij. »

En de vier mannen deelden broederlijk, maar 't oudje werd doodgedeeld.

En geen vijf minuten later, of alles sliep in den stal, uitgenomen meken en het peerd.

En eerdat er nog vijf minuten voort waren, wierp Robber zijne vrouwenkleeren af en maakte gauw het peerd los, terwijl hij zei : « Robbers slaapdrank werkt goed, he mannen? »

Die op 't peerd zat, zet hij schrijlings op 'nen balk met eene stroowisch in zijne hand; de twee teugelmannen krijgen ieder een lint in de hand van mekens voorschoot; de steerthouder krijgt het wijfken zijn pruik tusschen zijne vingeren.

Gauw de hoeven van 't peerd met vodden omwonden, en weg is Robber met 's burgemeesters beste peerd!

*

* *

Maar den trouwring van zijne vrouw weghalen, dat zou zoo gemakkelijk niet gaan, zei de burgemeester aan al die het hooren wilde.

Overdag kon Robber bij de burgemeesterse niet komen, en 's nachts was de burgemeester er bij met geladen geweer en pistool. Dezen keer zou de dief het met zijn leven bekoopen, als hij de kans nog durfde wagen.

Op zekeren nacht nu hoorde de burgemeestersvrouw een licht gekrevel aan de venster. Ze wekt haren man en zie! de venster gaat open, en daar komt iemand langs buiten voor staan. « 't Is Robber! » zegt de burgemeesterse. — « Hij is het! » zegt de burgemeester. — « Ja, ik ben het! » antwoordt Robber. De burgemeester neemt zijn geweer, mikt, schiet en — raakt, want plomp! daar valt het lichaam van de leer op den grond.

— « Wat gaan we daar nu mee aanvangen? » vroeg de burgemeester, en hij keek eens buiten.

— « Is hij dood? »

— « Ik en kan het niet zien, vrouw; 't is balkdonker daarbuiten. »

— « Roep ons volk en ga eens zien. Dan is 't nog tijd om te weten wat er te doen valt. »

— « Hij is dood, » zei de burgemeester, toen hij terugkwam, « ik ben van gedacht dat wij hem in den mestput zouden kunnen steken. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. De burgemeester trok af met zijn volk, maar eenige oogenblikken later keerde hij weder. « Vrouw, » zeide hij, « 't moest Robber eens niet zijn! Geef mij uwen ring, dat ik hem beware. » De vrouw gaf den ring zonder achterdenken.

Nu eene halve uur was de burgemeester al terug. « 't Is gedaan, vrouwken, » zei hij tegen zijn wijf.

— « Ha! God zij geloofd! Nu kunnen wij gerust slapen. Gij hebt mijnen trouwring toch wel meegebracht, man? »

— « Uwen trouwring?... Uwen trouwring?... Dien heb ik niet gehad, vrouw! »

— « Wel man, ge zijt hem zelf komen halen, toen ge pas beneden waart. »

— « Ik hem komen halen? Wel vrouw, ge zijt van uw verstand! »

— « Maar man lief, hoe kun-de toch zoo spreken! Ge hebt zelf gezeid : Geef mij uwen ring, dat ik hem beware, want 't moest Robber eens niet zijn! »

— « Dan is 't aan dien duivelschen Robber geweest, dat ge uwen ring gegeven hebt, » zei de burgemeester, « hij is ons toch weer te slim geweest. »

Wat had Robber gedaan? Een moordenaar was in den dag opgehangen, en Robber had het lijk van de galg losgemaakt en het met eene leer voor de venster van den burgemeester gehouden. Terwijl nu de burgemeester met zijn volk, zoo hij meende, Robber aan 't begraven was, was de slimmerik naar boven geloopen, en vermits hij zeer goed de stem en de gebaren van den burgemeester kon nabootsen, had hij met fijnigheid de burgemeestersvrouw haren ring afgetruggeld.

Sedert dien tijd heeft Robber vrij zijnen stiel mogen doen. Van vàder tot zoon ging die vrijheid over en al de dieven, die nu nog ongestraft rondloopen, zijn van Robbers afstammelingen.

XLIX.

49. Van bangen Koben.

Daar was eens een jongen, en hij hiet Koben, en hij was zoo bang als een wezel. Was hij alleen en hoorde hij ergens een blad ritselen, dan ging hij op den loop van schrik. Als hij in den maneschijn zijne schaduwe zag, dan meende hij dat de duivel hem op de hielen zat, en hij was om te sterven van benauwdheid.

Op zekeren dag was Koben naar een dorp in de geburen moeten gaan. Toen hij terugkeerde, begon het al donker te worden, en Koben moest nog wel een half uur gaan, eer hij thuis was.

Hij zette het op een loopen om des te spoediger thuis te zijn. Eensklaps hoort hij achter zich eene stem fluisteren : « pakt hem! pakt hem! » Koben wist niet waar hij het had van verveerdheid; hij versnelde zijnen loop, om aan zijne vervolgers te ontsnappen, maar hoe harder dat Koben liep, hoe harder de stem riep : « pakt hem! pakt hem! » en Kobens hert was geen boon groot meer.

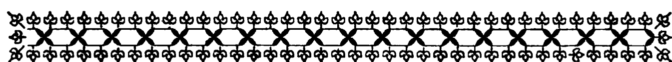
Wat Koben hoorde, was niets anders dan het tegeneenschuren van de twee pijpen zijner nieuwe floeren broek.

Buiten adem van schrik, loopt hij dwars over eene weide en springt over eenen « groenkuil » (1), doch daar krijgt hij ineens 'nen hevigen slag in zijnen rug. « Nu

(1) Een kuil, waar men het groen voeder voor de dieren in wascht.

ben ik er aan! » peinst Koben en hij valt, half dood van angst en vermoeienis, plat op zijnen buik.

Wat was er gebeurd? Toen Koben over den groenkuil wipte, sprong hij per ongeluk op de tanden van eene hooirijf, en hij kreeg den steel in den rug.

L.

50. De Pachter en de Keukenmeid.

Daar was eens een pachter, die zijne pacht ging betalen bij zijnen heer.

Mijnheer zeide tegen de keukenmeid, dat zij den pachter in de keuken moest brengen en hem daar goed moest laten eten en drinken. De pachter gebruikte er koffie met boterhammen en kaas, maar de meid sneed de boterhammen zoo dun, dat er gemakkelijk eene musch mee kon gaan vliegen. Iederen keer dat zij den pachter eenen boterham voorlegde, zegde zij : *s'il-vous-plaît.* Zij kon niet genoeg snijden, want ieder boterhammeken was maar een beet voor den boer. Eindelijk werd ze dit beu en ging aan haren heer zeggen, dat de pachter zoo schrikkelijk veel eten kon. — « Toe, toe, » antwoordde de heer, « laat hem zijn volle bekomst maar eten. »

— « Wacht, » dacht de meid, « ik zal u wel foppen. »

Zij snijdt eenen boterham van wel twee vingeren dik, geeft hem aan den boer en zegt bitsig : « *arè!* »

De pachter lachte en sprak : « Zoo éénen *arè* heb ik liever als al uw *s'il-vous-plaîkens.* »

LI.

51. Van den Boer en den Haring.

Een boer, die zoo dom was als het peerd van Christus, ging naar de stad. Op de merkt zag hij een wijfken staan, dat haringen verkocht.

— « Vrouwken, » vroeg hij, « wat voor beesten zijn dat? »

— « Dat zijn haringen, vriend. »

— « Haringen? En wat kost zoo'n beest? »

— « Drij oordjes het stuk. »

— « Dat is te veel voor een stuk, » zei de boer. « Hoor eens, ik zal u vijf oordjes geven voor 'nen heelen. »

Het vrouwken was tevreden en gaf den boer eenen haring.

— « Maar hoe moet ik die beest nu gereedmaken? » vroeg hij.

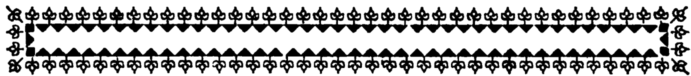
— « O! » zei het wijfken, « als hij maar immers vuur gezien heeft, kunt gij hem opeten. »

De boer vertrok met zijnen haring, en 't was al donker, toen hij zijn dorp bereikte.

Daar ziet hij in de verte een lichtje branden. Hij haalt zijnen haring voor den dag, steekt hem naar omhoog en zegt : « Nu hebt gij vuur gezien en ge moet er aan! »

Per ongeluk rees de haring uit zijne handen en viel in 't gras. De boer scharrelde er naar, maar in plaats van den visch, pakte hij eenen vorsch vast, die deerlijk begon te kwaken. « Daar valt hier niet te kwikken of te kwakken, » zei de boer, « gij hebt vijf oordjes gekost, en gij moet er in! »

Daarmee speelde hij den kikvorsch binnen.

LII.

52. Van Jan, die goed kon onthouden.

Een heer had eenen knecht, die van de slimste niet was. Op zekeren dag zond hij hem met eenen haas naar den pastoor en zeide hem :

— Jan, draag dezen haas naar Mijnheer Pastoor en zeg : « Goeden morgen, Mijnheer Pastoor, Mijnheer zendt u eenen haas, en als Mijnheer patrijzen schiet, zal hij er u ook sturen. — Doe uwe boodschap goed, of de duivel zal u halen! »

De knecht herhaalde onderwege maar gedurig hetgeen hem opgelegd was tegen den pastoor te zeggen. Doch,

door dit gedurig opzeggen, verwarde hij het een met het ander.

Toen nu Jan bij den pastoor kwam, zeide hij :

— « Goeden morgen, Mijnheer haas, Mijnheer zendt u eenen pastoor, en als hij patrijzen schiet, zal de duivel u halen. »

LIII.

53. „Merci“ is een leelijk Scheldwoord.

Een boer, die alle weken naar de stad ging om zijne boter en eieren te merkten, was gewoon telkens in 'nen winkel naar te gaan en er 't een en 't ander voor zijn huishouden te koopen. Om den boer te bedanken, die hem den penning gunde, zei de winkelier altijd : « *Merci* pachter! »

De boer wist niet, wat dit woord beteekende en peinsde dikwijls in zijn zelven : *Merci, merci*, wat voor een aardig woord is dat toch! Dat is zeker Fransch. Wat duivel zou hij daarmee willen zeggen? »

Na lang dubben, besloot hij er eens met Jan, zijnen gebuur, over te spreken. Die had bij 't volk gediend (1) en kon een klad Fransch. Die zou dus wel weten, wat het woord beteekende.

(1) Was soldaat geweest.

Dat was me goed, maar die Jan was een eerste spuiter. Wanneer hij maar iemand in de klucht kon hebben, dan leefde hij. Toen de boer hem zijn geval verteld had, riep hij met gemaakte verwondering : « Wat! durven ze tegen u *merci* zeggen? Maar dat is het leelijkste scheldwoord dat er bestaat! dat is zooveel gezeid als dief! » — « Ha! 't is goed dat ik het weet, » zei de boer, « als hij 't nu nog 'nen keer durft zeggen, zal ik hem zijnen bol eens wasschen! »

Den volgenden merktdag ging onze snul den winkel binnen, bestelde eenige waren en betaalde. « *Merci* pachter, » zei de winkelier volgens gewoonte.

Dat was te veel. « Wat hier en ginder! » riep de boer, « gij mij voor 'nen *merci* uitmaken! Ben ik 'ne *merci*, zeg? Gij en heel uwe familie zijt *merci's!* Van mijn eeuwig leven zet ik geenen voet meer over uwen dorpel. Dat zal u leeren mij uit te schelden voor 'nen *merci!* »

LIV.

54. Van Krekel den Waarzegger.

Daar was eens een man, die Krekel hiet. Hij had twee kwade gaven : ten eerste, hij werkte niet geerne, en ten tweede, hij dronk geerne veel borreltjes. Behalve dat, was Krekel de beste vent van de wereld. Gij begrijpt

dat hij zoo arm was als Job, en op den langen duur niet meer wist van wat hout pijlen maken.

Hij besloot dan naar de stad te trekken en daar zijn geluk te beproeven. Zoo gezeid, zoo gedaan. Krekel had nog één franksken, en dat moest eerst op. Ook ging hij onderwege in alle « kapellekens » (1) naar, zoodat hij stillekens aan « in den wind » (2) geraakte en nog juist zes centen op zak had, toen hij in de stad aankwam. Hij ging eene herberg binnen en kocht er eenen « dikkop » (3) voor zijn zes centen. De baas vertelde hem, dat er in zijne geburen eene rijke mevrouw woonde, die 'nen kostelijken diamanten ring verloren had, en eene groote belooning uitloofde aan dengene die haar den ring zou terug bezorgen.

Krekel trok zijne stoute schoenen aan en ging regelrecht naar de rijke mevrouw, bij wie hij zich uitgaf voor eenen waarzegger, die alle verloren schatten aan hunnen eigenaar kon doen terugkeeren.

— « Zoudt gij den ring kunnen vinden, dien ik verloren ben? » vroeg de mevrouw.

— « O! zeker, » antwoordde Krekel, « ik zal mij dadelijk aan 't werk stellen, maar ge moet me hier drij dagen laten blijven en mij goed eten en drinken geven. Indien ik na die drij dagen den ring niet gevonden heb, moogt gij zeggen, dat ik een leugenaar en een bedrieger ben en mij schandelijk wegjagen. »

— « Wees gerust, » zei de mevrouw, « er zal u niets ontbreken. »

---

(1) Herbergen.

(2) Half dronken.

(3) Groote borrel genever.

Den eersten dag liep Krekel overal rond, snuffelde in den hof, keek onder de struiken, maar de ring was nievers te vinden. Toen een van de knechts hem zijn avondeten bracht, begon Krekel kwaden moed te krijgen en hij zei : « Dat is er nu al één ! » (Een dag wilde hij zeggen.)

Ja maar, de knecht meende dat dit beteekende : dat is nu al één dief, en hij liep naar zijne gezellen, de twee andere knechts, en zei hun :

— « Mannen, wij moeten oppassen! Die vreemde kerel weet zeker dat wij den ring hebben. Toen ik hem daareven zijn avondeten opdiende, bezag hij mij met een koppel oogen en hij zei : Dat is er nu al één ! »

Ge kunt denken hoe die mannen verschoten. Van toen af vermeden ze zorgvuldig Krekel nog te ontmoeten.

's Anderendaags doorzocht Krekel de kamers en den zolder; hij klom zelfs in de balken van het dak om te zien of de ring daar soms niet verborgen zat, maar 't was verloren gezocht : het juweel was niet te vinden.

Geheel ontmoedigd liet Krekel zich des avonds in eenen zetel vallen en riep uit : « Dat zijn er nu al twee ! » (Twee dagen meende hij.)

De tweede knecht, die hem juist zijn avondmaal bracht — de eerste was niet meer onder zijne oogen durven komen — hoorde die woorden en, meenende dat Krekel zeggen wou : « dat zijn nu al twee dieven, » liep vol schrik naar zijne kameraden en vertelde hun het voorgevallene.

— « Die leelijke vent, » riep hij uit, « heeft alles ontdekt. Hij weet dat wij den ring gestolen hebben en zal alles aan mevrouw gaan verraden. Dan zijn wij onzen post kwijt en worden op den hoop toe nog in 't kot gezet. »

Zij hielden raad en besloten alles aan den waarzegger te bekennen en hem den ring te geven.

's Anderendaags, al vroeg in den morgen, gingen zij naar Krekel, vielen voor hem op de knieën, bekenden de dieven te zijn van den ring en smeekten hem, hun misdrijf toch niet aan Mevrouw bekend te maken. Ze zouden hem den ring geven en daarbij heel hunnen spaarpot.

Krekel was tevreden en sprak : « Voor dezen keer zal ik alles blauw-blauw laten, maar past op, deugnieten, voor eenen tweeden keer! »

De slimmerik nam wat brood, kneedde het tot een bolleken en stak er den ring in.

Dan ging hij op den koer en wierp het bolleken voor de kalkoenen, die daar liepen. « Hap! » zei een groote zwarte kalkoen, en hij slikte het brood met den ring in. Krekel had goed opgelet welke vogel het was, en liep aanstonds Mevrouw verwittigen, dat hij den dief van haren ring ontdekt had.

— « Hebt gij den dief gevonden! » riep Mevrouw, « mijn ring was dus gestolen! Wel, als gij mij het juweel bezorgt, dan krijgt gij onmiddellijk drij briefkens van honderd frank, en de dief zijne welverdiende straf. »

— « Ik zal u den dief wijzen, Mevrouw, » zei Krekel, « en dan kunt ge hem zelf den ring doen teruggeven. »

En hij ging met haar op den koer. « Zie! » sprak hij, den zwarten kalkoen aanwijzende, « dat is de dief!... Gij moet uwen ring hier ergens verloren hebben, en de kalkoen heeft hem opgeslokt. »

De vogel werd gepakt en doodgedaan, en waarlijk! in zijne maag vond men den ring zitten! Ge kunt wel peinzen hoe ieder verwonderd stond, vooral de knechts, die maar niet konden begrijpen, hoe de ring in de maag van den kalkoen was geraakt.

— « Gij zijt oprecht een geleerd man, » zei de mevrouw tot Krekel, « en ik zie geerne zulke kunsten. Als gij mij nu nog een bewijs wilt geven van uwe hooge bekwaamheid, dan schenk ik u, in plaats van drij briefkens, vijf briefkens van honderd frank. »

Krekel wenschte zich wel honderd uren van daar. Tot hiertoe was alles goed vergaan, maar zou het zoo blijven? Dat hij in 't geheel niet op zijn gemak was, toen de mevrouw met haar voorstel afkwam, is gemakkelijk te begrijpen, maar hij durfde er niets van laten blijken en zei stoutweg :

— « Vraag maar op, Mevrouw, ik ben tot uwen dienst. »

Mevrouw ging heen en kwam eenige minuten daarna met twee tellooren binnen, die juist op elkander pasten. Zij zette ze op de tafel en zei :

— « Raad nu wat er tusschen ligt! »

De arme Krekel was zoo verbabbereerd, dat hij in den eerste geen woord kon uitbrengen. « Ach! » zuchtte hij eindelijk, « nu zijt ge schoon gevangen, nietwaar Krekeltje? »

— « Wel, hoe is het toch in de wereld van God mogelijk! » riep de verwonderde mevrouw, « gij zijt inderdaad een tooveraar! »

Zij hief de bovenste telloor op, en zie! daar lag een krekel in de onderste.

Krekel kreeg de beloofde vijfhonderd frank en trok er welgemoed van door. Toch oordeelde hij het geraadzaam, zich in 't vervolg niet meer voor waarzegger uit te geven. Nu was alles opperbest gegaan, maar 't was niet gezeid, dat het altijd zoo goed zou afloopen.

LV.

55. Van de drij Walen.

Daar waren eens drij Walen, die besloten naar het Vlaamsche land te reizen, om er onze taal te leeren.

Zij kwamen al pratende in een dorp aangewandeld, en de menschen zagen seffens dat het drij vreemdelingen waren.

— « Wat voor mannen zijn dat? » vroeg de eene aan den andere.

— « *Drij stomme Walen!* » riep iemand.

— « Hoort gij dat? » zeiden twee van de Walen tegen hunnen kameraad, « dat is uw woord, en dat moet gij onthouden. »

Als ze nu wat verder gereisd waren, kwamen ze aan eene weide, waar eene boerin hare koei aan 't melken was.

— « *Omme koei!* » riep de boerin, omdat het dier niet wilde staan.

— « Dat is uw woord, kameraad, » zeiden de Walen tegen den tweeden, « zie dat ge 't niet vergeet. »

Een beetje verder zagen ze 'nen boer, die op zijn land aan 't ploegen was. Iederen keer dat hij eene voor gereden had, ging hij er voor staan, bezag ze eens goed en zei :

— « *Dat is recht!* »

— « Dat is uw woord, » zeiden de Walen tegen den derden, « zie dat ge 't onthoudt. »

Dat was me goed, maar het wou juist lukken, dat in het eerste dorp waar ze nu aankwamen, een mensch

vermoord werd gevonden. De vermoedens vielen op de drij Walen, die men in den omtrek had gezien, waar de misdaad was gepleegd. Zij werden aangehouden en vóór den rechter gebracht.

— « Wie zijt gij? » vroeg de rechter hun.

— « *Drij stomme Walen,* » antwoordde de eerste.

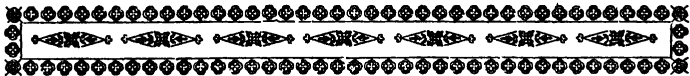
— « A zoo! En gij wordt beschuldigd eenen mensch vermoord te hebben. Waarom hebt gij dat gedaan? »

— « *Omme koei!* » antwoordde de tweede Waal.

— « Om een koei! » riep de rechter. « Om een koei eenen mensch vermoorden! Gij zult uwe welverdiende straf niet ontgaan. De dood zult gij sterven voor zulke schrikkelijke misdaad! »

— « *Dat is recht!* » zei de derde Waal.

Later kwam de onschuld van de betichten aan den dag, en de drij sukkelaars werden in vrijheid gesteld.

LVI.

56. Van Keizer Karel en het Klooster zonder Zorg.

Keizer Karel was eens op den wandel. Hij kwam aan een klooster, en boven de poort stond in groote letters te lezen :

« HIER LEEFT MEN ZONDER ZORG. »

— « Wat is dat! » zei de keizer bij zich zelven, « die paters leiden hier een gemakkelijk leven, dunkt me, terwijl ik zooveel om de ooren heb, dat ik schier niet weet waar mijn hoofd staat. Wacht een beetje, dat zal zoo niet blijven duren. »

En hij trok met gramschap aan de bel en vroeg om den abt te spreken.

— « Vader Abt, » zei de keizer, « wat beteekent het opschrift boven de poort van uw klooster? Is het waar, leeft gij hier zonder zorg? »

— « Inderdaad, Sire, wij leven hier zonder kommer of achterdenken. »

— « Zoodat gij hier voor hoegenaamd niets te zorgen hebt? »

— « Voor niets, Sire, tenzij voor de zaligheid van van onze ziel. »

— « Al langer hoe schooner! En ik moet dag en nacht werken en zorgen. Zie! mijne haren zijn vóór den tijd vergrijsd van arbeid en kommer... Hoor eens, Vader Abt, dat kan hier zoo niet blijven duren. »

— « Maar, Sire, wij kloosterlingen, wij zorgen en werken ook, maar niet, zooals gij, voor het tijdelijke, maar voor het eeuwige. »

— « Die uitlegging voldoet mij niet, » sprak de keizer. « Luister : binnen drie dagen keer ik hier weder, en gij zult mij antwoord geven op de drie volgende vragen, of ik doe u vertrekken en sla al uwe goederen aan :

1° Waar is het middelpunt der aarde?

2° Hoe diep is de zee?

3° Wat verschil is er tusschen dezen dag en dien over drie dagen? »

Daarop vertrok de keizer en liet den abt in de grootste verslagenheid achter. Deze riep al de paters en broeders

in 't kapittel bijeen en vertelde hun zijn wedervaren. Nu begonnen zij te beraadslagen, de gansche kloosterbibliotheek werd het onderste boven gezet, maar zij hadden goed hunne hersens af te matten, de voorgestelde vragen waren en bleven onoplosbare raadsels.

's Morgens van den derden dag hadden de paters nog niets gevonden, dat op iets geleek, toen de abt den inval kreeg den schaper van 't klooster te raadplegen. Dat was een zeer slimme en geestige kerel, en wie weet of hij de vragen niet zou kunnen beantwoorden.

Ja, de schaper werd ontboden en de abt legde hem zijne verlegenheid uit. Toen de schaper de vragen gehoord had, begon hij te lachen en hij zei :

— « Wel, Vader Abt, waardat gij mee inzit! Laat mij eens betijen, en ik zal den keizer met zijn flauwe complimenten eens rap wandelen zenden. »

— « Zoudt gij dat kunnen? » vroegen de paters,

— « Ge zult het eens zien! Maar ik moet de kleeren van Vader Abt aanhebben, en ik zal in zijne plaats den keizer ontvangen. »

Eindelijk was de derde dag verschenen, en Keizer Karel was daar om den abt te ondervragen.

Al de kloosterlingen waren in de groote zaal vergaderd en in hun midden zat de abt in zijnen zetel, met den mijter op het hoofd en den staf in de hand.

Nadat de keizer had plaats genomen, sprak hij met plechtige stem :

— « Eerste vraag : Waar is het middelpunt der aarde? »

— « Sire, » antwoordde de abt, « hier onder mijnen staf; gelooft ge 't niet, zoo meet het af. »

— « Goed geantwoord, » zei de keizer. « Tweede vraag : « Hoe diep is de zee? »

— « Sire, » was het antwoord, « God, die alles schiep, maakte ze 'nen steenworp diep. »

— « Bravo! » riep de keizer, « uw antwoord is onverbeterlijk! Maar nu heb ik u vast. Derde vraag : Wat verschil is er tusschen dezen dag en dien over drie dagen? »

— « Sire, » zei de abt, « welke vraag! over drie dagen was ik « schèper », en nu ben ik abt vandaag. »

— « Wie zijt gij dan? » vroeg de keizer verwonderd.

— « Ik ben eenvoudig de schaper van 't klooster, Sire. »

— « Welnu, » zei Karel, « ge ziet er mij een slimme gast uit. Om u te beloonen voor uw verstand, maak ik u abt van 't klooster. Al de paters en broeders zullen u gehoorzamen. »

— « Maar Sire, » zei de nieuwbakken abt tegen den keizer, toen hij met hem alleen was, « hoe zal ik mij redden, als ik moet zingen?... Ik en kan geen Latijn. »

— « Dat is 't minste van de zaak, » zei Karel, « ge moet maar zingen gelijk al de anderen. »

De schaper nam de woorden van den keizer letterlijk op, en als de paters de vespers of de metten zongen, zong hij maar altijd : « *Ik zing gelijk al de anderen! ik zing gelijk al de anderen!* »

De paters waren dit algauw moede en zij deden hun beklag bij den keizer, dat de nieuwe abt niet zingen kon, want dat hij altijd zong : « *gelijk al de anderen.* »

— « Wel, » antwoordde de keizer, « als hij zingt gelijk al de anderen, dan doet hij het goed. »

En de schaper is abt gebleven en, als hij niet dood is, dan leeft hij nog.

*

* *

Van dit sprookje bezitten wij twee varianten. In de eerste is het de kok van 't klooster, die de rol van abt speelt, en de vragen van den keizer luiden er :

1. Waar is 't middelpunt der aarde?

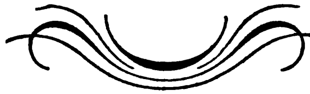
2. Op hoeveel tijd kan ik de aarde rondreizen?

3. Wat peins ik?

Het antwoord op de tweede vraag is : « Ga op de zon zitten, en op vier en twintig uren zijt gij rond de aarde. »

Op de derde vraag antwoordt de kok : « Sire, gij peinst dat gij tegen den abt spreekt, en 't is tegen den kok. »

In de tweede variante vraagt de keizer : « Hoeveel is mijn persoon weerd? » en de schaper antwoordt : « Sire, Ons Heer is voor dertig zilverlingen verkocht; wij zullen u op negen en twintig schatten. »

DIERENSPROOKJES.

DIERENSPROOKJES

LVII.

57. Van den Vos en den Wolf.

De wolf, die buikpijn had van honger, kwam eens eenen vos tegen. « Reintje, » zoo sprak hij den kiekendief aan, « gij die voor ieder potje een scheeltje weet, ge zoudt mij eens een plezier moeten doen. »

— « Laat hooren, » sprak de vos, « als ik iemand dienst kan bewijzen, ben ik altijd gereed. »

— « Wel, » zei de wolf, « ik zou toch zoo geerne eens menschenvleesch eten. Kunt ge me daar niet aan helpen? »

— « Als 't anders niet is, kom dan maar mede, » antwoordde de vos, « ik zal u menschenvleesch bezorgen, en nogal van 't fijnste. »

En de vos en de wolf gingen samen op weg. Het duurde niet lang, of ze kwamen een kind tegen.

— « Is dat nu een mensch? » vroeg de wolf, en hij watertandde reeds.

— « Neen, » antwoordde Reintje, » dat moet nog een mensch worden. »

Een beetje verder zagen ze een oud moederken, zoo geel als perkament en zoo verrimpeld als een vooze appel.

— « Is dat nu een mensch? » vroeg de wolf wederom.

— « Neen, jongen, » zei de vos, « dat is een mensch geweest. »

Zij stapten voort, en zie! daar kwam een soldaat aan, met het geweer op den schouder en den sabel aan de zijde.

— « Dat is nu toch zeker wel een mensch? » vroeg de wolf aan zijnen reisgezel.

— « Ja, » antwoordde de slimmerik, « dat is er nu een, en een ferme. Trek er maar op los. Ik ga terwijlen stillekens naar mijn hol. »

De wolf trok moedig op den soldaat af, terwijl de vos zich achter eenen boom verborg, om van daar het spel af te loeren.

De soldaat viel echter niet pluis; hij nam zijn geweer en schoot den wolf wat lood in zijn lijf. Daarna trok hij zijnen sabel en kapte er zoo duchtig op los, dat de wolf huilde en schreeuwde van de pijn, en al jankende en mankende het bosch in vluchtte.

Ondertusschen stond de vos achter zijnen boom te lachen dat hij schokte. Hij ging naar zijnen half dooden kameraad en vroeg :

— « Ewel, vriend wolf, hoe heeft u het menschenvleesch gesmaakt, jongen? »

— « Ach! » antwoordde de wolf al kermende, « daar ben ik van eene kale reis weergekomen. Die mensch daar

had zoo'n vies ding, zoo'n soort van blaaspijp; hij blies er eens in, en 't was al vuur wat ik zag. Pang! pang! zei dat ding, en 't was alsof er wel duizend naalden in mijn lijf staken. Dat was nog niet genoeg; toen trok hij nog eene ribbe uit zijn lijf en klits! klets! ik kreeg slagen, dat de sterren voor mijne oogen dansten. Zie maar eens naar mijnen rug. Ai mij! ai mij! ai mij! wat doet het zeer! »

— « Wel, wel! » sprak Reintje, « 't is ongelukkig!..,. Willen wij er samen eens op aftrekken? »

— « Neen, neen! » antwoordde de wolf, « ik heb er mijnen buik van vol. »

LVIII.

58. Hoe de Vos den Wolf leerde visschen.

De wolf was nog niet genoeg geleerd. Andermaal ging hij bij den vos te biechten, en wel om hem te vragen, of hij hem wou leeren visschen.

— « Heel geerne, » antwoordde de looze guit, « dat is maar een woord voor u. »

Zij wandelden tot bij eenen grooten vijver, en de vos sprak : « Zie, vriend wolf, hier heb ik ooit visch gevangen, met kruiwagens zoo veel! Maar hem aan niemand wijzen, hoort ge, want anders is onze vriendschap uit. »

— « Dat weet ge wel, Rein, » antwoordde zijn makker, « ik zal er aan niemand een woord van reppen. »

— « Ewel, » zei de vos, « zet u hier maar op den kant, met uwen steert in 't water, en ik durf wedden, dat ge zooveel visch vangt als ge maar wilt. »

De sukkelaar deed wat de vos hem zeide, ging op den kant zitten, en liet zijnen steert in 't water hangen.

Ja maar, het was in den Winter, en het vroos dat het kraakte.

— « Nu, om zeker van uw stuk te zijn, » sprak de schalke guit tot zijn slachtoffer, « moet ge nu en dan uwen steert een beetje optrekken, om te voelen of er nog niets aanhangt... Voelt ge nog niets, vriend wolf, hangt er nog geen visch aan? »

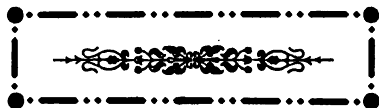
En de wolf wiggelde eens met zijnen steert en zei : « Ja, me dunkt, al een beetje. »

De vos sloop er stillekens van door, want hij kon zijnen lach niet meer bedwingen.

Eenigen tijd later kwam hij den wolf tegen, maar zonder steert. « Ewel, vriend wolf, » riep hij hem toe, « hoe is 't geweest met de vangst? »

— « Ha! » antwoordde de wolf, « er hing zooveel visch aan mijnen steert, dat ik hem niet meer kon optrekken en dat hij door 't gewicht is afgebroken..

Zijn steert, och arme! was in 't ijs vastgevrozen.

LIX.

59. De Wolf en de gebakken Peren.

De vos wist dat er bij eenen boer, bij wien hij dikwijls kiekens gestolen had, een geheele oven gebakken winterperen lag.

Hij gaat er naartoe en kruipt in den oven. Nauwelijks heeft hij eenige peren geproefd, of de boer komt met eenen dikken kluppel voor den oven staan en zegt :

— « Nu heb ik u wel in de klem, he manneken ! »

— « Ja, pachter, als hier achter in den oven geen gat was, » antwoordt de slimmerik.

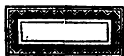
Terwijl de pachter naar het gat gaat zien, vlucht de vos langs den ovenmond weg. Hij komt den wolf tegen en zegt :

— « Ik weet iets, jongen ! Bij genen boer is een heele oven gebakken peren. Kruip er in, en als de boer komt, zeg dan : « Ja, pachter, als hier achter in den oven geen gat was. » De boer zal naar dat gat gaan kijken, en terwijlen loopt ge langs voren weg. »

De wolf ging er heen en zat al in den oven, toen de boer terugkwam. « Nu zult ge mij niet meer ontsnappen, kerel ! » zei de boer.

— « Ja, pachter, als hier achter in den oven geen gat was, » sprak de wolf heel bedaard.

— « We kennen die streken, » zei de boer. En de wolf, och arme ! moest het voor den vos bekoopen.

LX.

60. De Vos en de Haan.

De vos had al zoolang geluimd, om den haan van boer Jan te knippen, maar dat was gemakkelijker te denken dan te doen. Onze haan had bek en sporen om meester Vos te ontvangen.

— « Toch zal ik hem krijgen, » sprak Reinaard in zich zelven, « is het niet met geweld, dan met list en bedrog. »

Geslepen komt het vosken daar aangewandeld. « Haantje lief, » roept hij, « wat kraait ge toch schoon!... Ik hoor u een uur ver tegen wind in, ge hebt een stem als eene klok! Doch is het waar, » voegde hij er arglistig bij, « dat gij met de oogen toe niet meer kunt kraaien dan een kieken?... Men heeft mij dit voor de vaste waarheid gezeid. »

— « Och Heer! » lachte de haan, « gij slimmerik, wat ge u toch op de mouw laat speten! Hoor liever! »

En de haan neep de oogen toe en wilde den vos toonen, dat hij zich bedrogen had. « Knap! » zei Reinaard, en greep den onnoozelen haan vast. Met den buit in zijnen muil loopt hij voorbij de schuur, waar Boer Jan aan 't dorschen is. « Jandorie! » zegt Jan, « daar loopt de vos met mijnen schoonsten haan weg! » Hij werpt zijne blokken uit en op zijne zokken, met den vlegel in de hand, vliegt hij den kiekendief achterna. De haan, vreezende dat boer Jan hen beide met zijnen vlegel zal verpletteren, zegt tegen den vos : « Roep gauw, dat ge mij gevens-gevens gekregen hebt! »

— « Ik heb hem gevens-gevens gekregen! » riep de vos, maar daardoor kreeg de haan de gelegenheid om te ontsnappen. Hij vloog op eene haag en was verlost. « Men klapt al, » sprak toen de vos, « en men zweeg beter. » En de haan : « Men kraait al, en men keek beter. »

LXI.

61. De twee Honden.

Een pachter had eenen hond gekocht en legde hem aan den band. Dat stond het arme beest niet wel aan. Het zou veel liever los en vrij rondgeloopen hebben, dan den heelen tijd, met band of ketting om den nek, in of vóór het kot, het erf van den meester te bewaken.

De hond was het spel beu, eer het begon; hij wrong, trok en beet dan ook zoo hard en zoolang, dat hij eindelijk losgeraakte, en reep! hij was de gaten uit!

Nu was hij vrij, vrij als de vogel in de lucht! Hij liep, sprong en baste, en was ja zoo gelukkig als hij maar wenschen kon. Doch zie! na eenigen tijd werd hij ruig van pels, vuil en verwilderd van uitzicht en op den duur zoo mager als een graat. Dat gaf me ook geen wonder, want hij leed honger dat hij zwart zag, en meer dan eens was hij zonder eten moeten gaan slapen.

't Gebeurde eens dat hij al snuffelende aan eene hoeve kwam, waar een schoone bandhond lag. Hij ging

er heen en maakte er kennis mede. Hij verteldę zijne lotgevallen, prees zijne vrij- en blijheid, maar liet toch een diepen zucht, als hij de welgevulde schotel nevens het kot van zijnen makker zag staan.

De bandhond had geene woorden genoeg om zijn gerust en zorgeloos leven te beschrijven. Drijmaal daags werd zijne schotel gevuld, en 't was geen arme-menschenkost zulle! Verder niets te doen dan daar liggen luieriken; als de meester kwam, met den steert kwispelen en vriendelijk blaffen; verscheen er een vreemde, de tanden laten zien en blaffen, om de huisgenooten te verwittigen. Voorwaar, beter leven kon hij niet wenschen, en hij ried zijnen makker aan het ook maar eens te beproeven. Dan zou hij ook vet worden, eenen fijnen pels krijgen en er wat fatsoenlijker uitzien.

Onze vluchteling was bijna omgeklapt, maar daar viel zijn oog op den nek van zijnen kameraad.

— « Wat is dat daar voor eene kale plek? » vroeg hij hem.

— « Och! niets, » zei de andere, « dat komt van den band dien ik om den hals draag. In den beginne vaarde mij dat geweldig, maar nu ben ik er aan gewoon. »

— « Zoodat gij voor uwe volle schotel uwe vrijheid gegeven en 'nen kalen nek gekregen hebt? » sprak de magere hond, « neen, neen,

Liever vrij en geen eten,
Als 'nen vollen buik en een ijzeren keten! »

En op één, twee, drij was hij den werf af en hij aan 't loopen, zoo hard hij maar kon. En als hij niet opgehouden heeft, dan loopt hij nog.

LXII.

62. Van de twee Spinnekoppen.

Twee spinnekoppen, kennissen van over jaren en jaren, kwamen malkander eens tegen.

De eene was dik en vet gelijk een stalbeest, de andere, mager als een graat.

Nadat ze elkander hertelijk gegroet hadden, vroeg de vette spinnekop :

— « Maar hoe komt het toch, dat ge zoo mager geworden zijt?... 't Is bijkans of ge de dood in uw knoken hadt, gij die er vroeger zoo goed uitzaagt. »

— « Ja, » zuchtte de magere spinnekop, « ik geloof dat ik uitteer, en als 't zoo voortgaat, dan zal ik gauw dood zijn. »

— « Waar woont ge tegenwoordig? » vroeg de dikke.

— « Bij een kwezeltje, » was het droevig antwoord, « en dat kwezeltje doet van den vroegen morgen tot den laten avond niets dan kuischen en vegen, en dat is juist mijne dood. Hetgeen ik 's avonds gesponnen heb, wordt 's anderendaags 's morgens weggeveegd, en zoo heb ik goed mijn hert uit mijn lijf te spinnen, het kort niets. Ja, er van sterven moet ik. »

En ze liet eenen zucht gelijk alleen eene spinnekop zuchten kan, die uitteert.

— « Bij mij is 't juist het tegendeel, » zei de vette spinnekop, « ik win alle dagen bij. »

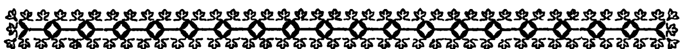
— « Waar woont gij dan? » vroeg de magere spinnekop.

— « Bij 'nen smid, » antwoordde de dikke; « ik heb mij daar een goed plaatsken uitgekozen in de smis. Sedert Deezekens tijden is er geen borstel meer in huis geweest en 't hangt daar zoo vol netten en stof, dat de muren er zwart van zien. Ook heb ik niet noodig nog te werken; ik eet op mijn gémak mijn buiksken vol en ik slaap drij kwaart van den tijd. Ge moest bij mij komen wonen! »

— « Ik zal er eens over nadenken, » zei de magere spinnekop, « en morgen breng ik u bescheid. »

Daarmee ging ze naar huis om een pas begonnen net af te werken.

Maar 's anderendaags 's morgens was 't arm spinnekopken... dood!

XLIII.

63. Waarom de Uilen 's nachts vliegen.

De vogelen kwamen eens bijeen om 'nen koning te kiezen. Ze hadden al lang gehaspeld en getwist en, op 't einde van 't spel, was er nog niets beslist en niemand gekozen.

De uil, die goede vriend was met het winterkoningsken, en al dat geschreeuw en geschetter beu werd, nam toen het woord op en sprak :

— « Laat ons dengene koning benoemen, die het hoogste vliegen zal. »

Terwijl de andere vogelen daarover aan 't beraadslagen waren, riep de uil het winterkoningsken aan den eenen kant en zeide hem :

— « Hoor eens hier, vriendje, ge moet gij koning worden. »

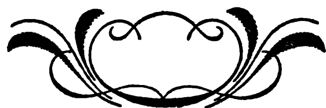
— « Maar ik en kan niet hoog genoeg vliegen, » antwoordde het kleine ding.

— « Dat is niemendalle, » zei de uil, « ik kan ik het hoogste vliegen, maar ik wil geen koning zijn. Gij versteekt u onder een van mijne vleugelen; ik zal zoo hoog vliegen als de beste, en dan komt ge goed uitgerust te voorschijn, en ge vliegt ons allemaal boven den kop. »

Zoo gebeurde het ook, en het winterkoningsken wierd natuurlijk tot koning uitgeroepen. Daarom heet het ook *koningsvogeltje.*

Maar de andere vogels hadden den list van den uil ontdekt en, afgunstig als zij waren, kregen ze allen zoo'n danigen fellen haat tegen den uil, dat zij hem toevliegen en pikken, iederen keer dat zij hem in 't oog krijgen. Ja, ze zouden de oogen uit zijnen uilenkop halen, als zij maar durfden.

Om nu met rust gelaten te worden en alle ongelukken te voorkomen, is de uil verplicht met den nacht uit te vliegen.

LXIV.

64. Waarom de Pladijs een krommen snuit heeft.

Op zekeren dag dat de pladijs en de panharing veel tijd hadden, zouden ze eens om het rapste zwemmen.

De pladijs, die alle zijn leven heerschzuchtig was geweest, moest en zou winnen.

Nauwelijks stonden beiden op het vertrekpunt gereed, of de pladijs schoot vooruit en liet den panharing een heel eind achter. Maar het haringsken was slim genoeg om zich niet moede te maken, en 't zwom wel snel, maar toch op zijn gemak vooruit, terwijl de pladijs weldra ten einde was van vermoeienis en den gewonnen weg spoedig verloren had.

Toen nu de panharing hem voorbij kwam gezwommen, meende de pladijs te bersten van spijt en nijd. Hij zou echter beproeven met list te winnen, want ze waren niet verre meer van hun doel.

De pladijs begon dan eensklaps te roepen : « Panhèring! panhèring! » en hij schreeuwde zoo hard en zoolang, dat zijn snuit er krom door getrokken was, eer hij zijnen zwemtoer volbracht had. Eindelijk toch geraakte hij bij den panharing, die hem gerust afwachtte en hem eens hertelijk uitlachte.

Nu had de pladijs een krommen snuit, en hij is altijd zoo gebleven.

LXV.

65. Hoe de Schelvisch zijnen naam kreeg.

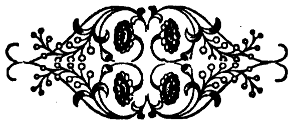
Sint-Pieter was 'nen keer aan 't visschen. Vermits hij goede vriënd met Onze-Lieve-Heer was, haalde Petrus altijd veel visch op en nu was zijne schuit, gelijk naar gewoonte, weer goed gevuld.

De visschen sprongen en kronkelden langs alle kanten; een vooral was zoo fel bezig, dat hij over boord viel en in het meer verdween.

Petrus greep wel in aller ijl naar den vluchteling, maar hij kwam te laat.

Hadde Sint-Pieter op dien oogenblik den visch bij zijnen naam genoemd en hem bevolen in de schuit te blijven, zeker zou de visch niet in 't water gesprongen zijn; maar ongelukkig wou die naam den apostel nu juist niet invallen en, spijtig over het verlies, riep hij uit : « O die *schelmvisch!* »

En van dien tijd af, was de visch zijnen ouden naam kwijt en hiet *schelmvisch*; maar de geleerden, die alles beter willen weten, hebben er *schelvisch* van gemaakt.

LXVI.

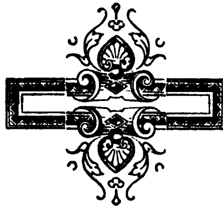
66. Waarom de Haas eene gespleten lip heeft.

De haas kloeg dikwijls, dat hij het bangste beest was van de heele wereld.

Eens dat de jagers met hunne honden hem weer op de hielen zaten, liep hij uit al zijne macht om aan zijne vervolgers te ontsnappen. Zoo kwam hij aan eene beek, en vlak voor zijnen neus hupte een vorsch in 't gras, en die vorsch verschoot zoodanig, dat hij met éénen wip weer in 't water plonste.

Daar had onze haas deugd van! « Jandoren! » zei hij, « ik wist niet, dat er nog banger beesten waren dan ik! Daar gaat die dommerik voor mij op de vlucht! »

En hij begon me daar te lachen, te lachen en te gichelen, dat zijne lip er van openborst. Sedert dien hebben de hazen allemaal eene gespleten lip.

LXVII.

67. Waarom de Kwakkel geenen steert heeft.

De Schrijver (1) hield herberg, en de Kwakkel kwam eens bij hem een pintje drinken. Maar als 't op betalen aankwam, had ze geen geld en ze wilde stillekens langs het mozegat wegslibberen. De Schrijver had het in 't oog, hij pakte de Kwakkel rap bij den steert en trok, trok!... De Kwakkel spartelde om los te geraken, en ze spartelde zoolang, totdat haar steert uitschoot en in de handen van den Schrijver bleef.

Sedert dien hebben de Kwakkels geenen steert meer, en roept de Schrijver : *Het geld van mijn bier, het geld van mijn bier!* terwijl de Kwakkel klaagt : *Kwit-kwi-dit! wat spijt mij dit, wat spijt mij dit! Kwit-kwi-dit*! (Omdat ze haren steert kwijt is.)

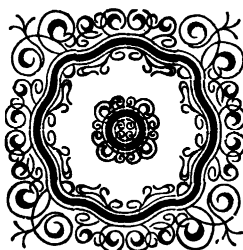
(1) Een vogel, ook Grunsel geheeten.

LXVIII.

68. Waarom de Tortelduif roept en de Ekster lacht.

De ekster en de tortelduif weddeden eens voor eene koe, om te weten wie van beiden den schoonsten nest kon maken. De ekster bouwde er 'nen heel schoonen, van binnen dicht en met een scheel er op; de duif lei enkel eenige takskens bijeen. De ekster won natuurlijk de wedding en de duif was de koe kwijt.

Nu roept de tortelduif nog altijd op die koe : « *Roetekoe, roetekoe!* » dat wil zeggen « roode koe, » en de ekster lacht dat ze schettert, telkens dat ze de tortelduif ziet.

LXIX.

69. De Oorlog tusschen 't Vliegend en 't Loopend Gedierte.

Het gebeurde eens dat de leeuw, die de koning is van 't loopend gedierte, de jongskens van het winterkoningsken, dat de koning is van 't vliegend gedierte, in hun armzalig nestje zag liggen.

— « Welhoe! » zei de leeuw met misprijzen, « zijn die kleine, vernepen dingskens de afstammelingen van den koning der vogelen? Zij gelijken meer op bedelaarskinderen dan op koningskinderen. »

Toen het winterkoningsken vernam wat de leeuw had durven zeggen, was het zoodanig gestoord, dat het hem seffens den oorlog verklaarde.

De leeuw aanveerdde den kamp en riep al zijn volk ten strijde op eene groote vlakte. Al wat vier pooten had : van de kleine muis af tot den grooten olifant, beantwoordde dien oproep, zoodat de leeuw een ontelbaar leger te been kreeg.

Het koningsken, van zijnen kant, bleef niet ten achter en 't verzamelde, hoog in de lucht, een leger, dat schier zoo talrijk was als dat van den leeuw. Al wat vleugelen had : van de nietige mug tot den fellen arend, was opgekomen om de eer van zijnen koning te wreken.

Vooraleer tegen den vijand op te trekken, wilde het koningsken weten hoe sterk het leger was van den leeuw, en 't zond daarom eene mug uit, die 't vijandelijk kamp moest gaan afspieden.

Toen de mug daar aankwam, zag zij den vos op zijn hukken zitten vóór den leeuw, en ze hoorde hem zeggen : « Ik heb 'nen schoonen pluimsteert, die goed voor vaandel kan dienen. Ewel, ik zal voorop gaan met mijnen steert in de hoogte, en gij volgt mij met het leger. Verlies mijnen steert niet uit het oog : houd ik hem recht, dan is het een teeken dat alles goed gaat; maar laat ik hem zakken, dan is alles verloren. »

De leeuw keurde dit voorstel goed en hij gebood aan zijn volk zich strijdveerdig te maken.

En mug vloog terug, zoo snel zij maar kon, en vertelde aan 't winterkoningsken, wat zij gehoord en gezien had.

Het teeken tot den aanval werd gegeven, en de twee vijandelijke legers trokken elkander te gemoet.

En zie! aan 't hoofd van 't loopend gedierte stapte de vos fier en statig met zijnen steert omhoog.

Maar 't winterkoningsken stuurde eene wesp vooruit, en die moest den vos 'nen steek geven in zijnen steert.

De wesp dreef heuren angel diep in den vos zijn vaan, zoodat Reinaard van alle leelijke gezichten begon te trekken en met zijnen steert begon te zwaaien van de pijn. Toch hield hij hem nog goed recht.

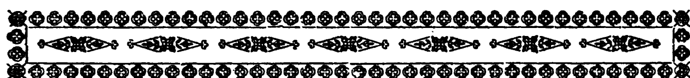
Toen zond het koningsken nog drij andere wespen, die ook in den vos zijn vaandel vlogen en hem staken dat het schromelijk was. Nu kon hij 't niet langer meer uitstaan : hij « riep pen en inkt » (1) van de pijn en, met den steert tusschen de beenen, liep hij terug, zooveel hij maar rekken kon.

Toen nu de beesten zagen dat de vos zijn vaan had laten zakken, meenden ze vast dat de slag verloren was

(1) Hij jankte.

en ze gingen allemaal op den loop in de grootste wanorde.

Zoo eindigde de oorlog tusschen het vliegend en het loopend gedierte met de overwinning van 't winterkoningsken.

LXX.

70. Van de Kat, die de Wereld hoorde kraken.

Daar zat eens één oud wijfken te spinnen, en onder haar stoeltje zat de kat en sliep. Terwijl het meken zich eens verzette, kraakte het stoeltje zoo geweldig, dat het katteken er van wakker schoot en op den loop ging, meenende dat het de wereld was, die kraakte.

En ze liep, altijd maar loopen, om de wereld uit te vluchten, totdat ze aan eene boerenhoef kwam, en boven op de poort van die hoef zag ze 'nen haan zitten kraaien.

— « Waar loopt gij naartoe? » vroeg de haan zoo.

— « Ik heb de wereld hooren kraken, en ik loop er uit, » zei de kat.

— « Zoo! dan loop ik mee, » zei de haan, « want 't is hier morgen kermis, en ze willen me den nek omwringen en in den pot steken. »

En ze liepen voort met hun getweeën.

Als ze nu lang genoeg geloopen hadden, kwamen ze aan een huis, en voor de deur lag een hond gerekt en gestrekt te « zuilen » (1) in den zonneschijn.

— « Waar loopt gij naartoe? » vroeg de hond zoo.

— « Wij hebben de wereld hooren kraken, en wij loopen er uit, » zei de haan.

— « Zoo! dan loop ik mee, » zei de hond, « want ik moet hier altijd aan den band liggen, en dat spelleken ben ik beu. »

En hij liep mee.

En ze liepen met hun gedrijen, altijd maar loopen, en eindelijk kwamen ze aan eene weide, waar een ezel aan 't distels eten was.

— « Waar loopt gij naartoe? » vroeg de ezel zoo.

— « Wij hebben de wereld hooren kraken, en wij loopen er uit, » zei de hond.

— « Zoo! dan loop ik mee, » zei Langoor, « want ik krijg hier meer slagen dan eten. »

En ze liepen voort met hun gevieren.

Als ze nu lang genoeg geloopen hadden, straat op en straat neer, bosch in en bosch uit, kwamen ze, tusschen den lichte en den donkere, aan een groot, groot bosch. Ze trokken er in, maar ze gingen en ze bleven gaan. 't Was al bosch dat ze zagen, en daar kwam geen einde aan. Door den langen duur waren ze zoo moede en ze kregen zoo 'nen honger, dat ze niet meer voortkonden en onder 'nen boom gingen liggen om wat te rusten.

— « Dat we toch maar uit dat bosch kosten geraken, » kloeg de hond, « en wat eten vinden, want ik zou door een schup bijten van honger. »

(1) Sluimeren.

— « Luistert, vrienden, » zei toen de kat, « ik zie zoo goed in den nacht als in den dag; ik zal in 'nen boom klimmen, om te zien of ik nergens een huis kan in 't oog krijgen. »

En de kat klefferde in 't sop van 'nen hoogen boom en ze keek rond naar alle kanten. Eindelijk zag ze langs den kant van het Oosten een lichtje branden, maar 't was verre, heel verre.

Zij kwam seffens naar beneden en ze zei : « Ik heb ginder wijd, bijkans aan 't einde van 't bosch een lichtje zien pinken. Laat ons daar op aftrekken om te zien wat het is. »

Zoo gezeid, zoo gedaan. De vier kameraden liepen voort naar den kant, waar de kat het licht had gezien. En als ze nu lang genoeg geloopen hadden, kregen ze allemaal het lichtje in 't oog en ze zagen dat het uit de vensters kwam van een huizeken, dat daar op zijne eenigheid tegen 't bosch stond.

Heel voorzichtekens slopen zij tot bij het huizeken en zij keken door de deurspleet naar binnen. Hemel! heel het huizeken zat vol roovers, die volop aan 't kermissen waren, want de tafel was beladen met het lekkerste eten.

— « Och God! » zei de haan, « konden wij hier eens binnen geraken, wat zouden wij onzen buik een zielmis laten doen! »

— « Dat is allemaal goed en wel, » zei de kat, « maar hoe krijgen wij die kerels hier uit? »

— « Willen wij allemaal te gelijk binnen springen en de roovers er uit vechten? » vroeg de hond; « ik zal mijnen man wel staan. »

— « Neen, » zei toen de ezel, die nog niet gesproken had, « wij zijn niet sterk genoeg om tegen die mannen

te vechten. Ik weet het beter gevonden. Ik zal op mijne achterste pooten gaan staan, met mijne voorste tegen het raam van de venster; de hond kruipt op mijnen kop, de kat op den hond zijnen kop en de haan gaat boven op de kat staan. En dan zullen we beginnen te huilen en te schreeuwen, zoo hard als wij kunnen, en ge zult die kerels eens 'nen post zien pakken! »

Zoo deden de gezellen, en toen iedereen op zijne plaats stond, begon de ezel te balken, de hond te bassen, de kat te mauwen en de haan te kraaien. Dat was me daar een lawijt en een leven gelijk een oordeel, een gehuil en geschreeuw, dat hooren en zien verging en dat heel het bosch er van « dreumelde » (1).

En de roovers sprongen vol schrik op, en ze liepen vierklauwens het huizeken uit en vluchtten het bosch in, alsof de duivel hun op de hielen zat.

En onze vier kameraden gingen binnen en ze begonnen te smullen en te smeren aan het lekker eten, dat de roovers hadden laten staan.

Als ze nu hunne bekomst hadden, bliezen ze 't licht uit en elk zocht zich een hoeksken uit om te gaan slapen.

De kat ging aan den heerd liggen, bij de assche, de ezel aan de deur, de hond op de « moos » (2) en de haan vloog in de balken.

Ondertusschen hadden de roovers zich vergaderd in 't bosch en ze hielden raad om te weten, hoe ze 't gemakkelijkst terug in hun huizeken zouden binnen geraken.

En daar wierd besloten dat een van hen zoo gaan zien, hoe 't ginder gestaan en gelegen was. Ze trokken

(1) Dreunde.

(2) Achterplaats in de boerenhuizen, waar men het vaatwerk wascht, enz.

« tuiken » (1) en de roover wien 't lot bevallen was, ging naar 't huizeken af.

Toen hij daar kwam, zag hij dat het licht uit was en dat alles stil was binnen en buiten het huizeken. Hij opende voorzichtekens de deur, die op eene spleet stond, maar nauwelijks was hij binnen, of daar gaf hem de ezel eenen stamp dat hij wel drij stappen vooruit vloog.

En hij stond al mankende op en sukkelde naar den heerd om licht te maken, maar daar vloog hem de kat te gemoet en krabde zijn heel gezicht kapot.

Toen liep hij naar de moos om het bloed af te wasschen, maar daar beet hem de hond zoo vreeselijk in zijn been, dat de lappen er af hingen.

. En terwijl zat de haan in de balken te kraaien : « Geeft hem het maar! Geeft hem het maar! »

De roover vluchtte al jankende en mankende het huizeken uit, en toen zijne kameraden hem zoo deerlijk gesteld zagen, vol bloed en met gescheurde kleeren, vroegen zij hem, wie hem zoo leelijk « begaad » (2) had.

— « Ach! » zuchtte de roover, « zoo iets ben ik in mijn eeuwig leven nog niet tegengekomen en 'k mag nog van geluk spreken, dat ik levend uit dat verwenscht huizeken geraakt ben. Toen ik fijn binnen was, sloeg er een smidsgast met 'nen voorhamer op mijn lijf, dat ik wel drij stappen vooruitvloog. Ik sukkelde recht en met groote pijn ging ik naar den heerd om licht te maken, maar opeens vloog er eene oude tooverheks naar mij toe en krabde mijn heel gezicht open. Dan wou ik het bloed gaan afwasschen op de moos, maar daar zat ik eens-

(1) Ze deden « strooken-trek ».

(2) Gehavend.

klaps tusschen eene nijptang, die een heel stuk vleesch uit mijn been trok. En terwijl dat dit gebeurde, hoorde ik er eenen boven mijnen kop maar gedurig roepen : « Geeft hem het maar! Geeft hem het maar! »

Sedert dien tijd heeft geen enkele roover het nog gewaagd aan of omtrent het huizeken te komen. Onze vier gezellen bleven er ongestoord wonen, en als ze er niet vertrokken zijn, dan wonen ze er nog.

LEUGENSPROOKJES

LEUGENSPROOKJES

LXXI.

71. Van Uilenspiegel en zijne Erwt.

Uilenspiegel had 'nen keer eene erwt geplant in zijnen hof, en hij ging er alle dagen naar kijken, om te zien of ze nog niet groot genoeg was.

Nu, op zekeren keer meende hij dat ze aan den hemel kwam, en hij klom er op.

Toen hij nu lang genoeg geklommen had, kwam hij aan den hemel uit. Hij klopte en ze lieten hem binnen in een klein kamerken, waar een oud wijfken aan 't koeken bakken was.

— « Dat valt goed, » dacht Uilenspiegel, en hij mocht zooveel koeken eten, als hij maar wilde.

Toen hij nu heel dik geëten was, zei 't wijfken dat hij terug naar de aarde moest gaan, want dat in den hemel niemand mocht blijven.

Uilenspiegel ging dan terug naar zijne erwt, maar ze was gevallen! Wat nu gedaan?

— « Dat is niets, » zei het wijfken, « ik heb hier ergens nog eene lange koord liggen; ik zal ze van boven vasthouden en dan laat ge u daar langs afrijzen. »

Ze deden dat dan, maar nu was de koord veel te kort en Uilenspiegel viel 'nen diepen put in den grond, zoodat hij er niet meer uit kon.

Hij ging dan algauw naar huis om zijne bijl te halen en zijn zelven uit den grond te kappen.

Daar vloog altijd eene keesmees rond Uilenspiegel, die hem gedurig uitlachte en riep : « Ziet dien zot! Ziet dien zot! »

En van 't geweld dat Uilenspiegel deed, sprong het vuur uit het ijzer, en de pluimen van de keesmees schoten in brand en het ijzer van de bijl ook, maar de steel bleef liggen, en Uilenspiegel was verlost.

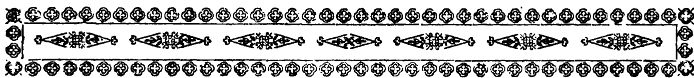

LXXII.

72. Stroopersleugens.

Toen ik nog in mijne eerste jongelingsjaren was, en al heel goed 'nen haas kost schieten, ging ik op zekeren dag met mijn geweer naar den smid om het te laten oplappen, want de haan bleef niet meer staan. Onderwege zag ik eene groote vlucht ganzen, en ik had al spijt dat mijn geweer niet geladen was. Ik stak er toch

den stemper (1) op, trok, en de stemper vloog er uit en er bleven zeven ganzen aan steken. Ik droeg dan mijn geweer naar den smid en moest bij den schoenmaker een beetje hars gaan halen. Op weg naar huis, zag ik 'nen grooten haas op omtrent vier meters afstand van mij. Ik wierp er algauw met mijnen bol pek naartoe, en de pek bleef juist tegen zijnen kop plakken. Op 'nen weerlicht was de haas weg. Ik ging dan toch eens kijken waar hij gebleven was, en wat zag ik?... De haas was, met het bolleken hars aan zijnen kop, in vollen draf tegen 'nen anderen haas geloopen, en daar stonden ze nu allebei met de koppen tegeneen. Ik pakte ze mee en ging met mijne ganzen en hazen op weg, toen ik eene oude broek zag liggen. Ik stampte er eens tegen, en er rolden zes guinee's uit. Een weinig verder moest ik over 'nen vonder, doch daar het al donker geworden was en ik niet goed meer zag, viel ik nevens de brug in het water. Toen ik na korten tijd weer uit het water kwam, had ik negen palingen in mijn broek zitten.

LXXIII.

73. Hoe een Boer in nesten geraakte.

Een boer had zijnen os verkocht en moest naar eenen anderen uitzien. Hij had al verscheidene dagen rondgeloopen, doch niets naar zijnen zin gevonden. Hij

(1) Laadstok.

dacht : ik zal Holland eens ingaan, daar zal ik waarschijnlijk mijne gading vinden.

Dat was me goed, maar hij was in Holland niet goed bekend en hij liep verloren. 't Wierd avond, hij liep in den donkere al hier en daar en wist op den duur niet meer waar op of waar henen. Eindelijk zag hij in de verte een lichtje branden, en daar trok hij op af.

Hij kwam aan een klein hutteken uit, dat daar, op zijne eenigheid, tegen een groot bosch stond. De bovenste halfdeur van de hut stond op eene spleet. Hij keek eens door die spleet naar binnen, en daar zag hij een heel oud manneken, dat druk bezig was met koek te bakken.

Hij zei : « Goeden avond, vriendschap, mag ik mijne pijp eens komen aansteken? »

— « Wel zeker, » antwoordde 't ventje, « kom maar binnen. »

De boer keek zijne oogen uit, omdat dit ventje toch zoodanig rap was.

— « Wel vriendschap, » zegde hij, « ge ziet er mij nog bliksems rap uit, al zijt ge niet jong meer. »

— « Ja, » antwoordde 't manneken, « ik ben nog goed te been, want zie! ik kan nog heel gemakkelijk over die halfdeur springen. »

Hij neemt zijnen loop, en roef! hij springt met éénen wip over de halfdeur naar buiten, en van buiten weer naar binnen.

— « Het is niet zeker dat gij het ook kunt, » zei het tegen den boer, en 't lachte.

— « Dat wil ik toch ook eens probeeren! » zei de boer.

Hij schiet zijnen frak uit, en wip! hij springt ook over de halfdeur naar buiten. Maar nu sloeg het ventje

spoedig de deur achter hem dicht, en de boer stond buiten, zonder frak, en 't schoonste van al, het geld voor den os stak er in.

Hij stond daar te draaien en te keeren en te verzinnen, wat hij zou gaan aanvangen, toen er uit het bosch eene heele bende roovers naar de hut afkwam. Het was daar hun gewoon verblijf.

De boer wist niet waar kruipen van schrik. Gelukkig zag hij, niet verre van de hut, eenen hollen boomstam liggen, waar hij zich in verborg. De roovers hadden groote koude; zij krijgen den hollen boom in 't oog, dragen hem binnen en leggen hem op het vuur.

Daar lag nu de boer in den hollen boomstam op 't vuur te branden! Hij meende dat zijn laatste uur geslagen was. Toen hij de hitte niet meer kon uitstaan, begon hij ineens met den brandenden boom te rollen en te wentelen en zoo ijselijk te huilen en te brullen, dat de roovers gelijk een weerlicht de hut uitstoven en het bosch inliepen, alsof de duivel hun op de hielen zat!

Nu kwam de boer uit zijne pijp gekropen, en nam zijnen frak van de tafel en eene zware beurs vol goud en zilver, die de roovers laten liggen hadden. Hij nu op den loop, zooveel zijne beenen maar geven konden! Als hij lang genoeg geloopen had, kwam hij weer op den bekenden weg. Zoo is 't gekomen, dat de boer schatrijk geworden is.

Dees historie heb ik zelf van hem gehoord,
Is 't een leugen, dat het niemand en stoort.

LXXIV.

74. Merten met den Vos.

Merten was een vieze snaak; werken deed hij noode, maar op jacht gaan was zijne liefste bezigheid. En het geluk diende hem altijd op eene wondere wijze; hij kon dan ook gansche avonden over zijne lotgevallen vertellen.

Ik kwam eens van de jacht, zeide Merten, en zag twee hazen naar mij toeloopen, achtervolgd door eenen hond. Ik trok algauw mijn lang scheemes uit en stak het met den punt in den grond. De hazen liepen van weerskanten voorbij het mes, maar de hond liep er in volle vaart recht op, zoodat hij letterlijk in twee stukken gesneden werd. Doch 't aardigste van al, de eene helft van den hond pakte den eenen haas, terwijl de andere halve hond den tweeden haas vastgreep.

Op eenen anderen keer, zei Merten, dat ik weer op jacht was, had ik lang gegaan, zonder een enkel stuk wild te kunnen schieten. Eindelijk zie ik eenen haas tegen eenen boom zitten. O wee! daar bemerk ik dat ik al mijn lood verschoten heb. Wat gedaan? Ik tast in mijnen zak en vind er eenen hoefnagel in. Ik laad hem op mijn geweer en schiet. Paf! daar stond de haas aan den boom genageld, en hoe hij trok en sleurde, hij kon niet meer weg. De nagel was dwars door zijn oor in den boom gevlogen!

Op eenen anderen tijd, dat ik in het bosch heel gerust mijnen knapzak zat op te eten, zie ik, op eenige stappen van mij, eene gansche vlucht patrijzen liggen. Ik

voel rondom mij of ik geenen steen vind, en juist achter mijnen rug grijp ik iets vast, en werp er uit al mijne krachten mee naar de patrijzen. Ge kunt denken hoe ik lachte : de haas waar ik mee geworpen had — want 't was een haas die achter mijnen rug lag te slapen — de haas, zeg ik, was kiksdood, en bijna al de patrijzen lagen dood op den grond.

Merten was nochtans niet alle dagen even gelukkig. Eens moest hij op eene hoeve in de geburen eene boodschap gaan doen. En zie! dicht bij de hoeve kwam hem een groote, leelijke hond te gemoet geloopen, en Merten beefde van schrik. Hij tast in zijnen zak, om er iets in te vinden, waarmede hij naar den hond zou kunnen werpen. Gelukkig vindt hij eenen vuurkei, dien hij naar den hond gooit. Vermits het leelijke beest den muil open had, zoo vloog de kei juist tegen zijne tanden, en zoo hevig was de schok, dat het vuur uit den kei sprong en dat de hond seffens in brand vloog. Hij liep al brandende de schuur in, en gansch de hoeve brandde ten gronde af.

Als Merten de vlammen zag, ging hij loopen, zoo hard hij maar kon, en hij liep zoolang totdat hij in een groot bosch uitkwam. Als hij daar nu zoo 'nen heelen tijd in rondgedwaald had, viel hij in eene bende roovers, die op hun gemak van hunnen gestolen buit aan 't smullen waren.

— « Kom maar bij, mijn vriend, » zeiden de roovers tegen Merten, en Merten liet het zich geen tweemaal zeggen, want hij had in lange niet meer geëten noch

gedronken. Als de roovers lang genoeg gesmuld hadden, begonnen ze te overleggen wat ze met Merten zouden aanvangen.

— « We zullen hem in deze ledige ton steken, » zei er een. De andere roovers waren tevreden, deden aanstonds de ton uiteen en zetten er Merten in. Dan sloegen ze er de reepen weder om en lieten Merten zitten.

Na eenigen tijd kwam er bij geval een vos aan de ton rieken, en Merten, niet lui gevallen, stak spoedig zijne hand door het bomgat en greep den vos bij den steert. De vos verschoot en liep met ton en al dieper het bosch in. Merten hield den steert maar stevig vast en, hoe harder Merten neep, hoe harder de vos liep, totdat eindelijk de ton tegen de boomen aan stukken sloeg. Nu was Merten vrij. Hij greep den steert van den vos met beide handen, en sloeg het dier tegen eenen boom dood. Merten nam den dooden vos op zijne schouders en ging er mee van deur tot deur (1). En de menschen kwamen toegeloopen en riepen : « Daar is *Merten met den Vos*, » welken naam hij heeft blijven houden.

(1) Wanneer in de Kempen geringe lieden eenen vos of een ander schadelijk dier gevangen of geschoten hebben, gaan zij daarmede van deur tot deur, om giften in te zamelen.

SPOTVERTELSELS

SPOTVERTELSELS

LXXV.

75. De Merkt van Sichem.

De inwoners van Sichem zouden geerne eene merkt gehad hebben. Zij vroegen dan aan de Staten van Brabant de toelating om er eene te houden. Hun verzoek was op rijm en luidde :

« Wij Edele lieden
Verzoeken aan Ulieden,
Dat gij ons een merkt zoudt doen geschieden. »

Zij kregen echter voor antwoord :

« Als Wij zijn Lieden
En gij zijt Edele lieden,
Dan zal u nooit een merkt geschieden. »

En de merkt onderbleef. Daarom zegt men tegenwoordig nog van iets dat ontworpen wordt, maar geenen voortgang heeft : « *'t Is onderbleven* (of *opgeslagen*) *gelijk de merkt van Sichem.* »

LXXVI.

76. De Pier van Den Aart.

De boeren van Den Aart, onder Geel, hadden van hun leven nog geenen pier gezien.

Op zekeren dag dat een boer zijn land aan 't omspitten was, kwam er een lang, smal en rood ding onder zijne schup uitgekropen. « Hemelsche deugd! » riep de man verschrikt, « wat is me dat nu voor een ding? » En hij riep al de boeren bijeen, die daar omtrent aan hun werk waren, opdat ze naar den pier zouden komen zien. Allen kwamen toegeloopen, maar geen enkele die het ding durfde aanraken, want gelijk het daar lag te krinkelen en te kronkelen, kon het wel niet anders, of er moest tooverij onder schuilen.

Eindelijk toch waagde het iemand, echter niet zonder schrik, de beest vast te pakken. De boeren droegen den pier al schreeuwende naar het gehucht en, opdat het gedrocht nooit iemand zou hinderen, legden zij het, in eenen ijzeren pot, met eene ketting aan eenen dikken eik gebonden.

LXXVII.

77. Hoe de Boeren van Den Aart wisten wanneer het Zondag was.

Over vele jaren, toen de almanakken nog niet zoo zeer in zwang waren en er nog niet zooveel kerken stonden, hadden de boeren van Den Aart, een gehucht onder Geel, een vernuftig middel uitgedacht, om te weten welke dag de Zondag was van iedere week.

Zij bezaten namelijk eenen pezerik, dien zij dagelijks een huis voort droegen, zeven huizen ver. Elk van die huizen verbeeldde eenen dag van de week. Kwam nu de pezerik in het zevende huis aan, dan wisten de boeren daaraan dat het Zondag was, en zij gingen welgemoed kerkewaarts naar Geel.

Doch, niets is volmaakt onder de zon!

Ook de almanak van de boeren van Den Aart bleek niet geheel zonder feilen te zijn.

Het gebeurde dat Trezeken, een oud moederken, wiens huis den Woensdag moest verbeelden, dien dag niet goed gezond was, en den pezerik naar het naaste huis vergat over te dragen.

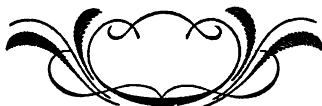
De pezerik bleef dus 'nen dag te lang onderwege en, in plaats van 's Zondags in het zevende huis aan te komen, was hij er eerst 's Maandags.

De boeren, meenende dat het Zondag was, trokken allen naar Geel af, om mis te hooren. Onnoodig er bij te voegen, dat de Gelenaars niet anders dachten, of ze gingen 'nen heelen troep zotten meer in hun dorp krijgen.

LXXVIII.

78. Van de Schepenen van Oolen, die 't te heet kregen.

't Was gemeenteraad te Oolen, en de schepenen zaten zoo dicht bij het vuur, dat ze de hitte niet meer konden uitstaan. Zij wisten geenen raad, maar op den langen duur lieten zij natte « russchen » (1) halen en tegen het vuur leggen. Zoolang de russchen vochtig bleven, ging alles redelijk, doch pas waren zij aan 't branden geraakt, of de hitte werd onverdraaglijker dan te voren, en onze boeren zaten wederom in groote verlegenheid. Daar zagen zij dat de hond van den burgemeester, die mee aan 't vuur zat, achteruit ging zitten en toen eerst werd het hun duidelijk, dat ze hunne stoelen moesten achteruit schuiven.

(1 Graszoden.

LXXIX.

79. Van den grooten Keersdomper der Kerk van Oolen.

De kerk van Oolen had 'nen grooten keersdomper gekocht. Hôe dien binnengekregen?.. De boeren hielden hem keersrecht en wilden hem zoo in de kerk dragen, maar telkens moesten zij terug, want de kerkdeur was te laag en de steel van den domper te lang. Goede raad was hier duur. Ze waren op het punt van den ingang van de kerk te vergrooten, toen zij opkeken en eene musch bemerkten, die een stroopijltje dwars in haren bek hield en het in een hol van den muur droeg. Nu zagen ze, dat ze den keersdomper met zijn eind door den ingang der kerk moesten steken, wilden zij hem kunnen binnendragen.

LXXX.

80. Van den Boer die meende dat hij dood was.

Een boer van Oolen was eens bezig met in eenen boom 'nen tak af te kappen, waar hij zelf op zat. Zijn ezel, die in eene kar gespannen was, stond op den weg naar de vracht hout te wachten.

Daar kwamen vier kluchtige mannen aan, en die zeiden tegen den houtkapper :

— « He! vriend, ziet gij dan niet, dat ge den tak aan 't afkappen zijt, waar ge op zit, en dat ge meteenen met tak en al op den grond valt? »

— « Jandorie! dat is waar, » zei de slimmerik, « zoo ver had ik niet nagedacht. Maar vermits gijliê zooveel verstand hebt, zoudt ge mij niet kunnen zeggen wanneer ik sterven zal? »

— « Niets is gemakkelijker, » zeiden de vier spuiters, « ge zult sterven, als uw ezel vier keeren gebalkt heeft. »

De boer meende dat het waar was en reed terug naar huis met zijnen ezel, die de vracht hout trok. Eensklaps balkt de ezel voor den eersten keer, een weinig later voor den tweeden en den derden keer en eenige stappen verder voor de vierde maal. De boer begint te beven en valt op den grond gelijk een hout.

De ezel komt zonder voerman thuis. Ge kunt denken hoe ongerust heel het huishouden is, en alleman te been komt om den vermiste op te zôeken! Men ontmoet hem eindelijk in eene kruisstraat, gedragen door de vier spuiters, die hem niet uit 't oog hadden verloren en met der haast eene berrïe van takken gemaakt hadden, waarop zij hem naar huis droegen.

Aan het kruispunt gekomen, wisten onze mannen geenen raad, want zij kenden den weg niet, dien zij volgen moesten. De eene wilde rechts, de andere links; deze wilde zus, gene wilde zoo.

Als dat gekibbel nu lang genoeg geduurd had, zette de doode zich eensklaps overeind en zeide : « Nu ben ik dood, maar toen ik nog leefde, ging ik altijd langs daar. »

En hij wees zijne dragers den weg, dien zij moesten inslaan.

LXXXI.

81. Van het Gras op de Kerk van Oolen.

Eens groeide er veel gras op het dak van de kerk en in de dakgoot, en geen middel om het er af te krijgen. Na veel vijven en zessen, hadden de Oolenaars het gevonden! Zij timmerden eene stelling tegen de kerk, stropten een zeel om den hals van eene koe en trokken ze zoo op het dak, om haar het gras te laten afweiden. Nauwelijks hing de koe tusschen hemel en aarde, of de arme beest begon te spartelen tegen de strop die haar verwurgde, en liet hare tong hangen. Toen riep daar een boerken : « Zie! ze lekkebaardt al! »

LXXXII.

82. Van de Wet van Oolen.

't Was in den tijd dat er te Oolen nog geen gemeentehuis bestond. De Raad hield dan in den Zomer, als 't schoon weder was, zijne zittingen onder de opene lucht, in eene groote weide.

Nu gebeurde 't weer eens dat de Wet op die plaats vergaderd was. De burgemeester en de raadsleden wisten

wel dat ze met zeven waren, maar de burgemeester wilde toch eens nazien of er niemand ontbrak.

Hij begon dan te tellen. « Ik ben ik, » zei hij, « en gij zijt één..., twee..., drij... en zoo voortwijzende, geraakte hij maar tot zes. Na hem begonnen de anderen te tellen, maar 't was verloren : verder dan tot zes kwamen ze niet.

Na lang verzinnen, vonden ze eindelijk de oplossing van het lastig raadsel. Ze staken hunnen vinger in eene koeienvlaai en vonden toen zeven hollekens.

LXXXIII.

83. Van de Deur van 't Gemeentehuis van Oolen.

't Gemeentehuis van Oolen was gebouwd, maar er was nog geene deur aan. Men zond iemand naar den timmerman, opdat deze de maat voor eene deur zou komen nemen. Om zeker niet te vergeten wat hij moest bestellen, herhaalde onze man onderwege wel duizendmaal : deur, deur, deur!

Dat was me goed, maar om het huis te bereiken, waar de timmerman woonde, moest hij over eene tamelijk breede beek springen. Hij nam 'nen uitloop en : a een! a twee! a drij! hij was er over! Doch nu was hij het woord vergeten en hij riep spijtig uit : « O! nu ben ik het kwijt! »

— « Zijt gij iets verloren? » vroeg een boer, die daar juist, met schup en riek op den schouder, kwam aangegaan.

— « Wel ja, » antwoordde onze man, « daar seffens had ik het nog, en nu ben ik het kwijt geraakt met over de beek te springen. »

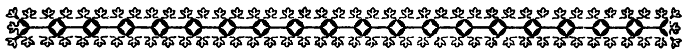
— « Dan moet het in de beek gevallen zijn, » zei de boer, « kom, laat ons zoeken ».

Onze twee mannen schieten « klonen » (1) en sokken uit, plonsen in 't water rond en beginnen in 't zand te wroeten, de boer met de schup en onze slimmerik met den riek, dien de boer hem gegeven had.

Zij vonden natuurlijk niets, en als 't nu lang genoeg geduurd had, stak de lomperik den boer met den riek in den voet. « Ai mij! » schreeuwde deze, « 't is er *deur!* »

— « Deur! deur! deur! » riep de andere juichend, « dat is het : nu heb ik het weer gevonden »!

En hij wierp den riek weg en liep voort.

LXXXIV.

84. Van eenen die niet kon onthouden.

Eene boerin van Oolen zond haren zoon naar 't dorp om eenen teems te koopen.

— « Zul-de 't niet vergeten? » vroeg zij.

(1) Klompen, holsblokken.

— « Heb geen nood moeder. Wat moet ik meebrengen? Eenen wan, nietwaar? »

— « Zie-de wel dat ge niet onthouden kunt! 'Nen teems, zeg ik u? »

— « Ha! ja, 'nen teems! »

En de jonge boer op een drafken naar 't dorp, gedurig bij zich zelven herhalende : teems, teems, teems! om het woord niet te vergeten.

Onderwege moest hij over eene beek springen, en toen hij aan den overkant stond, wist hij niet meer waarvoor zijne moeder hem uitgezonden had.

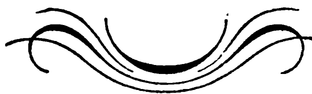
Terwijl hij daar stond te dubben, kwam er een man aan met hooge waterleerzen aan de voeten, die hem vroeg : « Zijt gij iets verloren? »

— « Ja, » was het antwoord, « ik ben het kwijt geraakt met over de beek te springen. »

— « Dan zal 't er wel in liggen ook; we zullen eens zoeken. »

En de man met de hooge leerzen ging in de beek, maar zijn schoeisel was niet dicht en het water kwam er van alle kanten door. « Jandorie! » riep hij uit, « zijn me dat leerzen! Het water komt er in gelijk door 'nen *teems!* »

— « Ja, ja, een teems, dat is 't! » zei de andere, en zonder meer te zeggen, liep hij verder naar 't dorp toe.

LXXXV.

85. Van de Oolenaars, die hunne Kerk van plaats duwden.

De kerk van Oolen stond op eene slechte plaats en men wou ze kost wat kost verschuiven. De dorpelingen komen bijeen en begingen aan de kerk te stooten en te duwen, dat het zweet hun van 't lijf loopt. De koster had zijnen jas uitgeschoten en hem vóór de kerk gelegd, om te zien welken voortgang men deed. Er komt een bedelaar voorbij, die den jas opneemt en er mee gaat loopen. Toen de koster terug ging zien, vond hij zijn kleedingstuk niet meer en hij riep : « Hoû vast, mannen! Wij gaan goed vooruit, want mijn jas zit al onder de kerk! »

LXXXVI.

86. Van Keizer Karel en den Pot met drij ooren.

Op zekeren dag dat Keizer Karel in de omstreken van Oolen op de jacht was, begon de dorst hem te kwellen. Hij zonderde zich van zijne jagers af en trad het dorp binnen, waar hij zich in eene herberg eenen pot bier bestelde.

De baas uit den *Zwarten Stier* — zoo hiet de herberg — bracht den keizer, dien hij niet kende, eenen pot Diestersch bier, doch hield zelf de oor vast, zoodat Karel groote moeite had om den pot aan te nemen. Hij gaf den weerd een goudstuk en bevool hem eene tweede oor aan de kan te laten zetten, zeggende dat hij den volgenden keer uit denzelfden pot wou drinken. Dat gebeurde, maar de baas werd hierdoor geen haar slimmer.

Toen Karel eenigen tijd later terugkwam en vroeg om uit denzelfden pot te drinken, vatte de weerd de pint met de twee ooren, zoodat de keizer ze nog niet aannemen kon. Karel gaf nogmaals een goudstuk en belastte den baas eene derde oor aan den pot te laten maken.

Maar de herbergier bleef altijd even dom, want toen hij den keizer voor den derden keer de kan aanbood, had hij ze met twee ooren vast en hield de derde oor tegen zijn lijf gedrukt.

Sommigen beweren dat de keizer, tot aandenken van dit voorval, het uithangbord van de herberg deed veranderen en er 'nen drijoorigen pot op liet schilderen met het opschrift : *In den pot met drij ooren.* Wat er ook van zij, tot op den dag van heden wordt de herberg zoo geheeten en de vreemdelingen, die zulks verlangen, kunnen er uit den befaamden pot drinken.

En als ge 't niet gelooven wilt, ga dan zien.

LXXXVII.

87. Van Keizer Karel en de Rijstpap.

Eens besloot Keizer Karel de Oolenaars een bezoek te brengen. Hij liet hun op voorhand weten, welken dag zij hem mochten verwachten.

De boeren, vol blijdschap over de eer die hun dorp ging te beurt vallen, wisten niet hoe zij 't aanleggen zouden om den keizer weerdig te ontvangen. De gemeenteraad die bijeengeroepen was om die kwestie te bespreken, wist er geenen raad mee en reeds was de burgemeester op het punt de zitting te sluiten, toen hij 'nen goeden inval kreeg. « Gevonden! » riep de man, « gevonden! Nievers kunnen ze zoo 'n goede rijstpap koken als bij ons; ewel, we zullen hem eenige schotels rijstpap aanbieden! »

Iedereen keurde dit voorstel goed en de burgemeester liet afroepen, dat al de huismoeders 'nen lekkeren pot rijstpap moesten koken, tegen den dag dat de keizer komen zou.

Op den morgen van den grooten dag stonden al de boeren gereed aan 't gemeentehuis, ieder met eene schotel rijstpap in de hand.

— « Wat moeten wij nu doen, » vroegen de boeren, « als wij bij den keizer komen? »

— « Luistert, » antwoordde de burgemeester, « ik zal voorop gaan; gij hebt me maar te volgen en te doen wat ik u zal voordoen. »

Al de boeren, met den burgemeester aan hun hoofd, gaan processiesgewijs naar de herberg, waar Keizer Karel zijnen intrek had genomen.

Dat was me goed, maar toen ze binnen waren, schoof de burgemeester ongelukkiglijk uit en viel met rijstpap en al voor de voeten van den keizer, en de rijstpap die wat plat gekookt was, « spalkte » (1) op den keizer zijn beenen en zijn voeten.

Als de boeren dat zagen, wierpen ze allemaal hunne schotels voor den keizer op den grond, en vielen daarbij plat op hunnen buik, juist gelijk zij 't den burgemeester hadden zien doen.

De burgemeester zag rood van gramschap en schreeuwde zoo hard hij kon : « Scheidt er uit. domkoppen! » — « Scheidt er uit, domkoppen! » riepen al de boeren luidkeels als uit éénen mond. « Lap! » zei de burgemeester, en hij gaf den boer die dichtst bij hem was, zoo 'n duchtige smoutpeer om zijn ooren, dat deze met zijn beenen omhoog in de rijstpap vloog. Dat hadden de boeren nog maar gezien, of ze begonnen malkander oorvegen uit te deelen dat het klonk. 't Was me daar een leven gelijk een oordeel. Klets! klets! ging het, de een lap over de andere, en al de boeren, met den burgemeester er in begrepen, vielen voorgoed aan 't vechten en lagen daar holder en bolder over den grond te rollen en in de rijstpap te spartelen. 'k Laat u denken, hoe 't er gesteld was : heel de vloer vol rijstpap en scherven, en de boeren van onder tot boven met rijstpap besmeerd!

Ondertusschen zat de keizer daar te lachen, te lachen, dat hij zijnen buik moest vasthouden. 't Was waarlijk om er iets van te krijgen.

---

(1) Spatte.

Eindelijk stond de burgemeester recht en trok er beschaamd van door, gevolgd door al de boeren.

De geschiedenis voegt er bij, dat de keizer de Oolenaars dien dag goed getrakteerd heeft, om hen te beloonen voor het vermaak dat zij hem verschaft hadden.

LXXXVIII.

88. De slimme Putgravers.

Te Oolen waren eens eenige mannen bezig met eenen put te graven, welke tien man diep moest zijn. Als ze nu al lang gegraven hadden, meenden zij dat de put diep genoeg zou zijn, maar ze wisten niet hoe ze hem zouden meten. Ze waren al meer dan een half uur aan 't overleggen, toen een van hen een vernuftigen inval kreeg. « Luistert, mannen, » sprak hij, « hoe wij 't zullen doen. Wij leggen 'nen balk over den put, ik ga er met mijne handen aanhangen, een van u gaat aan mijne voeten hangen, en zoo voort tot tien. » — « Dat is een goed gedacht, » riepen de anderen, « laat ons dit doen. » De eerste ging aan den balk hangen, de tweede aan de voeten van den eersten, de derde aan de voeten van den tweeden, enz., totdat er eindelijk zeven man aanhingen. « Wacht nu eens een oogenbliksken, » zei die aan den balk hing, « ik moet eerst eens in mijne handen spuwen (1) ». — Hij deed het, en de zeven mannen tuimelden hals over kop in de diepte.

(1) Sommige vertellers zeggen : « Ik moet eerst mijnen neus eens uitsnutten. »

LXXXIX.

89. Van het Sermoon van den Pastoor van Oolen.

Het was in den heiligen tijd van den Vasten.

De pastoor van Oolen was aan 't preeken, dat de tijd van te vasten, de tijd van versterving begon. Hoewel hij den vastenbrief had afgelezen, wilde hij nog wat uitleg geven, opdat zijne parochianen hem goed zouden begrijpen. Hij sprak dus :

« Mijne lieve, welbeminde schapen en lammeren, de vasten, zoo ik uliê heb voorgelezen, is begonnen! Gij moet vasten, gij moet versterving doen! Ik wil niet zeggen dat gij sterven moet van honger, zoodat ik, uw herder, uliê, mijne schapen en lammeren, in mijnen schaapstal zoude dood vinden; neen, niet alzoo! Maar ik wil zeggen dat ge u moet onthouden van overdaad, b. v. met minder te eten dan vroeger. Indien gij eertijds twee boterhammen aat, eet er dan nu, in dezen heiligen tijd, maar éénen. Dus, éénen boterham, hoort gij, maar éénen, dien ik u allen wensch. Amen. »

En de pastoor was weg, en de boeren gingen al denkende naar huis. 's Anderendaags begonnen zij deeg te kneden en maakten brooden, zoo groot als karrewielen, zoodat ze maar één brood in gansch den oven kregen. En daarvan aten ze enkel éénen boterham, maar 't was een die kon tellen, zulle!

Kwelvertelsels

KWELVERTELSELS

XC.

90. De domme Knecht.

Meester Jan had eenen knecht, die danig lomp was. En dat zult ge licht begrijpen, als ge inziet, dat Seppe zijn verstand met het vischspaan ingekregen had.

Seppe verstond ook meestentijds alles verkeerd. Zond zijn meester hem om koffieboonen, dan kwam Seppe met snuif terug; moest hij om pruimen gaan, dan bracht hij eksteroogenzalf mee en omgekeerd. Ging hij... och! de litanie zou te lang worden, want Seppe miste zoo dikwijls, dat Meester Jan het moede werd, geeuwensmoede.

— « Seppe, » zei Meester Jan op zekeren avond, « 'nen dommerik gelijk gij, heb ik van mijn « grondig » leven nog niet gezien. »

— « Ik ook niet, Meester, » zei Seppe.

— « Seppe, dat kan zoo niet blijven duren. »

— « Dat is ook mijn gedacht, » zei Seppe.

— « 'k Zal u nog éénen keer op de proef stellen, Seppe! En gaat het niet, ewel, dan moet ge morgen met pak en zak weg! »

— « Zooals gij wilt, Meester! Wat moet ik doen? »

— « Doe uwe ooren open, Seppe, en onthoud wel wat ik u zeggen ga. 'k Zal u den naam van eenige dingen noemen, en als gij die morgen vergeten zijt, dan vliegt ge de deur uit. »

— « 'k Zal goed luisteren, » zei Seppe.

— « Seppe, hoe heet hetgeen ge aan uwe voeten hebt? »

— « Dat zijn blokken, Meester. »

— « Neen, Seppe, zóó heet dat niet : dat zijn de *piepeninnen*.

— « De piepeninnen, Meester, » zei Seppe.

— « En dat, Seppe? »

— « Dat is de trapleer, Meester! »

— « Neen, Seppe, dat is de trapleer niet : dat is de *hokkenentjok*.

— « Hoe zegt ge, Meester, den hottentjot? »

— « Den hok-ke-nen-tjok, Seppe! »

— « Goed, Meester, den hokkenentjok. »

— « En dat, Seppe, waar ik op slaap? »

— « Wel, Meester, dat is de zolder! »

— « De zolder! Wat ge meent! Neen, dat is het *overgezwim*.

— « Is dat het overgezwim?... Goed, Meester. »

— « En hoe heet ge dat beest daar, Seppe? »

— « Meester, dat is toch de hond! »

— « Wat ge nu zegt, Seppe! Dat is het *taterebakkes*. »

— « Het taterebakkes?.. Goed, Meester. »

— « En dat dier daar? »

— « Dat is wel zeker de kat, Meester. »

— « De kat!... Waar zijn uwe zinnen, Seppe? Dat is het *snaterebakkes.*

— « Het snaterebakkes, Meester, » zei Seppe.

— « En dat, Seppe? »

— « Dat is het vuur, geloof ik, Meester. »

— « Het vuur!?.. Dat is de *glorie*, Seppe! »

— « Ah! de glorie, Meester! »

— « Ja, Seppe. En dat? »

— « Me dunkt dat dit de deur is, Meester. »

— « Waar haalt ge dat nu uit?... De deur?... Dat is de *piepenuite.*

— « Dan is 't de piepenuite, Meester. »

— « En dat, Seppe? »

— « Men zou zeggen dat het de schuur is, Meester. »

— « Neen, Seppe, dat is de *koreninne.* »

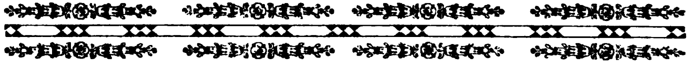
Zoo kreeg Seppe eene gansche les, dat er zijn hoofd waarlijk zeer van deed, en hij droomde den geheelen nacht van *innen* en van *uiten.*

's Morgens, bij 't wakker worden, was Seppe's eerste gedacht voor de les van gisteren. Hij stond op, ontstak het vuur, hing den moor over, liet kat en hond binnen en begon den vloer te keren.

Maar kat en hond krijgen ruzie om 't roggebroodkorstje, dat Seppe hun toewerpt; zij vallen aan 't vechten bij den heerd, de kat tuimelt in 't vuur, de hond er nevens en beiden loopen ze verschrikt naar buiten en recht de schuur in, om brand te stichten, in plaats van hunnen pels te blusschen.

Seppe werd seffens de vlam gewaar, die boven de schuur opsteeg; hij liep naar den zoldertrap, al roepende :

« Meester, Meester, algauw de piepeninnen
Aan de voeten,
En het overgezwim langs den hokkenentjok afgeloopen !
Want, hoor eens wat historie :
Het taterebakkes is met het snaterebakkes
Aan 't vechten geraakt in de glorie!
En dan zijn ze geloopen met glorie
Langs de piepenuite
Naar de koreninne;
En van buiten en van binnen
Staat alles in volle glorie!

XCI.

91. Van den Knecht, die sterk was van onthouden.

Daar was eens een boer, en die had geerne 'nen knecht gehuurd, die goed onthouden kon. Op zekeren dag kwam er een bij hem, en de boer vroeg seffens of hij sterk was van onthouden.

— « Jawel, » zei de knecht.

— « Ewel, vriendschap, » zei de boer, « dan zal ik u eens leeren hoe de dingen bij mij zoo al heeten. »

Hij trok eerst zijnen jas aan en vroeg dan : « Wat is dat? »

— « Dat is uw jas, » zei de knecht.

— « Neen, dat is mijne *sleuraan.* »

— « Zoo! is dat uwe sleuraan? »

Toen kwamen ze in den stal en daar lag een hond.

— « Wat voor een beest is dat? » vroeg de boer.

— « Dat is een hond. »

— « Wat! een hond!?. . Dat is *Mijnheer Lowie.* »

— « Is dat Mijnheer Lowie?... 't Is goed, baas, ik zal het onthouden. »

Toen kwamen ze in huis, en daar zat eene kat aan 't vuur te spinnen.

— « Hoe heet ge die daar? » vroeg de boer.

— « Baas, dat is toch zeker de kat wel?

— « De kat?... Waar zijn uwe gedachten? Dat is *Juffrouw Katerbosschen.* »

— « Ha! Juffrouw Katerbosschen! 'k Zal 't niet vergeten, baas. »

— « En hoe heet dat? » vroeg de boer verder.

— « Ik geloof dat dit het vuur is, baas! »

— « Neen, jongen, neen, dat is de *Gloria in excelsis.* »

— « Is dat de Gloria in excelsis?. . Goed baas! »

Toen kwamen ze aan de schuur en de boer vroeg : « Wat is dat? »

— « Dat is de schuur, » zei de knecht.

— « Mis! dat zijn de *Koerinnen.* En hoe heeten de gaten daarin? »

— « Ja, gaten... of kotten, of... of... »

— « Dat zijn de *Kijkuiten.* »

En toen zei de boer dat het genoeg was voor dien dag en liet zijnen nieuwen knecht slapen gaan.

's Anderendaags 's morgens was de nieuwe knecht al vroeg te been. Hij stak het vuur aan, liet de kat binnen, die aan de deur stond te mauwen en begon den

vloer te keren. Toen kwam de hond binnen, hij zocht ruzie tegen de kat en stiet ze in 't vuur. De kat liep met heuren pels in volle vlam de schuur in en stak ze in brand.

En de knecht naar zijnen baas. al roepende :

« Baas, baas, sta toch op!
Mijnheer Lowie is in huis gekomen
En hij heeft Juffrouw Katerbosschen
In de Gloria in excelsis gestooten;
En toen is ze gesprongen vol glorie
Langs de kijkuiten
In de koerinnen!
Trek gauw uwen sleuraan aan
Want de koerinnen
Staan van buiten
En van binnen
In den Gloria in excelsis! »

XCII.

92. Een Vertelsel zonder einde.

Daar was eens een schaapherder, die veel, o! zooveel schapen had. Hun getal was zoo groot, zoo machtig groot, dat hij er zeker wel honderd duizend tellen kon.

Om aan al die schapen voedsel te geven, was er veel weiland noodig, maar iederen keer werd het op korten tijd kaal gevreten.

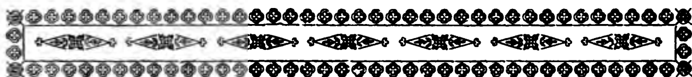
De schaapherder begon dan voor hongersnood te vreezen, want hij wist niet meer waarheen.

Daar viel hem eensklaps te binnen, dat hij in zijnen jongen tijd nog in de streek geweest was, waar hij nu zijne schapen hoedde. Niet verre van daar moest hij eene lange, smalle brug over een heel diep water vinden, en daarachter onafzienbare weiden, waar het malschte en sappigste gras bijkans tot eene manshoogte opschoot.

Hij trok dan met zijne schapen verder en, eer de avond begon te vallen, had hij de brug bereikt.

Dat was me goed, maar de brug was zeker een half uur lang en daarbij zoo smal, dat er maar één schaap seffens over kon.

Daar het nogal 'nen heelen tijd zal aanloopen, eer de herder met al zijne schapen over de brug zal zijn, zoo moet ge voor den oogenblik maar wat geduld hebben; als ze er allemaal over zijn, zal ik voortvertellen.

XCIII.

93. Van 'nen viezen Heer.

Daar was eens een heer, die geerne eene meid zou gehuurd hebben.

Op zekeren dag kwam er zich eene aanbieden, en de heer vroeg seffens of ze eene goede memorie had.

— « Jawel, » zei 't meisken, « vraagt me maar uit den dobbelen catechismus, als ge wilt : dien kan ik met vragen en antwoorden van buiten. »

— « Ewel, » zei de heer, « ge moet weten dat de dingen bij mij allemaal 'nen anderen naam hebben. Zoo zult ge mij niet Mijnheer of Baas noemen, maar *Weledele Heer Zoete*. Hebt ge mij verstaan? »

— « Jawel, » zei de meid.

— « Mijne vrouw heet niet Mevrouw of Madame, maar *Edele Vrouwe Zoete*. Zult ge 't onthouden? »

— « Ik zal 't niet vergeten, » zei de meid.

— « Ge ziet hier mijn sloffen staan : op een ander heeten ze dat sleffen of sloffen of pantoffels, maar bij mij heet dat *gespen-voeten*. Begrepen? »

De meid knikte.

De heer leidde het meisen rond, en toen ze aan 't hondenkot kwamen, zei de heer dat de hond niet anders mocht genoemd worden dan *den grooten Bluffer-Blaffer*.

In de kamer, op 'nen stoel zat de kater, en de heer wou niet anders, of ze moesten hem den *Kalen Jonker* heeten.

En zoo hadden al de beesten en de andere dingen 'nen eigenaardigen naam.

De vensters bij voorbeeld, waren de *klerinnen*, de schuur de *koreninnen* en het vuur, dat in den heerd brandde, de *santegenuchten*.

— « Zult ge dat allemaal onthouden? » vroeg de heer aan de meid.

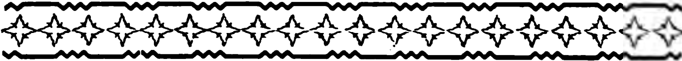
— « Jawel, Weledele Heer Zoete, » zei 't meisken.

— « Ewel, » dan zijt ge verhuurd, » sprak de heer.

Dat was me goed. De meid ging dan bij dien viezen heer in dienst, maar 's anderendaags 's morgens gebeurde er mij een grap! De hond en de kat kregen ruzie, de hond stiet de kat in 't vuur, de kat sprong door de venster en liep al brandende de schuur in. En

de meid naar de kamer harer meesters, die nog sliepen, al roepende :

Weledele Heer Zoete!
Trek aan uw gespen-voeten
En breng mee onze Edele Vrouwe Zoete,
Want onze groote Bluffer-Blaffer
Heeft den Kalen Jonker
In de santegenuchten gestooten!
En hij is geloopen
Van de klerinnen
In de koreninnen
En nu staan de koreninnen
Van buiten en van binnen
Volop in santegenuchten!

XCIV.

94. Van drij Geesten.

Over veel jaren kwamen er rond middernacht drij geesten in eene kerk : een roode, een witte en een zwarte.

De roode begon met de klok te trekken, en hij luidde dat er binnen 't jaar een schrikkelijke brand zou komen, die van 't dorp 'nen aschhoop maken zou.

De tweede luidde dat de sneeuw nog hooger zou liggen dan de hoogste kerktoren.

De derde luidde. ... *(Hier houdt de verteller plotseling op en schijnt te verzinnen.)*

— « Ewel, » vraagt men ongeduldig, « wat luidde de zwarte dan? »

En de verteller antwoordt : « De zwarte luidde dat ge hem zoolang moest kussen en lekken, totdat hij wit zag!...... »

XCV.

95. Vier kleine Kwelvertelselkens.

1.

Daar kwam een verken en een hin,
Mijn vertelselken is in 't begin;
Daar kwam een verken en een kalf,
Mijn vertelselken is half;
Daar kwam een verken met 'nen langen snuit
En mijn vertelselken is uit.

2.

Daar kwam een boer met een kind
En 't vertelselken begint,
Daar kwam een boer met een kalf
En 't vertelselken is half,
Daar kwam een boer met een fluit
En 't vertelselken is al uit.

3.

Daar was eens 'ne man....
— Kom, luistert dan!
Daar was eens 'en vrouw....
— Kom, luistert nou!
Daar was eens 'ne jongen en die hiet Piet....
— Ik schee' er uit, want ge luistert niet!

4.

Ik ga u iet vertellen
Van Peeternellen.
— Ge moogt het niet verklappen,
Of 'k zal op uw neusken lappen. —
Daar zat een pier in 't gras
En hij zong en hij zong,
Dat de zeever uit zijn bakkes sprong.
— Was dat geen kwade pier,
Dat hij zijn bakkes niet toe en hiel(d)?

XCVI.

96. Nog van 'nen viezen Heer.

Er woonde buiten de poort van de stad een aardige vent.

Hij wilde dat al zijne dienstboden eene bijzondere taal spraken, die door den gemeenen man niet kon verstaan worden.

Eens kreeg hij 'nen nieuwen knecht, en seffens begon hij met den jongen zijne manier van spreken uit te leggen. De kat hiet *Mevrouw Snaterbos;* de hond *Mijnheer Taterbos*, de plaveien waren *koreninnen*, de ruiten *kijkuiten,* het vuur de *gloria in excelsis,* de deur de *draaiom,* de trap de *loopop*, het bed de *legamus* en eindelijk de kamerrok van den heer, zijn *sleuranus.*

De kat wordt door den hond in 't vuur gestooten en steekt het huis in brand, terwijl de nieuwe knecht zijnen meester gaat verwittigen in dezer voege :

Mijnheer! Mijnheer!
Kom uit uwen legamus,
Trek aan uwen sleuranus;
Kom van den loopop
Door den draaiom,
Want Mijnheer Taterbos
Heeft gegooid Mevrouw Snaterbos
In de gloria in excelsis!
Zij is gesprongen door de kijkuiten
Op de koreninnen
En 't brandt van buiten
En van binnen!

XCVII.

97. Van den Koning en zijne drij Dochters.

Daar was eens een koning, en hij had drij dochters. Op zekeren dag moest hij eene verre reis ondernemen naar een vreemd land en hij vroeg aan zijne kinderen, wat hij voor hen moest meebrengen.

— « Voor mij een gouden tingeling! » zei de oudste.

— « En voor mij een gouden kalf! » sprak de tweede.

— « Voor mij een gouden fluit! » riep de jongste.

Dat was me goed. De koning vertrok en keerde na een jaar weder.

— « Zie, » zei hij tegen zijne oudste dochter :

« Hier is een gouden tingeling » — en 't vertelsel is in 't begin.

En tegen de tweede :

— « Hier is een gouden kalf » — en 't vertelsel is half.

En tegen de jongste :

— « Hier is een gouden fluit » — en 't vertelsel is uit!

Inhoudstafel.

WONDERSPROOKJES.

GRAPPIGE VERTELSELS.

DIERENSPROOKJES.

LEUGENSPROOKJES.

SPOTVERTELSELS.

KWELVERTELSELS.

